

Arviointikertomus 2020

Hyvinkään kaupunki Arviointikertomus 2020

© 2021 Hyvinkään kaupunki

Sisällys

Tiivistelmä.....	3
Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen.....	8
Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta.....	8
Tarkastuslautakunnan jäsenet.....	10
Arviointikertomus 2020.....	10
Tarkastuslautakunnan itsearviointi valtuustokauden 2017–2020 toiminnastaan.....	11
Lautakuntatyön onnistumiset.....	11
Arviointityön vaikuttavuus.....	12
Lautakunnan toiminnan kehittäminen uudella valtuustokaudella.....	12
Kokonaisarvosana lautakuntatyöskentelylle.....	12
Tilintarkastus.....	13
Vuoden 2020 toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.....	14
Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta.....	15
Kaupungin valtuustotason tavoitteisiin tehdyt muutokset.....	16
Yksittäisten valtuustotason tavoitteiden arviointia.....	17
Tavoitteet tuloksellisuuden näkökulmasta.....	24
Talouden toteutuminen.....	26
Talousarvion 2020 toteutuminen.....	27
Talouden kehitys valtuustokaudella.....	28
Talouden tunnuslukujen vertailua verrokkeihin.....	32
Kestävän talouden ohjelman toimeenpanon toteutuminen.....	33
Investointien toteutuminen.....	34
Pelikirjan toteuttamisen onnistuneisuus.....	35
Pelikirjan yleiskuvaus.....	36
Sitovien tavoitteiden yhteys Pelikirjaan.....	37
Strategian seuranta.....	38
Strategian toteutuminen.....	40
Kärkihanke Hangonsilta.....	40
Kärkihanke Hyvinkään Sveitsi.....	42
Kärkihanke Kehittyvä kaupunkikeskusta.....	42
Kärkihanke Aktiivinen tapahtumakaupunki.....	44
Kärkihanke Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki.....	45
Kärkihanke Kaupunki ja monimuotoiset kylät.....	47
Kärkihanke Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi.....	49
Kärkihankkeiden kehittämiseen kohdennetut määrärahat.....	50
Tukipilari Demokratia ja osallisuus.....	51
Tukipilari Talous.....	52
Tukipilari Henkilöstö.....	52
Tukipilari Turvallisuus.....	54
Tukipilari Kestävä kehitys.....	56
Tukipilari Sähköiset palvelut.....	58
Pelikirjan päivittäminen.....	59
Elinkeinotoimi ja omistajaohjaus.....	60
Elinkeinotoimi.....	61
Yritysyhteistyö.....	61
Yhteistyö työllisyyden edistämiseksi.....	64

Yksinyrittäjien tuen maksatus.....	66
Matkailu.....	67
Konserniohjaus.....	68
Kaupunginhallitustason tavoitteet.....	68
Tavoitteiden asettamisprosessi ja tavoitteiden seuranta.....	68
Muita tapahtumia.....	69
Sivistystoimi.....	70
Sivistystoimen palveluverkkosuunnitelman toteuttaminen vuonna 2020.....	70
Sivistystoimen talousarvion toteutuminen.....	72
Oppilaitosinvestoinnit.....	73
Kipinä-talo.....	73
Metsäkaltevatolo.....	74
Laajennettuun oppivelvollisuuteen varautuminen.....	75
Tekniikan ja ympäristön toimiala.....	76
Talousarvion 2020 toteutuminen.....	76
Kunnallistekniikan investoinnit.....	77
Rakennusten huonosta kunnosta aiheutuneet väistötilajärjestelyt.....	79
Hyvinkään Vesi.....	80
Tavoitteiden toteutuminen.....	80
Investointien ja talouden toteutuminen.....	83
Investoinnit.....	83
Vesiliikelaituksen talous.....	85
Vesihuoltoliikelaituksen henkilöstö.....	85
Edellisten arviointikertomusten (2017-2019) suositusten tilanne.....	86
Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden arviointi.....	89
Hyvinkään Lämpövoima Oy.....	89
Yhtiön tavoitteet.....	89
Yhtiön toiminta.....	92
Yhtiön talous.....	93
Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas.....	94
Yhtiön tavoitteet.....	95
Edellisten arviointikertomusten (2017-2019) suositusten tilanne.....	97
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy.....	98
Yhtiön tavoitteet.....	98
Yhtiön toiminta.....	100
Edellisten arviointikertomusten suositusten tilanne.....	102
Suosituksen vaikuttavuuden arviointi.....	103
Allekirjoitukset.....	111

Kuvat: Hyvinkään kaupungin viestintäyksikkö, Teemu Heikkilä, Anssi Hietikko, Pasi Karttunen, Kuvatoimisto Kuvio Oy, KaaKau Oy, Oskari Tanner, Matti Vassinen, © Hyvinkään kaupunki

Tiivistelmä

Tavoitteet saavutettiin hyvin ja tavoitteiden laatu on parantunut

Tavoitteiden toteutumaprosentti oli valtuustokauden paras. Kaupunginvaltuuston nähden sitovista kärkihanketavoitteista toteutui 67 % ja muista toiminnallisista tavoitteista saavutettiin 70 %.

Vuoden aikana tavoitteita tarkasteltiin uudelleen koronatilanteen aiheuttaman muutoksen vuoksi. Joidenkin tavoitteiden saavuttaminen oli mahdotonta muuttuneista olosuhteista johtuen. Kaupunginvaltuusto päätti osavuositarkastusten yhteydessä muuttaa neljää tavoitetta ja poistaa yhden tavoitteen. Kaikkien tavoitteiden muutokset eivät kuitenkaan johtuneet koronatilanteen aiheuttamista syistä.

Tavoitteiden laatu on kehittynyt valtuustokaudella. Tavoitteet on määritelty riittävän selkeästi seuranta- ja arviointia ajatellen. Talousarviotavoitteissa on kuitenkin jatkossa suositeltavaa huomioida eri tuloksellisuuden näkökulmat nykyistä kattavammin. Erityisesti palvelujen laatuun ja vaikuttavuuteen liittyvät tavoitteet ovat kuntalaisnäkökulmasta suositeltavia.

Valtion maksamilla koronakompensaatioilla oli suuri merkitys arvioitua parempaan talouden toteutumiseen

Vuoden 2020 tulos oli 4,4 milj. euroa alkuperäistä ja 3,3 milj. euroa muutettua talousarviota myönteisempi. Valtion maksamilla koronatuilla oli merkittävä vaikutus, sillä ilman niitä tulos olisi muodostunut lähes 18 milj. euroa alijäämäiseksi. Arvioitua parempaan tilikauden tulokseen vaikuttivat myös Kestävän talouden ohjelman mukaiset talouden tasapainottamistoimenpiteet.

Valtuustoon nähden sitovat palvelualueiden toimintakatteet, eli menojen ja tulojen erotus, toteutuivat pääsääntöisesti budjetoitua paremmin. Määrärahat ylittyivät sosiaali- ja terveystalouksissa ja teknisessä keskuksessa. Viimeksi mainitun määrärahaylitys johtui ennakoimattomasta menosta. Korkein hallinto-oikeus antoi vuoden 2020 lopussa päätöksen, jonka mukaan kaupunki velvoitetaan puhdistamaan vuosikymmeniä sitten käytöstä poistetun Sahanmäen kaatopaikan maaperä. Puhdistuskustannuksia varten jouduttiin tekemään 5 milj. euron pakollinen varaus. Ilman tätä teknisen keskuksen toimintakate olisi toteutunut talousarviota oleellisesti parempana.

Sosiaali- ja terveystalouksien menojen ennakoitavuus on epäsuotuisaa

Sosiaali- ja terveystalouksien menojen ennakoitavuus on ollut huonolla tasolla, koska tilivuosien aikana myönnetty lisämääräraha ei ole riittänyt lopullisiin kustannuksiin. Kyseisten palvelujen määrärahat ovat ylittyneet kolmena vuotena peräkkäin myönnettyistä lisämäärärahoista huolimatta. Tarkastuslautakunta yhtyykin tilintarkastajan tilivuotta 2020 koskevassa loppuraportissa esittämään suositukseen, jonka mukaan kaupungin ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) tulee yhteistyössä kehittää kustannusten seurantaan riittävä prosessi, jolla kaupunki voi varmistua kustannusten aiheuttamisperiaatteista sekä toiminnan ja talouden yhteydestä. Lisäksi tarkastuslautakunnan mielestä on syytä selvittää, mitä sosiaali- ja terveystalouksien voimakas kus-

tannusten kasvu tarkoittaa toiminnallisesti. Ovatko kasvaneet menot johtaneet palvelujen laajenemiseen ja/tai palveluiden laadun paranemiseen? Saadaanko sosiaali- ja terveystalouksista maksettavalla euromäärällä tavoiteltua vastinetta? Palveluja ja niiden laatua tuleekin arvioida kriittisesti.

Koronapandemia aiheuttaa suurta epävarmuutta talouteen

Valtion vuonna 2020 maksamat koronatuotot olivat suuremmat, mitä koronapandemiasta aiheutuivat kustannukset ja tulojen menetykset olivat vuoden 2020 aikana. Koronapandemian jatkuessa kustannuksia syntyy kuitenkin myös kuluvana vuonna 2021. Menojen kasvua on vaikea ennakoita korona-aikana kasvaneen hoito- ja palveluvelan sekä oppimisvajeen takia. Hoito- ja palveluvelka sekä oppimisvaje ovatkin suuri riski kaupungin Kestävän talouden ohjelman sekä Keusoten tuottavuusohjelman toteutumiseksi. Koronapandemialla on vaikutusta myös kunnallis- ja yhteisöverotuottojen kehitykseen. Edellä mainittujen syiden vuoksi kaupungin onkin syytä varautua kasvaviin palvelutarpeisiin ja mahdollisiin kasvaviin kustannuksiin.

Kestävän talouden ohjelmassa vuodelle 2020 kohdennetut toimenpiteet ovat pääosin toteutuneet

Valtuuston hyväksymä ohjelma sisältää yhteensä 14,0 miljoonan euron edestä kaupungin taloutta kohentavia toimenpiteitä. Vuodelle 2020 kohdistuva osuus oli 0,8 milj. euroa, josta menojen vähennyksiä 625 000 euroa ja tuottojen lisäyksiä 176 000 euroa. Kestävän talouden ohjelman mukaisia vuotta 2020 koskevia tulosta parantavia määrärahamuutoksia toteutettiin toisen osavuositarkastuksen yhteydessä yhteensä 430 000 eurolla. Tarkastuslautakunta ei voinut luotettavasti arvioida niiden säästötoimien toteutumista, joiden osalta määrärahamuutoksia ei tehty. Taloutta tasapainottavien toimenpiteiden kaikki toteutuneet euromäärät eivät selvinneet toimintakertomuksesta 2020 eivätkä ne olleet arviointihetkellä muutenkaan saatavilla. Lautakunta suosittelee, että Kestävän talouden ohjelman mukaisten toimenpiteiden ja niiden euromäärien toteutuminen toimialoilla ja talouspalveluissa dokumentoidaan vuoden varrella riittävällä tavalla, jotta toimintakertomuksessa voidaan raportoida koko vuoden toteutuneet euromäärät.

Pelikirja on ohjannut kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaa

Pelikirjan eli kaupunkistrategian linjaukset ja päämäärät ovat onnistuneesti ohjanneet vuosittaista tavoitteiden asettelua ja päätöksentekoa. Toimialat ovat ottaneet strategian tavoitteet hyvin huomioon asettaessaan alemman tason tavoitteita. Ne ovat liittyneet kärkihankkeiden ja muiden strategian linjausten mukaisten toimintojen edistämiseen. Myös strategiaa täydentäviä ohjelmia on valtuustokauden aikana hyväksytty. Pelikirjan päämääristä monet ovatkin jo täyttyneet.

Tarkastuslautakunta suosittelee Pelikirjaa päivitettäessä liittämään sen loppuun luettelon strategiaa toimeenpanevista ohjelmista selkeyttämisen lisäämiseksi ja kokonaiskuvan hahmottamiseksi siitä, millä välineillä strategian päämääriä edistetään.

Hangonsilta -kärkihanke on edennyt Pelikirjan linjausten mukaisesti. Hangonsillan asuinalueen rakentaminen on edennyt hyvin ja alueen sydämeen valmistui marraskuussa 2020 Kipinä-talo. Haasteena Hangonsillan alueella on parkkipaikkojen riittämättömyys. Kaupungin onkin syytä ratkaista kyseisen alueen maankäytön jatkosuunnittelun yhteydessä parkkipaikkojen riittävyys kokonaisvaltaisesti.

Kehittyvä kaupunkikeskusta -kärkihanketta on edistetty Pelikirjan linjausten suuntaisesti. Kuitenkin kaupunkikeskustan kehittämisen kannalta ensiarvoisen tärkeät kehittämishankkeet ovat vielä kesken. Keskustan ja sen liikenteen kehittämistä koskevat suunnitelmat ovat viivästyneet tavoitelluista aikatauluista.

Hyvinkään Sveitsi -kärkihanke on edennyt osittain Pelikirjan päämäärien mukaan. Sveitsin asuinalue ei ole edennyt osayleiskaavasta tehtyjen valitusten vuoksi, mutta alue on kehittynyt vapaa-aika-, matkailu- ja virkistyspaikkana erittäin myönteisesti. Hotellitoiminta on käynnistynyt uudelleen, hotellin yhteyteen aukesi elokuvateatteri, sisäaktiiviteetti puisto ja muita oheispalveluja ja Sveitsin uimalan laajennusosa on parhaillaan rakenteilla. Lisäksi Sveitsin alueen liikuntaolosuhteita on kehitetty mm. kuntoportaiden ja kuntoilupisteen rakentamisella.

Kärkihankkeet **”Aktiivinen tapahtumakaupunki”** ja **”Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki”** ovat edenneet hyvin. Hyvinkäältä on onnistuttu luomaan kaupunki, joka tarjoaa monipuolisia tapahtumia kaiken ikäisille. Kesän suur tapahtumat ovat houkutelleet kävijöitä myös muualta Suomesta ja ulkomailta. Koronapandemia loi varjon kaikelle tapahtumatuotannolle kokoontumisrajoitusten myötä. Pandemian poistuttua Hyvinkäällä on kaikki mahdollisuudet edelleen profiloitua aktiivisena tapahtumakaupunkina. Huhtikuussa 2021 tulikin jo erinomaisia uutisia Rockfestin järjestämisestä tulevina vuosina jälleen Hyvinkäällä.

Oivia esimerkkejä kaupungin liikuntaolosuhteiden kohentamisesta ovat lähiliikuntapaikkaverkoston kehittäminen sekä luontopolkujen tekeminen ja kunnossapito. Hyvinkään upeat ulkoliikuntapaikat ovatkin saaneet entistä suuremman suosion korona-aikana.

Kaupunki ja monimuotoiset kylät -kärkihanketta koskevat kehittämistoimet eivät ole olleet samassa mittakaavassa muiden kärkihankkeiden kanssa. Kylien luonto-, liikunta- ja retkeilyarvot ovat yksi Hyvinkään vetovoimatekijä, mutta kaupungin kylien kehittämiseksi on jatkossa suotavaa toteuttaa myös kylien elinvoimaisuutta kohentavia toimenpiteitä. Kyliä tulee markkinoida myös asumis- ja yrittäjäpaikkana matkailun ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksien lisäksi.

Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi -kärkihanketta on viety onnistuneesti eteenpäin. Erityisesti kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistäviin toimenpiteisiin on panostettu. Sen sijaan yhteistyörakenteiden ja -käytäntöjen toimivuus kaupungin ja Keusoten välillä ei ole vielä Pelikirjan linjausten mukaisella tasolla. Tarkastuslautakunnan mielestä yhteistyörakenteet, hoitopalveluketjut ja tiedonkulku kaupungin ja Keusoten välillä tuleekin saada entistä toimivammaksi, jotta asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja laadukkaasti.

Kestävän kehityksen -tukipilarin mukaisia periaatteita on onnistuttu edistämään valtuustokaudella kiitettävästi. Toimenpiteillä on edistetty energiankulutuksen hillitsemistä, pohjaveden riittävyyden ja puhtauden turvaamista, kestävien kulkumuotojen lisäämistä kaupunkiliikenteessä sekä kuntalaisten ympäristötietoisuuden kartuttamista.

Uusien yritysalueiden kaavoituksella pyritään vilkastuttamaan yritystonttikauppaa

Kaupunki on toiminut Pelikirjan linjausten mukaisesti toteuttamalla vuoden 2020 aikana kaavoitustoimenpiteitä, joilla tullaan vahvistamaan ja monipuolistamaan yritystonttitarjontaa. Uudet yritysalueet ovatkin tarpeellisia, sillä nykyinen tonttitarjonta ei aina vastaa kysyntää.

Kaupunkia yritysten sijaintipaikkakuntana on markkinoitu monikanavaisesti, mutta markkinointitoimenpiteet eivät ole johtaneet tavoiteltuihin tuloksiin. Luovutettujen yritystonttien määrä on ollut vaatimatonta koko valtuustokauden. Tarkastuslautakunta kysyykin, tukeeko organisaatiota rakenne ja nykyiset toimintamallit yritystonttien tuloksellista markkinointia?

Omistajaohjaus on kehittynyt valtuustokaudella

Omistajaohjausta on kehitetty Pelikirjan linjausten mukaisesti. Kaupunkistrategiaa täydentävät ohjeet on laadittu ja hyväksytty. Lisäksi omistajaohjausta on kehitetty ottamalla käyttöön uusia toimintatapoja. Tytäryhteisöjen tavoitteiden asettamisprosessi on tarkoituksenmukainen. Tavoitteiden seuranta on riittävällä tasolla ja se on säännöllistä.

Sivistystoimen palveluverkkosuunnitelma on edennyt

Sivistystoimen palveluverkkoa koskevia toimenpiteitä on toteutettu pääsääntöisesti suunnitelman mukaisesti. Palveluverkkosuunnitelman toteutus on käytännössä tarkoittanut toimintojen keskitämistä isompiin yksiköihin.

Oppilaitosrakennushankkeet onnistuivat

Vuoden 2020 aikana valmistui kaksi merkittävää oppilaitosrakennusta: Kipinäatalo ja Metsäkaltevatalo. Molemmat onnistuivat sekä kustannuksiltaan että aikataulullisesti hyvin. Erityisesti Kipinän kustannusarvion alittuminen 1,2 milj. eurolla ja rakennuksen valmistuminen kuukauden etuajassa on loistava saavutus rakennusurakan suuruus huomioiden.

Laajennettuun oppivelvollisuuteen on varauduttu

Laajennettu oppivelvollisuus tuo kaupungille lisää tehtäviä ja vastuuta nuorten oppivelvollisuuden täyttämiseksi. Sivistystoimi on jo varautunut oppivelvollisuuslain tuomiin vaatimuksiin sekä käynnistänyt toimenpiteitä lain edellyttämistä tehtävistä suoriutumiseksi.

Hyvinkään Veden toiminta on suunnitelmallista

Hyvinkään Veden toiminta on noudattanut tavoitelinjauksia. Tavoitteet kohdentuivat vesilaitoksen tulevan toiminnan kannalta tärkeisiin ja keskeisiin seikkoihin. Vuotovesien tutkimusprojektista vesilaitos sai ensiarvoisen tärkeää tietoa tulevien kunnostuskohteiden suuntaamista varten. Kaltevan jätevedenpuhdistamon kunnostuksen suunnittelu ja siihen liittyvät riskiarviointi ja riskienhallintasuunnitelma edistävät puhdistamon korjauksen toteutumista turvallisesti. Vesihuoltoliikelaitos on suunnitelmallisesti peruskorjannut vanhaa vesihuoltoverkosta. Haasteena vesilaitoksella on ammattitaitoisten työntekijöiden puute sekä yksityisten työnantajien korkeampi palkkataso.

Tarkastuslautakunnan suosituksilla on ollut vaikuttavuutta

Toimialat ja keskeiset tytäryhteisöt ovat suunnanneet kehittämistyötään pääosin tarkastuslautakunnan antamien suositusten suuntaan. Arviointikertomuksissa 2017–2019 annetuista suosituksista 80 % olivat sellaisia, että niiden perusteella on ryhdytty joko osittain tai kokonaan suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin.

Arviointikertomushavainnoilla ja -suosituksilla voi olla paitsi välitöntä vaikutusta ja konkreettista hyötyä, myös välillisiä vaikutuksia. Ne voivat toimia muutoksen käynnistäjänä, jonka tulokset näkyvät vasta pitkällä aikavälillä. Lisäksi arviointiprosessi lisää vuorovaikutteisuutta organisaation ja päätöksenteon välillä.

Kaupunkiorganisaatio selvisi poikkeuksellisesta vuodesta hyvin

Koronavuosi vaikutti monin tavoin kaupungin toimintaan ja talouteen sekä vaati kaupungin henkilöstöltä venymistä, mukautumista ja uuden opettelua. Uusia toimintamalleja kehitettiin nopeasti tilanteen niin vaatiessa. Esimerkiksi etäopiskeluun ja verkkonuorisotyöhön siirtyminen toteutuivat pikaisella aikataululla. Luottamushenkilöt sopeutuivat uudelleenlaiseen kokouskulttuuriin siirtymällä sähköisen viestintä- ja yhteistyöalusta Teamsin välityksellä toteutettuihin kokouksiin. Kaikki ne työntekijät siirtyivät etätöihin, joiden työtehtävät sen sallivat. Vuorovaikutustilaisuudet jouduttiin perumaan tai muuttamaan verkkotilaisuuksiksi.

Koronapandemia on hidastanut ja siirtänyt eteenpäin joitakin kehittämistoimia, koska perustoimintojen ohella huolehdittiin koronan mukanaan tuomista erityistehtävistä. Poikkeusolot toivat kuitenkin uusia innovatiivisia ratkaisuja, joita voidaan hyödyntää osin myös olosuhteiden normalisoituessa. Esimerkiksi erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia on välitetty verkon kautta, kenttätyössä dokumentointi on tapahtunut digitaalisesti ja ympäristökeskuksessa on toteutettu etätarkastuksia.

Korona-ajan myötä oppilaiden yhteydenottomäärät oppilashuoltoon ovat lisääntyneet. Myös erityisnuorisotyön tarve on ollut entistä suurempi. Nuorilla on ollut aiempaa enemmän tunne-elämään liittyviä ongelmia.

Tilojen sulkeminen ja toimintojen jääminen tauolle aiheutti hyvin vähän lomautuksia. Suurimmalle osalle henkilöstöstä löytyi korvaavia töitä joko toisesta yksiköstä tai koronan myötä tulleista uusista tehtävistä. Moni piti myös lomaa ja palkattomia vapaita.

Kaupunki on onnistunut koronapandemiaan liittyvässä viestinnässä erittäin hyvin. Tiedottaminen on ollut nopeaa ja ajantasaista. Tiedottamisesta on huolehdittu kuntalaisiin/palvelun käyttäjiin, kaupungin henkilöstöön ja luottamushenkilöihin nähden.

Tarkastuslautakunta arvioi, että kaupunkiorganisaatio selvisi poikkeuksellisesta vuodesta hyvin. Lautakunnan mielestä koko kaupungin henkilökunta ansaitsee kiitokset hyvästä työstä vaikean ja poikkeuksellisen vuoden aikana.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin eri toimialojen ja tytäryhteisöjen edustajia sekä tilintarkastajaa, joiden kanssa on päässyt tekemään yhteistyötä valtuustokauden aikana. Lautakunnan saamat tiedot ovat auttaneet arviointityön onnistumisessa.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen

Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta

Tarkastuslautakunnan toiminta ja tehtävät perustuvat kuntalakiin. Lautakunnan toimintaa ohjaa lisäksi Hyvinkään kaupungin hallintosääntö. Kaupunginvaltuusto nimesi tarkastuslautakunnan valtuustokauden 2017–2020 hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten kokouksessaan 12.6.2017 § 62.

Lautakunnan arviointitehtävä voidaan jakaa tavoitteiden toteutumisen, toiminnan järjestämisen tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden sekä talouden tasapainottamisen arviointiin. Lautakunnan toimintaan linkittyy sekä valtuuston että hallituksen työskentely. Lautakunta arvioi valtuuston hyväksymän kaupunkistrategian toteutumista. Lisäksi valtuusto asettaa vuosittain talousarviossa tavoitteet, joiden saavuttamista lautakunta arvioi kaupunginhallituksen toimintakertomuksessa antaman selvityksen pohjalta.

Tarkastuslautakunta esittää työohjelmansa mukaiset arvioinnin tulokset vuosittain valtuustolle antamassaan arviointikertomuksessa. Hallitus antaa lausunnon valtuustolle siitä, mihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta. Lautakunta tuottaa arvioinnillaan tietoa tavoitteiden asettajille ja toiminnan järjestäjille. Arviointikertomus antaa myös kuntalaisille tietoa siitä, miten kaupunki on suoriutunut tehtävistään.

Arvioinnin tulee olla objektiivista ja luotettavaa ja sen on perustuttava tosiasioihin. Arviointia suorittaessaan lautakunta hyödyntää arviointikohteiden antamia selvityksiä, kuulemisia, tutustumiskäyntejä, toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksiä, tilintarkastuksen raportteja, tilinpäätöstä ja muita talousraportteja. Tietolähteinä lautakunta käyttää myös palveluiden käyttäjille ja kaupungin henkilöstölle suunnattujen kyselyjen tuloksia sekä valtakunnallisia selvityksiä ja vertailuja, erityisesti naapurikuntien vertailutietoja. Rajoittava tekijä arvioinnin suorittamisessa on se, että tilinpäätösvootta koskevia yleisiä tilastotietoja on vielä arviointihetkellä huonosti saatavilla.

Tarkastuslautakunta osana kaupungin ohjausjärjestelmää

Tarkastuslautakunta antoi valtuustolle väliarvioinnin osavuosisikatsauksen 2/2020 perusteella. Väliarvioinnissaan lautakunta toi esille poikkeamat tavoitteiden toteutumisessa ja talouden tilassa. Lisäksi lautakunta arvioi, mitkä asiat olivat kehittyneet myönteiseen ja mitkä kielteiseen suuntaan vuoden 2020 aikana. Lautakunta raportoi lyhyesti myös alustavia tietoja syksyn 2020 aikana toteuttamistaan arvioinneista. Valtuusto merkitsi väliarvioinnin tiedoksi kokouksessaan 19.10.2020.

Tarkastuslautakunnan tehtäviin on vuodesta 2017 alkaen kuulunut sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Lautakunta antaa sidonnaisuusilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi kerran vuodessa (arviointivuotta koskevat tiedot: valtuusto 14.12.2020 § 87). Kuntalaissa on määritelty ilmoitusvelvolliset luottamushenkilöt ja viranhaltijat. Ilmoitusvelvollisia oli Hyvinkään kaupungilla vuoden 2020 lopussa yhteensä 75 henkilöä. He kaikki ovat toimittaneet ilmoituksen sidonnaisuuksistaan. Tarkastuslautakunta huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen ilmoittamisesta kaupungin verkkosivulla: <https://hyvinkaa.sidonnaisuusrekisteri.fi/browse>

Tarkastuslautakunnan tehtävät kuntalain 121 §:n mukaan:

Valmistele valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat

Arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla

Arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan tasessa on kattamatonta alijäämää

Huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta

Valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi

Valmistele kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Tarkastuslautakunnan jäsenet

Tarkastuslautakunta on suoraan kaupunginvaltuuston alainen toimielin. Tämä korostaa lautakunnan riippumattomuutta. Tarkastuslautakunnassa on yhdeksän jäsentä, joilla kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Valtuustokauden aikana lautakunnan varsinaisista jäsenistä on vaihtunut yksi ja varajäsenistä kolme. Lautakunta on kokoontunut valtuustokauden aikana yhteensä 98 kertaa (1.6.2017 – 31.7.2021).

Tarkastussihteeri Merja Peltomäki toimi tarkastuslautakunnan asioiden valmistelijana ja esittelijänä sekä avusti lautakuntaa arviointitehtävässä.

Arviointikertomus 2020

Vuoden 2020 arvioinnissa kokouksien aiheina olivat:

- kestävän talouden ohjelma
- koronaepidemian vaikutukset kaupungin toimintaan, talouteen ja henkilöstöön
- Pelikirjan toteuttaminen
- Kipinä-monitoimitalo
- Sveitsin uimalan laajennushanke
- elinkeinotoimi ja omistajaohjaus
- tekniikan ja ympäristön toimiala
- Hyvinkään vesihuoltoliikelaitos
- sivistystoimi
- Henkilöstötutka 2020 (henkilöstökysely)
- uusi työterveyshuolto
- tilinpäätös 2020
- tytäryhteisöt Hyvinkään Lämpövoima Oy, Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy ja Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanhalla Villatehdas Oy.

Tarkastuslautakunnan antama valtuustokauden viimeinen arviointikertomus poikkeaa joiltakin osin lautakunnan edellisten vuosien arviointikertomuksista. Lautakunta tuo arviointikertomukseensa 2020 esille sen, miten kaupungin talous, Pelikirjan toteuttaminen ja eräät toiminnot ovat kehittyneet koko valtuustokauden 2017–2020 aikana. Sekä toimikautensa päättävä valtuusto että uusi valtuusto saavat täten kuvan siitä, miten Hyvinkään kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminta ja talous ovat edenneet kuluneella valtuustokaudella. Lisäksi lautakunta toivoo, että vuoden 2020 arviointikertomus toimisi hyvänä tietolähteenä uudelle tarkastuslautakunnalle tutustuessaan tulevaan arviointityöhönsä.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2020 ja kevätkaudella 2021

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Pasi Karttunen, puheenjohtaja	Jari Harju
Juhani Skyttä, varapuheenjohtaja	Timo Jattu
Laura Alkula	Satu Kontiainen
Johanna Jokinen	Paula Eskelinen
Timo Karhunen	Matti Heikkilä
Juha Lappalainen	Mika Kauppinen
Anitta Luoto	Seija Eskola
Seppo Nieminen	Teuvo Lindholm
Anne Vuorinen	Tuula Karhunen

Tarkastuslautakunnan itsearviointi valtuustokauden 2017–2020 toiminnastaan

Kun tarkastuslautakunta arvioi viimeisessä arviointikertomuksessaan valtuustokauden 2017–2020 aikaista kaupungin toiminnan ja talouden kehitystä, niin lautakunnan on tarkoituksenmukaista toteuttaa myös itsearviointi oman arviointiyönsä onnistuneisuudesta ja kehittämistarpeista. Lautakunta toteutti itsearvioinnin maaliskuussa 2021. Lautakunta arvioi, missä asioissa se on onnistunut omassa työssään valtuustokaudella, onko arviointityöllä ollut vaikuttavuutta ja miten tarkastuslautakunnan toimintaa tulisi kehittää tulevalla valtuustokaudella.

Lautakuntatyön onnistumiset

Lautakunta kokee, että sen kokouksissa on ollut erinomainen työskentelyilmapiiri. Keskusteleva ja avoin ilmapiiri sekä hyvä yhteishenki ovat edesauttaneet arviointityön kehittymistä. Lautakunta on ollut sitoutunut työhönsä. Tätä kuvaa esimerkiksi jäsenten vähäinen poissaolo kokouksista sekä se, että lautakunta järjesti toimikautensa aikana kaksi kehittämistyöpajaa valtuuston ja valtuustoryhmien puheenjohtajille tarkastuslautakunnan työn kehittämiseksi sekä vuoropuhelun lisäämiseksi valtuuston kanssa. Ensimmäinen työpaja oli syksyllä 2018 ja toinen keväällä 2019.

Työpajojen tuloksia käsiteltiin lautakunnassa ja niistä poimittiin kehittämisideoita käytäntöön. Lautakunta on esimerkiksi keskittänyt arviointiaan enemmän strategiaan tavoitteisiin ja asioihin. Lautakunnan erityisarviointikohteena ovatkin olleet vuosina 2018–2019 tiettyjen kärkihankkeiden eteneminen. Väliarviointia kehitettiin vuoden 2020 osalta kertomalla lyhyesti myös meneillään olevista arvioinneista. Arviointikertomusta on kehitetty vuosittain selkeämpään ja visuaalisempaan suuntaan. Lisäksi laadittiin vuosikello, josta ilmenee sekä talouteen että arviointiin/tarkastukseen liittyvä päätöksenteko.

Lautakunnan mielestä se on saanut kattavat tiedot toimialojen ja tytäryhteisöjen edustajilta sekä lautakunnan asioiden valmistelijalta arviointinsa pohjaksi. Tiedon saanti on valtuustokauden edetessä koko ajan parantunut. Tarkastuslautakunta pitää kattavien tietojen saantia erityisen tärkeänä arviointityön onnistumisen kannalta. Puutteelliset tiedot voivat pahimmillaan johtaa väriin arviointipäätelmiin ja sen myötä epätarkoituksenmukaisiin suosituksiin.

Tarkastuslautakunta piti tutustumiskäyntiä rakenteilla olleeseen Kipinä-taloon erittäin mielenkiintoisena.

Lautakunta on pitänyt työnsä kiinnostavimpana antina toimialojen ja tytäryhteisöjen edustajien vierailuja kokouksissaan ja erityisesti tutustumiskäyntejä eri toimipisteisiin (Kenttädun päiväkotia, Sairaalanmäen uudisrakennus, Hyvinkään Lämpövoima Oy, Kipinä-monitoimitalo).

Arviointityön vaikuttavuus

Arviointityön vaikuttavuus näkyy erityisesti siinä, miten toimialat ja tytäryhteisöt ovat ottaneet arviointikertomuksissa esitetyt arviointipäätelmät ja suositukset huomioon kehittäessään tavoitteita ja toimintoja. Lautakunnan näkemyksen mukaan suosituksilla on ollut vaikuttavuutta. Suosituksissa esitetyt kehittämisajatukset on huomioitu seuraavien vuosien tavoitteiden asettelussa ja toimintatapoja muutettaessa.

Lautakunnan toiminnan kehittäminen uudella valtuustokaudella

Tarkastuslautakunta näkee tärkeäksi, että tällä valtuustokaudella kehitetyt hyvät ja vaikuttavat toimintatavat säilyvät tulevallakin valtuustokaudella. Vuoropuhelun säännöllinen ylläpitäminen tarkastuslautakunnan ja valtuuston välillä on molempia osapuolia hyödyttävää. Tarkastuslautakunnan arviointityö ja rooli tulee valtuustolle tutummaksi ja valtuustolla on mahdollisuus esittää toiveita lautakunnan arviointityön painopisteiksi.

Kehittämiskohteena lautakunta näkee vuoropuhelun kehittämisen kaupunginhallituksen kanssa. Tarkastuslautakunnan ja kaupunginhallituksen tehtävissä on yhdyspintoja. Kaupunginhallituksella on oma roolinsa antaessaan kuntalaissa määriteltyä lausuntoa siitä, mihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen ja suositusten johdosta. Lautakunta arvioi toiminnan ja talouden toteutumista erityisesti kaupunginhallituksen antaman toimintakertomuksen perusteella. Lisäksi lautakunnan on kuntalain mukaan pyydettävä kaupunginhallitukselta lausunto, mikäli tilintarkastaja esittää tilintarkastuskertomuksessa tilivelvolliseen kohdistuvan muutuksen.

Tarkastuslautakunta näkee kannatettavana kehittämistoimenpiteenä lehdistötiedotteen laatimisen arviointikertomuksesta vuosittain yhteistyössä kaupungin viestinnän kanssa. Näin tarkastuslautakunnan työ ja arviointikertomus tulee paremmin myös kuntalaisten tietoon. Lautakunta arvioi kaupungin toimintaa usein kuntalaisen ja palvelun käyttäjän näkökulmasta.

Yhteistyö Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tarkastuslautakunnan ja sen jäsenkuntien tarkastuslautakuntien kanssa on myös kannatettavaa (esimerkiksi yhteistyössä toteutettava arviointi tietyn asian osalta).

Kokonaisarvosana lautakuntatyöskentelylle

Kukin tarkastuslautakunnan jäsen antoi kokonaisarvion lautakuntatyöskentelylle asteikolla 4–10. Yleisarvosanaksi muodostui **9,1**. Lautakunta näki, että se on koko lautakuntana ja myös yksilöinä kehittyneet neljän vuoden aikana omassa arviointityössään. Kokouksissa vallinnut toisia kunnioitava ja tsemppaava asenne on ollut tarkastuslautakunnan työskentelyn voimavara.

Tarkastuslautakunta vierailulla rakenteilla olleessa Kipinä-talossa 24.9.2020.

Tilintarkastus

Kaupungin toiminnan ja talouden valvontajärjestelmä muodostuu ulkoisesta ja sisäisestä valvonnasta. Ulkoinen valvonta jakaantuu tarkastuslautakunnan arviointiin ja lakisääteiseen tilintarkastukseen. Hyvinkään kaupungin lakisääteisenä tilintarkastusyhteisönä toimi arviointivuonna BDO Audiator Oy asiakasvastuullisena tilintarkastajanaan HT, JHT Minna Ainasvuori. Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan 4.12.2019 edellä mainitun tilintarkastusyhteisön Hyvinkään kaupungin tilintarkastajaksi tilikausille 2019–2022.

Tilintarkastus on luonteeltaan laillisuustarkastusta. Tilintarkastajan on kuntalain mukaan tarkastettava kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata tilintarkastajan työsuunnitelman toteutumista. Tilintarkastaja esitti tilivuoden 2020 tarkastusta koskevan työsuunnitelmansa tarkastuslautakunnalle 26.8.2020. Tilintarkastaja raportoi työsuunnitelmansa mukaisista tarkastuksista ja niissä esille tulleista havainnoista lautakunnalle kolme kertaa. Väliraportit ja loppuraportti toimitettiin myös kaupungin johdolle. Yksittäiset tarkastuskohtaiset tilintarkastajan raportit on toimitettu kyseisten tarkastuskohteiden esimiehille ja talousjohdolle.

Vuoden 2020 toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Onko talousarviossa 2020 asetetut sitovat tavoitteet johdettu kaupunkistrategiasta?

Ovatko sitovat toiminnan tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa saavutettu ja miten korona-aika on vaikuttanut tavoitteiden toteutumiseen?

Onko tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta yhteneväinen tilinpäätösraportoinnin kanssa?

Onko toimintakertomuksen raportointi tavoitteiden toteutumisesta riittävää ja selkeää?

Arviointi: Talousarviossa 2020 asetetut toiminnan tavoitteet noudattavat kaupunkistrategian linjauksia. Lisäksi tytäryhteisöjen tavoitteista entistä useampi linkittyy strategian kärkihankkeisiin ja tukipilareihin.

Kaupungin valtuustotason tavoitteet saavutettiin hyvin. Kaupunkiorganisaatiossa reagoitiin koronatilanteen aiheuttamaan muutokseen tarkastelemalla tavoitteita uudelleen hyvissä ajoin vuoden varrella. Kaupunginvaltuuston päätöksillä valtuustotason tavoitteita muutettiin (4 kpl) tai poistettiin (1 kpl) osavuositarkastusten käsittelyjen yhteydessä. Mikäli tavoitteisiin ei olisi tehty muutoksia, tavoitteiden toteutumataso olisi jäänyt merkittävästi huonommaksi.

Tarkastuslautakunta pitää tavoitteiden muuttamista aiheellisenä. Koronavirusepidemia oli ennalta arvaamaton ja ulkopuolinen syy siihen, ettei tavoitteisiin liittyviä toimenpiteitä ollut mahdollista toteuttaa. Kaikkien tavoitteiden muutosten perusteena ei kuitenkaan ollut koronatilanteesta johtuvat syyt.

Tytäryhteisöjen tavoitteisiin ei tehty muutoksia kesken vuoden. Eräissä yhteisöissä tavoitteiden toteumataso jäikin alhaiseksi koronatilanteesta johtuvista syistä. Tarkastuslautakunnan mielestä myös tytäryhteisöille asetettuja tavoitteita olisi pitänyt tarkastella uudelleen koronatilanteen aiheuttamien muutosten vuoksi ja tehdä niihin tarpeellisia muutoksia.

Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta on lähes yhteneväinen toimintakertomuksessa annetun raportoinnin kanssa. Lautakunnan arviointi poikkeaa vain kahden tavoitteen kohdalla. Tytäryhteisöjen osalta lautakunnan arviointi poikkeaa yhden tavoitteen kohdalla.

Toimintakertomuksessa annetut selvitykset tavoitteiden saavuttamisesta olivat riittäviä ja selkeitä.

Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta

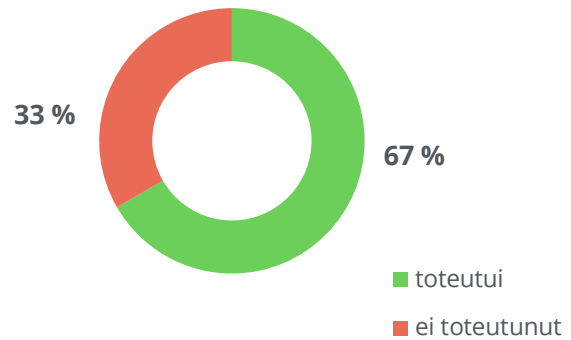
Kaupunginvaltuusto asetti vuoden 2020 talousarviossa Pelikirjan (kaupunkistrategian) mukaisille kärkihankkeille yhteensä 13 tavoitetta ja muita toiminnallisia tavoitteita yhteensä 10 kappaletta. Osavuosikatsausten käsittelyjen yhteydessä valtuusto päätti tehdä tavoitteisiin muutoksia. Osa tavoitteista oli sellaisia, että niiden saavuttaminen olisi ollut mahdollista koronatilanteesta johtuvista syistä. Kärkihanketavoitteista yksi poistettiin ja kolmen tavoitetasoa muutettiin. Valtuustotason muista toiminnallisista tavoitteista yhtä muutettiin. Kaikkien näiden muutosten perusteena ei kuitenkaan ollut koronapandemiasta johtuvat syyt. Tavoitteisiin tehtyjen muutosten syistä on kerrottu tarkemmin kohdassa Kaupungin valtuustotason tavoitteisiin tehdyt muutokset.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan lopullisista kärkihanketavoitteista toteutui kahdeksan (8) eli 67 %. Muista toiminnallisista tavoitteista saavutettiin seitsemän (7) eli 70 %.

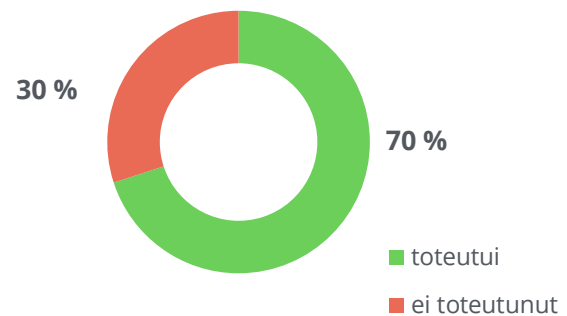
Neljälle tytäryhteisölle oli talousarviossa 2020 asetettu yhteensä 28 tavoitetta. Niistä toteutui 16 kappaletta eli 57 %. Saavuttamatta jääneistä tavoitteista seitsemän (7/12) jäi toteutumatta koronatilanteesta aiheutuvien seikkojen vuoksi.

Yhtiöistä Hyvinkään Lämpövoima Oy ja Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki saavuttivat tavoitteensa parhaiten. Tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta esitetään tarkempaa arviota luvussa "Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden arviointi".

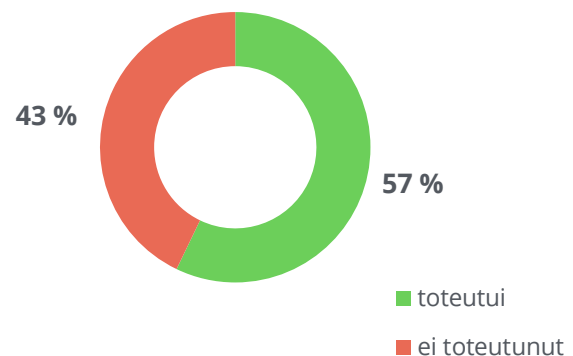
**Kaupunginvaltuusto
kärkihanketavoitteet 2020**

**Kaupunginvaltuusto muut
toiminnalliset tavoitteet 2020**

**Tytäryhteisöjen tavoitteiden
toteutuminen 2020**

Kaupungin valtuustotason tavoitteisiin tehdyt muutokset

Hangonsilta -kärkihankkeeseen liittyvä tavoite uuden asuinalueen kumppanuuskaavoituksen toteuttamisesta poistettiin. Tavoitetasona oli ”Kaavaluonnos on laadittu yhteistyössä kumppaneiden kanssa vuoden 2020 loppuun mennessä”. Kyseisestä toimenpiteestä ei kuitenkaan ole luovuttu, vaan Hangonsillan asuinaluetta koskevan maankäytön suunnittelun jatkaminen yhteistyössä kumppaneiden kanssa on asetettu tavoitteeksi vuoden 2021 talousarviossa.

Tavoitteen poistaminen vuonna 2020 ei johtunut koronatilanteesta, vaan kärkihankkeiden käsitteilyjärjestystä muutettiin. Poistetun tavoitteen tilalle asetettiin uusi tavoite kaupunginhallitukseen nähden sitovaksi tavoitteeksi Kehittyvä kaupunkikeskusta -kärkihankkeen alle. Tavoitteeksi asetettiin Urakansuun kumppanuuskaavoituksen toteuttaminen, jossa tavoitetasoksi määriteltiin ”Urakansuun alueen suunnittelu- ja tontinluovutuskilpailu käynnistetty ja yhteistyökumppani valittu”. Tavoitteen muuttamisen perusteena oli se, että Urakansuun kumppanuuskaavoitus on keskustan asuinrakentamisen osalta nopeammin toteutettavissa kuin Hangonsillan kumppanuuskaavoitus.

Hyvinkään Sveitsi -kärkihankkeeseen liittyvä tavoitetaso ”Uimalarakennuksen laajennusosa otetaan käyttöön vuoden 2020 kuluessa” muutettiin osavuositarkastuksen 1/2020 käsittelyn yhteydessä muotoon ”Uimalan teräsallas valmistuu vuonna 2020”. Tämänkään tavoitteen muuttamisen perusteena ei ollut koronapandemia, vaan urakkakilpailutuksen ja teräsaltan kilpailutuksen pitkittyminen kaupungista johtumattomista syistä. Asiasta kerrotaan tarkemmin kohdassa Yksittäisten valtuustotason tavoitteiden arviointi.

Aktiivinen tapahtumakaupunki -kärkihankkeen tavoitetta ja tavoitetasoa muutettiin koronapandemiasta johtuvista syistä. Suomen hallituksen linjausten mukaan suurten yleisötapahtumien järjestäminen oli kielletty. Alkuperäinen tavoite oli ”Säilytetään tapahtumatoiminta määrällisesti nykyisellä tasolla ja kehitetään tapahtumien laatua”. Tavoitetasona oli ”Vuonna 2019 järjestetyt päätapahtumat tai vastaavat tapahtumat järjestetään myös 2020 Hyvinkäällä”. Tavoite muutettiin muotoon ”Vuonna 2020 järjestetään ne tapahtumat, jotka poikkeusoloissa on mahdollista järjestää” ja tavoitetaso muotoon ”Vuonna 2020 järjestetään Red Carpet -festari. Muut vuoden päätapahtumat siirtyvät järjestettäväksi vuonna 2021”.

Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi -kärkihankkeeseen liittyvän tavoitetason muutoksen perusteena oli koronatilanne. Kokoontumisrajoitusten vuoksi mahdollisuudet kuntalaisfoorumien järjestämiseen olivat epävarmoja. Alkuperäisenä tavoitetasona oli järjestää kuntalaisfoorumi kaksi kertaa vuoden 2020 kuluessa. Muutetun tavoitetason mukaan tavoiteltiin foorumin järjestämistä kerran vuoden 2020 aikana koronavirustilanteen ja kokoontumisrajoitusten salissa.

Muissa toiminnallisissa tavoitteissa nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllisyyden edistämistä koskevaa tavoitetasoa muutettiin koronatilanteen aiheuttamien syiden vuoksi. Työllisyystilanne oli heikentynyt oleellisesti koronapandemiasta johtuen. Lomautettujen ja työttömien määrä kasvoi. Tavoitetasona oli ”Työttömiä nuoria 20 % vähemmän, työmarkkinatuen kuntaosuusmaksu korkeintaan 2,5 miljoonaa euroa vuonna 2020”. Tavoitetasoksi päätettiin osavuositarkastuksen käsittelyn yhteydessä ”TE-toimiston ja Keusote-kuntien systemaattisen alueellisen yhteistyön käynnistämisen ja ulkopuolisten palvelujen käytössä on luotu kannustejärjestelmä”.

Arviointi: Kaikki kaupunkistrategian mukaiset kärkihankkeet etenivät tavoitteiden suuntaisesti lukuun ottamatta Hyvinkään Sveitsi -kärkihanketta. Kyseisen kärkihankkeen tavoitteiden toteutumattomuus johtui kuitenkin kaupungin ulkopuolisista syistä. Sveitsin asuinalueen asemaakaavan laadintaa ei voitu edistää, koska osayleiskaavaa koskeva valitusprosessi oli vielä kesken. Sveitsin uimalan teräsaltaan valmistuminen viivästyi kahdesta syystä. Yksi tarjoaja teki teräsaltaan hankinnasta valituksen markkinaoikeuteen, minkä vuoksi työt käynnistyivät ennakoitua myöhemmin. Lisäksi teräsaltaaseen liittyvässä suunnittelussa kului arvioitua kauemmin.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan radan länsipuoleisen osan kehittämistä koskeva tavoite eikä keskustan liikenteen yleissuunnitelmaa koskeva tavoite edenneet täysin tavoitellusti. Niiden edistämistä jatketaan vuoden 2021 aikana.

Valtaosa valtuustotason muista toiminnallisista tavoitteista saavutettiin. Toteutumatta jäivät palveluperusteinen johtamismalli ja sähköisten palveluiden kaupunkitason kehittämissuunnitelma. Vähentyneet henkilöresurssit suunnattiin muihin tehtäviin. Lisäksi koronapandemia aiheutti paljon lisätehtäviä, jotka täytyi hoitaa. Lisäksi ikääntyneiden hyvinvointi- ja turvallisuuskysely toteutettiin tavoiteltua aikataulua myöhemmin.

Yksittäisten valtuustotason tavoitteiden arviointia

Tarkastuslautakunta tuo tässä esille ne toteutumattomat tavoitteet, joista lautakunta haluaa tuoda esille oman arviointinsa sekä taustatietoa tavoitteeseen liittyvistä toiminnoista.

Hyvinkään Sveitsi

Tavoite:

Sveitsin asuinalueen asemaakaavan hyväksymiskäsittelyn eteneminen.

Mittari:

Mikäli osayleiskaavasta tehty valitus hylätään 1.8.2020 mennessä, niin asemakaava on nähtävillä vuoden 2020 loppuun.

Raportointi toimintakertomuksessa: ▼

Valitusprosessin keskeneräisyyden vuoksi kaupunki ei ole voinut edetä kaavoituksessa tavoitteen mukaisesti. Päätöstä valituksesta ei saatu 1.8.2020 mennessä. Asemakaava ei tule nähtäville vuoden loppuun mennessä, mutta asemakaavan luonnosvaiheen valmistelu jatkuu. Kaupungihallitus on 24.8.2020 antanut valituksesta vastineen korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

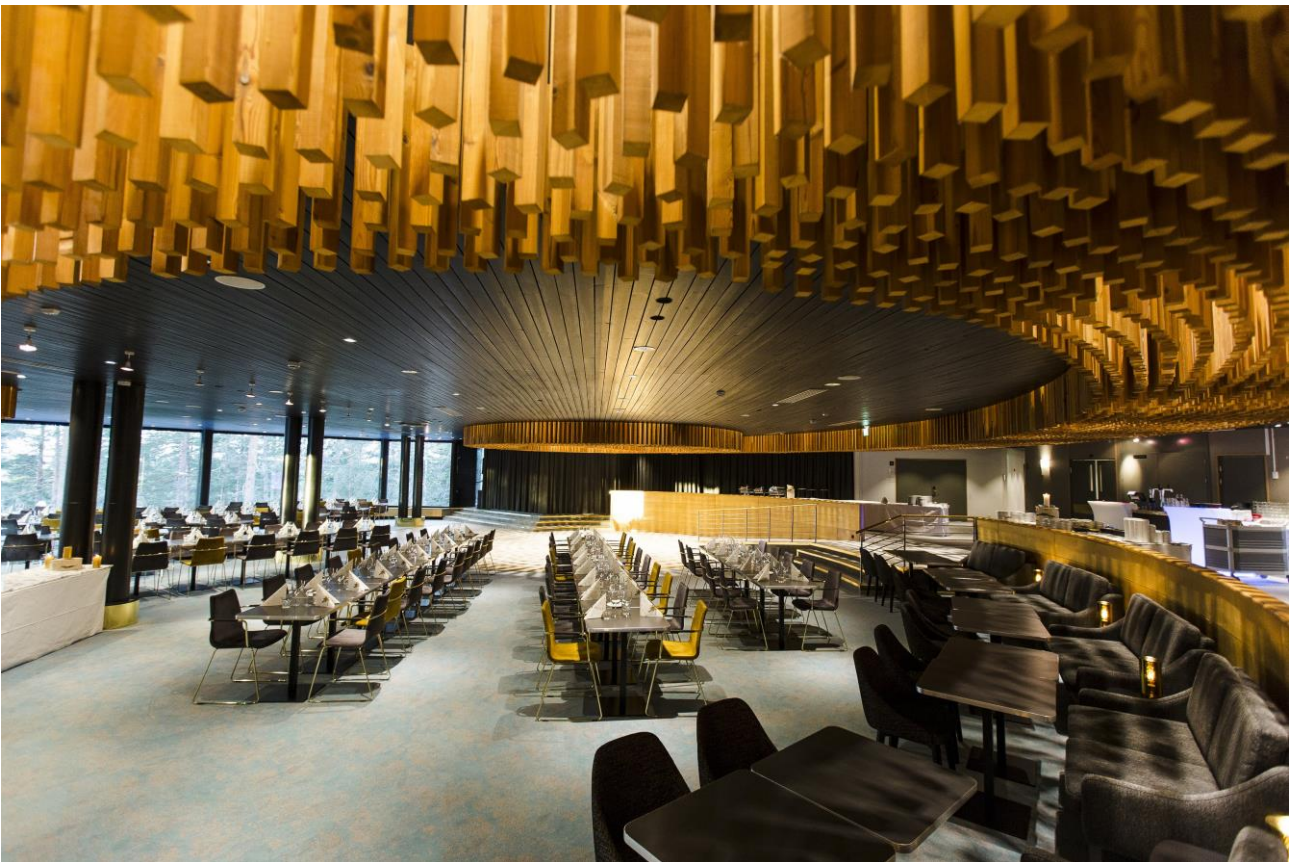
Korkein hallinto-oikeus (KHO) ei myöntänyt valituslupaa Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaavasta. KHO antoi päätöksen asiasta 26.2.2021. Näin ollen Helsingin hallinto-oikeuden 30.8.2019 antama päätös jäi voimaan. Helsingin hallinto-oikeus oli päätöksessään hylännyt valitukset koskien kaupunginvaltuuston päätöstä 28.5.2018 § 41. Kyseisessä päätöksessä valtuusto hyväksyi Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaavan oikeusvaikutteisena yleiskaavana.

Valitusprosessi on viivästyttänyt alueen kehittämistä alkuperäisiin aikatauluihin nähden lähes kolme vuotta. Tavoitteena on osayleiskaavan mukaisesti kehittää aluetta matkailukeskuksena sekä asuinrakentamisen alueena niin, että samalla säilytetään alueen arvokas luonto ja turvataan hyvälaatuisen pohjaveden muodostuminen. Seuraava vaihe on asemakaavoitus, jonka on tarkoitus valmistua vuonna 2022.

Arviointi: Tavoite oli asetettu ehdollisena ja koska ehto ei täyttynyt, tavoitteen saavuttaminen oli mahdotonta.

Hyvinkään Sveitsin alue on kuitenkin kehittynyt Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaavaa koskevan valitusprosessin aikana. Alue on nostanut profiiliaan matkailukeskuksena. Siellä sijaitseva hotelli aukesi täysin uudistettuna lokakuussa 2017 oltuaan kaksi vuotta suljettuna. Samalla aukesi hotelliin linkittyvä sisäliikuntapuisto ja elokuvateatterit. Lisäksi kaupunki on laajentamassa Sveitsin uimalaa, jonka on tavoitteena valmistua elokuun lopussa 2021.

Hyvinkään Sveitsin alue on nostanut profiiliaan matkailukeskuksena.

Hyvinkään Sveitsi

Tavoite:

Uimalarakennuksen laajennusosan käyttöönotto

Mittari:

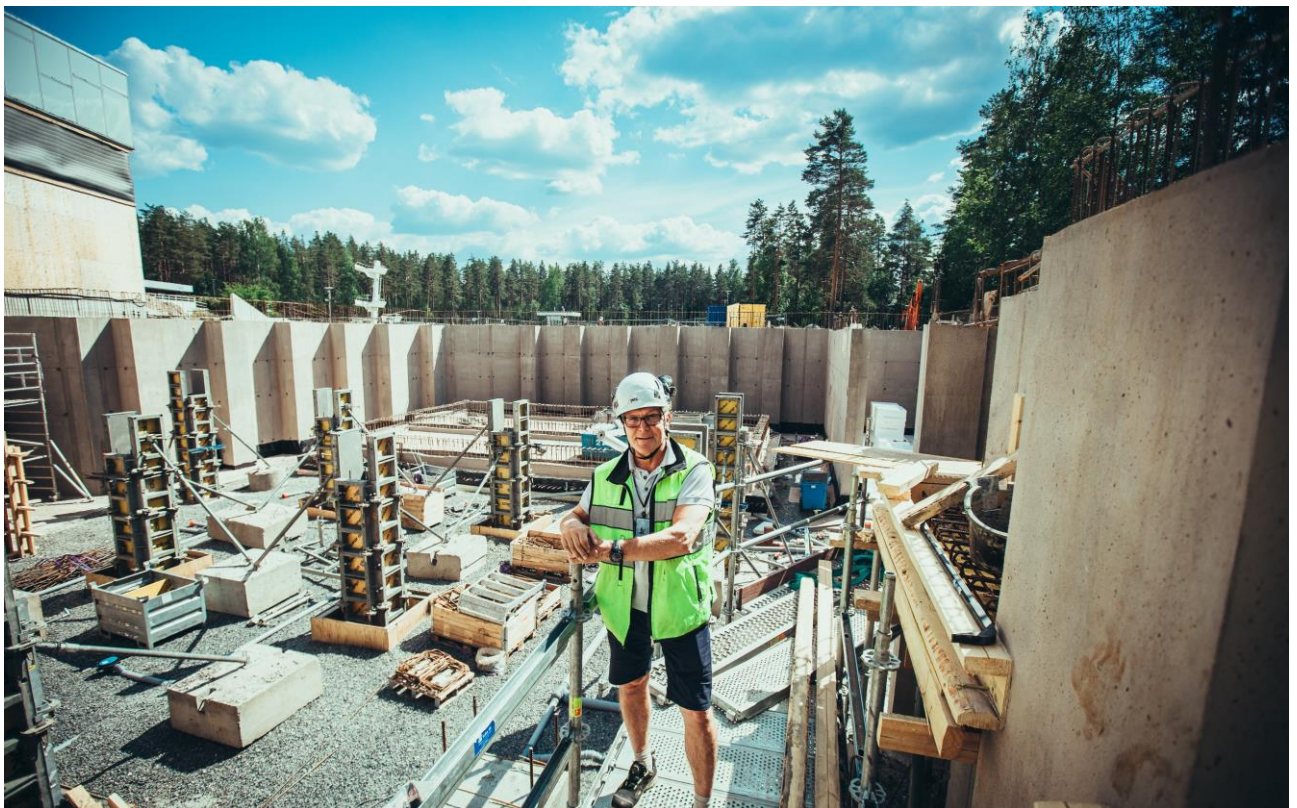
Uimalan teräsallas valmistuu vuonna 2020.

Raportointi

toimintakertomuksessa: ▼

Uimalan teräsaltaan asennustyöt käynnistyivät vasta vuoden alussa ja teräsallas valmistuu keväällä 2021.

Uimalan laajennustyömaa ja vedenkäsittelylaitteiden kunnostus käynnistyivät joulukuussa 2019 eli kolme kuukautta urakkasopimuksessa mainittua aikataulua myöhemmin. Aikataulu viivästy i rakennuslupaprosessiin ja vastaavan työnjohtajan hyväksyttämiseen liittyvistä syistä. Osa viivästyksestä johtui tilaajasta eli kaupungista ja osa urakoitsijasta.

Teräsallashankinta kilpailutettiin joulukuussa 2019, mutta osa tarjoajista jätti hankintapäätöksestä hankintaohikaisupyynnön Hyvinkään kaupungille ja valituksen Markkinaoikeuteen. Hankinta päätettiin 24.1.2020 keskeyttää hankintalain § 125 perusteella tarjouspyynnön tulkinnanvaraisuuden vuoksi. Hankinta kilpailutettiin uudelleen ja päätös teräsaltaan hankinnasta tehtiin 20.3.2020. Edellä mainittujen syiden vuoksi allashankinta viivästy i.

Uimalan laajennusurakan viivästymisen lisäksi haasteena ovat olleet erimielisyydet lisätöiden kustannuksista tilaajan ja pääurakoitsijan välillä. Asiasta on pidetty neuvotteluja ja kaupunki on ostanut myös sopimusasiantuntija-apua hyvän lopputuloksen aikaansaamiseksi. Tärkeimpänä tavoitteena on saada urakka valmiiksi laadukkaasti päivitetystä aikataulusta ja kustannusarviossa.

Laajennusurakan vuoksi uimala täytyi sulkea maaliskuussa 2020. Uimala olisi jouduttu sulkemaan tuolloin myös Suomen hallituksen antamien ohjeiden perusteella koronapandemian vuoksi. Laajennustyömaan johdosta ulkouimalaakaan ei voitu pitää kesällä auki.

Uimalan vanha osa avattiin asiakkaille 5.10.2020. Uimahalli oli suljettava uudelleen 28.11.2020 koronavirusepidemian vuoksi Sosiaali- ja terveysministeriön ja Keskis-Uudenmaan sote-kuntayhtymän antamien suositusten ja määräysten perusteella. Uimalan kiinnioloaikana uimalan henkilöstölle on pystytty tarjoamaan muita tehtäviä kaupunkiorganisaatiossa.

Uimalahankkeen kustannusarvio on 9,8 milj. euroa investointisuunnitelmassa 2020. Valtuusto myönsi 19.10.2020 rakennushankkeelle lisämäärärahaa 0,7 milj. euroa osavuositarkastuksen 2/2020 käsittelyn yhteydessä, joten kokonaisbudjetti kasvoi 10,5 milj. euroon. Lisämääräraharakkeen syinä olivat uimalan laatutasoa parantavat hankinnat (esim. hankintavaiheessa päätettyä kehittyneempi vedenkäsittelyprosessin automaatio), ennakoimattomat korjaus- ja muutostarpeet sekä pääurakan viivästyminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.11.2020 Sveitsin uimalan peruskorjauksen ja laajennuksen vaiheen 2 hankesuunnitelman muutoksen. Lisämääräraha 0,7 milj. euroa on otettu huomioon vuoden 2021 talousarviota laadittaessa. Hankkeelle on myönnetty valtionosuutta 270 000 euroa.

Uimalan käyttökustannukset tulevat laajennuksen myötä kasvamaan vuositasolla noin 0,5 milj. euroa, jolloin käyttökustannukset ovat noin 2,3 milj. euroa vuodessa. Kävijämäärän odotetaan kasvavan nykyisestä noin 220 000 asiakkaasta/vuosi noin 240 000 asiakkaaseen/vuosi. Asiakasmäärän kasvun ja uimalan lippuhintojen maltillisen korotuksen odotetaan lisäävän myös tuloja.

Sveitsin uimalan laajennuksen myötä uimaratojen määrä lisääntyy.

Uimalan laajennusurakan haasteellisuudesta huolimatta työ on edennyt päivitetyn suunnitelman mukaisesti. Uimalan laajennuksen valmiusaste oli maaliskuun 2021 alkupuolella 70–80 %. Tavoitteena on uimalan laajennuksen avaaminen syys-lokakuussa 2021.

Laajennuksen myötä uimalaan tulee väljyyttä ja uimaratojen määrä lisääntyy. Vedenkäsittelyn nykyaikainen automaatiojärjestelmä tulee kehittämään vedenlaadun seurantaan. Lisäksi vesiliikunnan järjestämisen mahdollisuudet parantuvat. AV-tekniikka mahdollistaa myös virtuaalista ohjaustoimintaa esimerkiksi vesijumpassa.

Arviointi: Uimalan laajennuksen myötä kuntalaisten, matkailijoiden ja uimaseurojen vesiliikuntamahdollisuudet kohenevat oleellisesti. Erityisesti allastilojen riittävyteen on tulossa parannusta. Tämä on hyvä asia, sillä viimeksi toteutetussa uimalan asiakastytytyväisyyskyselyssä juuri allastilan riittävyys sai moitteita.

Uimalan laajennushankkeessa on ollut haasteita sekä kilpailutus- että rakentamisvaiheessa. Tämä on heijastunut rakentamisen aikataulun venymiseen ja kustannusten kasvamiseen. Kaupunki on kuitenkin ryhtynyt toimenpiteisiin, ettei lisämäärärahan mukainen kustannusarvio enää ylittyisi.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee jatkossa huolehtimaan siitä, että tarjouspyyntö- ja sopimusasiakirjat laaditaan niin, että Sveitsin uimalan laajennushankkeen kaltaisilta haasteilta ja riskeiltä vältyttäisiin tulevilla investointihankkeissa.

Havainnekuva Sveitsin uimalasta.

Kehittyvä kaupunkikeskusta

Tavoite:

Radan länsipuolista osaa koskeva yleissuunnitelma (vähintään kaksi vaihtoehtoa)

Tavoite:

Keskustan liikenteen yleissuunnitelman laatiminen

Mittari:

Vähintään kaksi vaihtoehtoista ratkaisumallia alueen yleissuunnitelmaksi on laadittu. Niiden pohjalta on valittu etenemistapa vaiheittain tapahtuvan asemakaavoituksen pohjaksi

Mittari:

Keskustan liikenteen yleissuunnitelma on valmis.

Raportointi

toimintakertomuksessa:

Yleissuunnitelmien luonnokset ovat valmistuneet osana kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelmaa, mutta etenemistavan valinta siirtyy uudelle kaupunginvaltuustolle.

Raportointi

toimintakertomuksessa: ▼

Liikenteen yleissuunnitelman luonnokset valmistuneet osana Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelmaa. Vaihtoehtojen tarkempi suunnittelu jatkuu. kv tavoite 2021

Toimintakertomuksesta poiketen tarkastuslautakunnan arvion mukaan radan länsipuoleista osaa koskeva tavoite ei toteutunut tavoitteen mukaisena, koska etenemistapaa vaihtoehtoisten ratkaisumallien pohjalta ei tehty. Vastaava tavoite oli asetettu jo edelliselle vuodelle. Tuolloin tavoite jäi toteutumatta, koska jäätiin odottamaan kansainvälisen nuorten arkkitehtien Europan 15 -kilpailun tuloksia. Niitä hyödynnetään yleissuunnitelmien laatimisessa.

Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman valmistumiselle on määritelty vuoden 2020 aikana uusi tavoiteaikataulu, jonka mukaan suunnitelmavaihtoehtojen pohjalta tulee tehdä kaupunginvaltuuston päätös vuoden 2021 loppuun mennessä. Tavoite on asetettu valtuustotason kärkihanke-tavoitteeksi vuoden 2021 talousarviossa. Lisäksi valtuustotason tavoitteeksi on asetettu pysäköinnin ja liityntäpysäköinnin periaatteiden hyväksyminen valtuustossa toukokuun 2021 loppuun mennessä.

Keskustan liikenteen yleissuunnitelman valmistuminen on ollut tavoitteena jo vuodelle 2018. Tuolloin toimintakertomuksessa on raportoitu, että kyseinen suunnitelma valmistuisi keväällä 2019. Vuodelle 2019 kyseistä tavoitetta ei ollut asetettu. Tavoitetta ei saavutettu vielä vuoden 2020 aikana.

Keskustan kehittämissuunnitelma ja siihen liittyvää liikenteen yleissuunnitelma eivät ole olleet toimielinkäsittelyssä vuonna 2020, mutta kyseistä yleissuunnitelmatyötä on esitelty kaupunginhallitukselle 30.11.2020 esityslistan ulkopuolisena asiana.

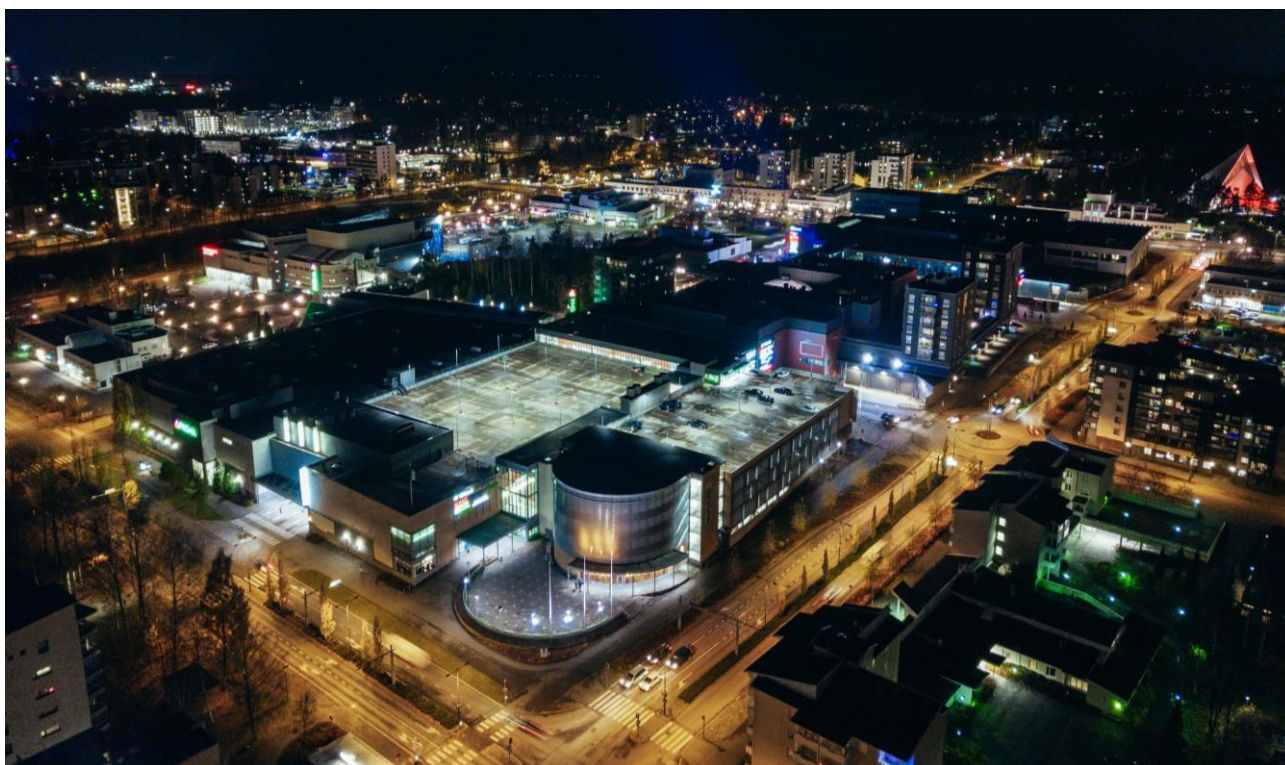

Arviointi: Kaavahankkeet ovat useamman vuoden mittaisia, mikä edellyttää pitkäjänteistä suunnittelua. Toimiva kaavoitus ja onnistunut maankäytön suunnittelu ovat tärkeimpiä tekijöitä kaupungin elinvoiman edistämisen kannalta. Erityisesti kaupungin keskusta-alueen kaavoituksella on merkitystä Hyvinkään kaupungin imagoon. Siksi tarkastuslautakunta näkee ensiarvoisen tärkeänä, että kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelma laaditaan huolella eri vaihtoehtoja tarkastelemalla ja niitä esitellään myös valtuustolle ennen varsinaista päätöksentekoa.

Keskustan ja sen liikenteen kehittämis- ja yleissuunnitelmien valmistuminen on asetettu useana vuonna tavoitteeksi. Tavoitteita ei ole asetettu realistiselle tasolle, koska 2020 on jo kolmas vuosi, kun kyseiset tavoitteet eivät ole toteutuneet.

Hyvinkään valoviikot lokamarraskuussa 2020 toivat väriä ja valoa kaupunkilaisten arkeen korona-ajan keskelle.

Tavoitteet tuloksellisuuden näkökulmasta

Arvioinnin yhteydessä analysoitiin, mitä tuloksellisuuden osa-alueita vuodelle 2020 asetettavat tavoitteet edustavat. Tuloksellisuuden osa-alueet määriteltiin kuntasektorilla omaksuttujen käsitteiden mukaisesti eli tuottavuus ja taloudellisuus, palvelujen laatu, henkilöstön tila ja palvelujen vaikuttavuus. Analysoinnin kohteena olivat kaupunginvaltuuston ja -hallituksen sekä eri lautakuntien muut toiminnalliset tavoitteet. Taulukossa on esitetty, kuinka monta vuodelle 2020 asetetuista tavoitteista kohdistui kullekin tuloksellisuuden osa-alueelle.

Toimielin (tavoitteita yhteensä)	Tuottavuus ja taloudellisuus	Palvelujen laatu	Palvelujen vaikuttavuus	Henkilöstön tila
Valtuusto (10)	-	-	1	-
Hallitus (22)	-	4	5	1
Opetuslautakunta (16)	2	4	1	1
Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta (9)	1	2	-	1
Tekninen lautakunta (6)	3	-	-	2
Ympäristölautakunta (6)	-	2	-	-

Tuloksellisuutta kuvaavien tavoitteiden lisäksi talousarvioissa ja tilinpäätöksissä on palvelualueittain esitetty tunnuslukujen alla taloudellisuutta ja tehokkuutta kuvaavia mittareita.

Arviointi: Tuloksellisuuden osa-alueet oli tavoitteissa otettu vaihtelevasti huomioon eri toimielintasoilla. Valtuustotason muut toiminnalliset tavoitteet edustivat heikosti tuloksellisuuden näkökulmia. Opetuslautakunta oli ainut, jossa oli asetettu tavoitteita kaikille tuloksellisuuden osa-alueille. Teknisen lautakunnan tavoitteista lähes kaikki kuvasivat jotain tuloksellisuuden näkökulmaa. Kaupunginhallituksen sekä kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan tavoitteista noin 45 % edustivat tuloksellisuutta.

Suositus: Talousarviotavoitteissa on jatkossa suositeltavaa huomioida eri tuloksellisuuden näkökulmat nykyistä kattavammin. Palveluiden käyttäjien kannalta palvelun laatu on tärkeää eli miten hyvin palveluprosessit toimivat ja onko asiakaspalvelu hyvää. Tuloksellisuutta ei voi ajatella ilman, että tarkastellaan myös palvelujen vaikutavuutta kuntalaisten hyvinvointiin ja alueen elinvoimaisuuteen. Lisäksi henkilöstönäkökulma on tärkeä, koska kuntapalvelut ovat työvoimavaltaisia ja henkilöstökustannukset ovat suuri osa kaupungin toimintakuluista.

Keskustan kehittäminen on ollut valtuustokaudella yksi kaupungin kärkihankkeista.

Talouden toteutuminen

Miten valtuuston vuodelle 2020 asettamat talouden tavoitteet ovat toteutuneet?

Onko talouden oleellisista poikkeamista annettu riittävät selvitykset toimintakertomuksessa 2020?

Miten Hyvinkään kaupungin ja kaupunkikonsernin taloudellinen tila on kehittynyt valtuustokaudella 2017–2020?

Arviointi: Valtuustoon nähden sitovat palvelualueiden toimintakatteet toteutuivat pääsääntöisesti budjetoitua paremmin lukuun ottamatta sosiaali- ja terveyspalveluja sekä teknistä keskusta. Sosiaali- ja terveyspalvelujen määrärahat ylittyivät kolmatta vuotta peräkkäin tilivuoden aikana myönnettyistä lisämäärärahoista huolimatta. Todettakoon, että vuonna 2020 lähes puolet menojen kasvusta liittyi koronan aiheuttamiin kustannuksiin.

Teknisen keskuksen toimintakate olisi toteutunut talousarviota paremmin, mikäli kaupunki ei olisi joutunut tekemään pakollista varausta Sahanmäen entisen kaatopaikan maaperän puhdistamistoimenpiteitä varten. Korkein hallinto-oikeus antoi vuoden 2020 lopussa päätöksen, jonka mukaan kaupunki veloitetaan puhdistamaan jo 1950-luvun lopulla käytöstä poistetun kaatopaikan maa-alue.

Kaupungin tulos muodostui arvioitua paremmaksi. Tähän vaikutti suurelta osin valtion maksamat koronakompensaatiot. Ilman niitä tulos olisi muodostunut huomattavan alijäämäiseksi.

Toimintakertomuksessa 2020 on annettu riittävät selvitykset talouden oleellisista poikkeamista. Tarkastuslautakunta näkee kuitenkin puutteena sen, että kertomuksesta ei selviä, toteutuivatko kaikki vuodelle 2020 kohdennetut Kestävän talouden ohjelman mukaiset toimenpiteet täysimääräisesti.

Valtuustokaudella kaupungin toimintakulut ovat kasvaneet vuosittain toimintatuottoja nopeammin. Erityisen huolestuttavaa on sosiaali- ja terveyspalvelujen menojen kasvu kolmen vuoden aikana. Kyseisten palvelujen toteutuneet kustannukset olivat vuonna 2020 lähes 21 % korkeammat kuin tilinpäätöksessä 2017. On kuitenkin huomioitava, että osa vuoden 2020 menojen kasvusta johtui koronakustannuksista. Ilman koronakustannuksia menojen kasvu kolmen vuoden aikana on 17,6 %.

Omavaraisuusaste on valtuustokaudella heikentynyt. Investointien määrä kasvoi kahden edellisen vuoden aikana, mikä vaikutti lainamäärän suurentumiseen. Lainanhoitokyky on kuitenkin pysynyt vähintään tyydyttävällä tasolla lukuun ottamatta vuotta 2019, jolloin se oli heikko.

Kaupungin taseeseen kertynyt ylijäämä on valtuustokauden aikana pienentynyt merkittävästi. Kertynyt ylijäämä on Hyvinkään Veden ylijäämää. Ilman vesiliikelaitoksen ylijäämiä kaupungin taseessa olisi kertynyttä alijäämää lähes 11 milj. euroa.

Kaupunkikonsernin tunnusluvut omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus, toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta ovat heikompia kuin peruskaupungin vastaavat tunnusluvut.

Talousarvion 2020 toteutuminen

Talousarviossa 2020 todetaan, että kaupungin tuloslaskelma on sitova ilman Hyvinkään Veden liikelaistosta. Tämän vuoksi tarkastuslautakunta on verrannut Hyvinkään kaupungin vuoden 2020 talousarvion toteutumista yksinomaan kaupungin lukujen perusteella.

Vuoden 2020 tulos muodostui sekä alkuperäistä että muutettua talousarviota parempana. Ero alkuperäiseen talousarvioon oli 4,4 milj. euroa ja muutettuun talousarvioon 3,3 milj. euroa. Valtion maksamilla koronatuilla oli merkittävä osuus budjetoitua parempaan tulokseen. Ilman koronatuksia tulos olisi ollut alijäämäinen lähes 18 milj. euroa.

Toimintakate eli toimintatuottojen ja -kulujen erotus toteutui 5,5 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana. Pääasialliset syyt poikkeamaan olivat ennakoitua suuremmat sosiaali- ja terveyspalvelujen menot sekä entisen Sahanmäen kaatopaikan maaperän puhdistamisvelvoitteen vuoksi tehty pakollinen varaus. Korkein hallinto-oikeus antoi 31.12.2020 päätöksen, jonka mukaan Hyvinkään kaupunki veloitetaan puhdistamaan käytöstä poistetun Sahanmäen kaatopaikan alueen maaperä.

Valtuustoon nähden sitovana tasona oli palvelualueiden toimintakatteet. Lähes kaikkien palvelualueiden talous toteutui budjetoitua parempana. Kahden palvelualueen kohdalla määrärahat ylittivät muutetusta talousarviosta. Sosiaali- ja terveyspalveluissa ylitys oli 7,3 milj. euroa (13,7 milj. euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna). Teknisen keskuksen määrärahat ylittivät 4,2 milj. eurolla johtuen Sahanmäen kaatopaikan maaperän puhdistamiskustannuksiin tehdystä pakollisesta varauksesta. Ilman kyseistä varausta teknisen keskuksen talous olisi toteutunut 0,8 milj. euroa budjetoitua parempana. Kaupunginvaltuusto myönsi ylitysoikeuden edellä mainituille palvelualueille kokouksessaan 22.3.2021.

Menoista henkilöstökulut olivat 2,9 milj. euroa muutettua talousarviota pienemmät. Eläkkeelle jääneiden ja irtisanoutuneiden tilalle ei rekrytoitu heti uusia työntekijöitä. Lisäksi koronasta johtuvana poikkeusaikana osa henkilöstöstä piti palkattomia vapaita ja määräaikaista työsopimuksia ei jatkettu toiminnan supistuttua.

Tuloslaskelmaosassa sitovia eriä kaupunginvaltuustoon nähden ovat lisäksi verotulot, valtionosuudet, korkotuotot, muut rahoitustuotot, korkokulut ja muut rahoituskulut.

Verotulot toteutuivat 5,9 milj. euroa muutettua talousarviota ja 1,5 milj. euroa alkuperäistä talousarviota paremmin. Verotuottoarvioita muutettiin ensimmäisen osavuositarkastuksen yhteydessä alaspäin: kunnallisverotuottoarviota pienennettiin lähes 10,0 milj. euroa, kiinteistöverotuottoarviota 0,4 milj. euroa ja yhteisöverotuottoarviota 1,9 milj. euroa. Tuona ajankohtana valtion neljännen lisätalousarvion myötä kunnille päätetyn tuen kuntakohtainen jako ei vielä ollut tiedossa. Toisen osavuositarkastuksen yhteydessä verotuottoarvioita muutettiin ylöspäin: kunnallisverotuottoarviota nostettiin 3,9 milj. euroa ja yhteisöverotuottoarviota saman verran.

Valtionosuuksia kertyi 2,6 milj. euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa oli ennakoitu ja peräti 15,2 milj. euroa enemmän alkuperäiseen talousarvioon nähden. Ensimmäisen osavuositarkastuksen yhteydessä valtionosuuksien veromenetykskompensaatiota korotettiin 9,7 milj. eurolla ja

toisen osavuositarkastuksen yhteydessä sitä vähennettiin 8,7 milj. eurolla. Vuoden 2020 valtion-osuuksiin sisältyy koronasta aiheutuvien menetysten korvauksia yhteensä 14,7 milj. euroa.

Muissa valtuustoon nähtävissä tuloslaskelmaosan erissä ei ollut oleellisia poikkeamia budjetoituun verrattuna.

Arviointi: Käyttötalouden toimintakulut jatkoivat kasvuaan ja toteutuivat arvioitua suurempina. Erytisen huolestuttavana tarkastuslautakunta näkee sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten kasvun. Kyseisten palvelujen määrärahat ovat ylittyneet myös vuosina 2018 ja 2019, vaikka kumpanakin vuotena sosiaali- ja terveyspalveluille myönnettiin lisämäärärahaa. Todettakoon, että vuoden 2020 kasvusta osa johtuu koronan aiheuttamista kustannuksista. Keusoten tilinpäätöksen 2020 mukaan Hyvinkään osuus koronakustannuksista oli 4,6 milj. euroa.

Tulorahoitus oli hyvällä tasolla pääosin valtion maksamien kertaluonteisten koronakompensaatioiden ansiosta. Valtionosuuksia ja verotuloja kertyikin ennakoitua enemmän. Arvioitua parempaan tilikauden tulokseen vaikuttivat edellä mainitun verorahoituksen lisäksi Kestävän talouden ohjelman mukaiset vuoden 2020 aikana toteutetut talouden tasapainottamistoimenpiteet.

Talouden kehitys valtuustokaudella

Kaupungin tilinpäätösten tunnuslukuja 2017–2020

(Hyvinkään Veden luvut sisältyvät lukuihin)

	2017	2018	2019	2020
Toimintakate M€	-221,7	-233,6	-251,4	-262,4
Kasvu, %	-0,2	5,4	7,6	4,4
Vuosikate M€	26,7	16,9	-0,09	21,2
Vuosikate/poistot %	139,1	88,1	-0,5	103,5
Alijäämä/ylijäämä M€	2,3	-2,3	-19,4	0,8
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v:lta M€	12,6	20,6	-16,2	-26,5
Investointien tulorahoitus %	130,0	90,3	-0,2	58,0
Lainakanta M€	104,7	94,5	129,5	141,8
Lainat €/asukas	2 240	2 032	2 787	3 046
Lainanhoitokate	2,7	1,6	0,2	1,6
Omavaraisuus %	55,2	55,5	47,2	46,5
Suhteell. velkaantuneisuus %	51,6	39,1	66,1	60,5

Toimintakate on valtuustokaudella kehittynyt lähes joka vuosi kielteisesti. Toimintakulut ovat kasvaneet toimintatuottoja enemmän. Vuodesta 2018 alkaen erityisesti sosiaali- ja terveystalouden menot ovat nousseet, joiden suhteellinen kasvu oli alimmillaan vuonna 2020 ollen 5,8 % (9,4 milj. euroa) ja korkeimmillaan vuonna 2019 ollen 7,5 % (11,4 milj. euroa). Kaupungin tilinpäätösten mukaan sosiaali- ja terveystalouden menot ovat kasvaneet 20,8 % vuodesta 2017 vuoden 2020 loppuun mennessä (TP 2017 toimintakate -142 376 049 euroa, TP 2020 toimintakate -171 972 086 euroa). Vuodelle 2020 kohdistuneista sosiaali- ja terveystalouden menoista koronasta aiheutuvien kustannusten osuus oli Keusoten tilinpäätöksen 2020 mukaan 4,6 milj. euroa. Mikäli koronakustannukset vähennetään tilinpäätöksen 2020 toimintakatteesta, sosiaali- ja terveystalouden kustannusten nousu on ollut 17,6 % vuodesta 2017.

Tunnusluku **vuosikate poistoista** on valtuustokaudella kehittynyt heikompaan suuntaan. Vuonna 2020 kyseinen tunnusluku oli hyvällä tasolla, mutta tähän vaikutti vuosikatteen kehittyminen suotuisasti valtiolta saatujen koronakompensatioista johtuen. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Tämä kuitenkin edellyttää, että poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Kaupungin investointitaso oli matala vuosina 2017 ja 2018. Sen vuoksi myös tunnusluku **investointien tulorahoitusprosentti** oli kyseisinä vuosina hyvällä tasolla. Tuolloin investoinnit kyettiin rahoittamaan tulorahoituksella. Vastaavat tunnusluvut ovat olleet koko valtuustokauden ajan konsernitason emokaupunkia paremmat.

Tunnusluku **toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta** ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Hyvinkäällä ei kaupungin tasolla näin ole ollutkaan. Kyseinen tunnusluku oli vuosina 2017 ja 2018 positiivinen. Tuolloin talonrakennusinvestointien määrä oli vähäinen ja sen vuoksi rahoitus oli tasapainossa. Sen sijaan konsernitason kyseinen tunnusluku on ollut koko valtuustokauden ajan negatiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoittona on positiivinen.

Lainakanta on valtuustokauden aikana kasvanut yhteensä 37,1 milj. eurolla. **Lainanhoitokyky** on ollut tyydyttävällä tasolla vuosina 2018 ja 2020. Vuonna 2017 se oli hyvällä tasolla. Tulorahoituksen katsotaan riittävän lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Omavaraisuusaste on kahtena edellisenä vuonna laskenut alle 50 %:n. Tämä kertoo kaupungin suuresta velkarasitteesta. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. Konsernitason omavaraisuusaste on koko valtuustokaudella ollut emokaupunkiaikin heikompi. Vuoden 2020 tilinpäätöksessä se oli vain 31,0 %.

Vastaavasti **suhteellinen velkaantuneisuus** on valtuustokaudella kasvanut ollen yli 60 %. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Konsernitason suhteellinen velkaantuneisuus on ollut yli 70 %.

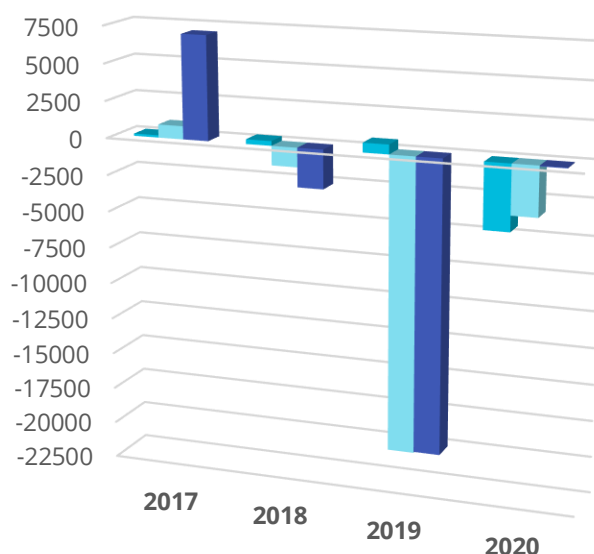
Valtuustokaudella vuosi 2017 oli tilikauden tuloksen näkökulmasta katsottuna positiivisin. Vastaavasti vuosi 2019 oli heikoin, jolloin tulos muodostui poikkeuksellisen alijäämäiseksi.

Kaupungin taseeseen kertynyt edellisten tilikausien ylijäämä oli vuonna 2017 yhteensä 30,2 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä se on kutistunut 9,3 milj. euroon. On kuitenkin huomioitava, että tästä määrästä Hyvinkään vesihuoltoliikelaitoksen ylijäämä on 20,0 milj. euroa ja muun kaupungin osuus on 10,7 milj. euroa alijäämää.

Arviointi: Valtuustokaudella kaupungin toimintakulut ovat kasvaneet toimintatuottoja nopeammin. Erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen menojen kasvu on ollut huomattavaa. Kyseisten menojen ennakoitavuus on epäsuotuisaa, koska tilivuosien aikana myönnettyt lisämäärärahatkaan eivät ole riittäneet lopullisiin kustannuksiin.

Tilikauden tulos 2017-2020
(1 000 euroa)
(Hyvinkään Vesi ei sisälly lukuihin)

	2017	2018	2019	2020
■ Alkuper. TA	154	312	647	-4 434
■ Muutettu TA	885	-1 301	-20 054	-3 349
■ Tilinpäätös	7 023	-2 635	-19 983	-48

Suurin osa talouden tunnusluvuista on kehittynyt valtuustokaudella huonompaan suuntaan paitsi menojen kasvun vuoksi myös investointimäärän suurentuessa valtuustokauden loppua kohti.

Vuonna 2020 osa talouden tunnusluvuista oli hyvällä tasolla, mutta on huomioitava, että hyvään kehitykseen ovat vaikuttaneet kertaluonteiset valtion myöntämät koronakompensaatiot. Koronatuotot olivat koronasta aiheutuvia kustannuksia suuremmat. Koronaepidemian jatkuessa kustannuksia syntyy myös kuluvana vuonna 2021. Koronapandemia aiheuttaa suurta epävarmuutta talouteen jatkossakin. Sillä on vaikutusta kunnallis- ja yhteisöveron tuottoihin. Lisäksi menojen kasvua on vaikea ennakoida kasvaneen hoito- ja palveluvelan sekä oppimisvajeen takia.

Valtuustokaudella jokaisella vuodella on ollut omat ominaispiirteensä talouden näkökulmasta. Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyi Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle vuoden 2018 alusta ja tuotantovastuu vuoden 2019 alusta alkaen. Valtakunnalliset veroperusteiden muutokset, julkisen sektorin lomarahaleikkaukset ja kansallinen verokorttiuudistus vaikuttivat Hyvinkäänkin talouteen. Vuoden 2020 aikana koronalla oli merkittävä vaikutus kaupungin toimintaan ja talouteen. Investointimäärä on vaihdellut valtuustokaudella, mikä myös on osaltaan vaikuttanut talouden tunnuslukuihin. Vuosien erilaisuus heikentää niiden vertailukelpoisuutta.

Suositus: Koronapandemiasta johtuvat hoito- ja palveluvelka sekä oppimisvaje ovat suuri riski kaupungin Kestävän talouden ohjelman sekä Keusoten tuottavuusohjelman toteutumiselle. Kaupungin tulee varautua kasvaviin palvelutarpeisiin ja mahdollisiin kasvaviin kustannuksiin.

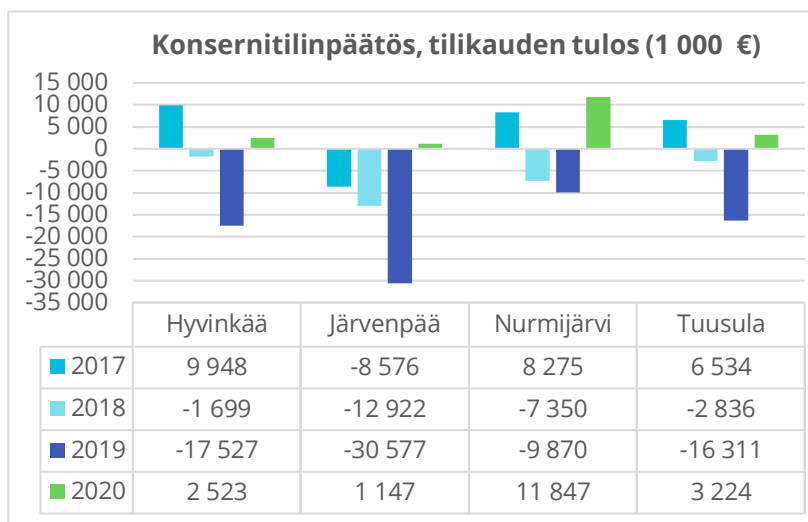
Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan tilivuotta 2020 koskevassa loppuraportissa esittämään suositukseen, jonka mukaan kaupungin ja Keusoten tulee yhteistyössä kehittää kustannusten seurantaan riittävä prosessi, jotta kaupunki voi varmistua kustannusten aiheuttamisperiaatteista sekä toiminnan ja talouden yhteydestä.

Kaupungin on syytä selvittää, mitä sosiaali- ja terveystalouden voimakas kustannusten kasvu tarkoittaa toiminnallisesti. Palveluja ja niiden laatua tulee arvioida kriittisesti. Ovatko kasvaneet menot johtaneet palvelujen laajenemiseen ja/tai palveluiden laadun paranemiseen? Saadaanko sosiaali- ja terveystalouksista maksettavalla euromäärällä tavoiteltua vastinetta? Hyvinkäällä hoito- ja hoivapalvelut, erikoissairaanhoidot sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat merkittävästi kalliimmat kuin muissa Keusoten jäsenkunnissa.

Talouden tunnuslukujen vertailua verrokkeihin

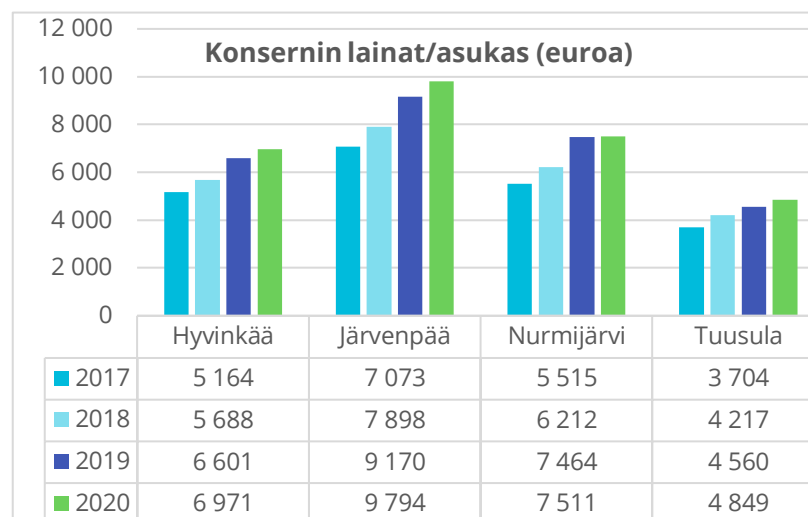
Tarkastuslautakunta on valinnut vertailukohteiksi väestömäärältään samaa kokoluokkaa olevat Keusoten jäsenkunnat verrattessaan tiettyjen talouden tunnuslukujen kehitystä. Tunnusluvut on kerätty kunkin kunnan konsernitilinpäätöksistä.

Vuosina 2017–2020 Hyvinkään ja Järvenpään tuloveroprosentti oli 19,75 %, Nurmijärven ja Tuusulan 19,50 %. Vuodelle 2021 kaikki kyseiset kunnat korottivat tuloveroprosenttiaan (Hyvinkää ja Järvenpää 20,25 %, Nurmijärvi ja Tuusula 19,75 %).

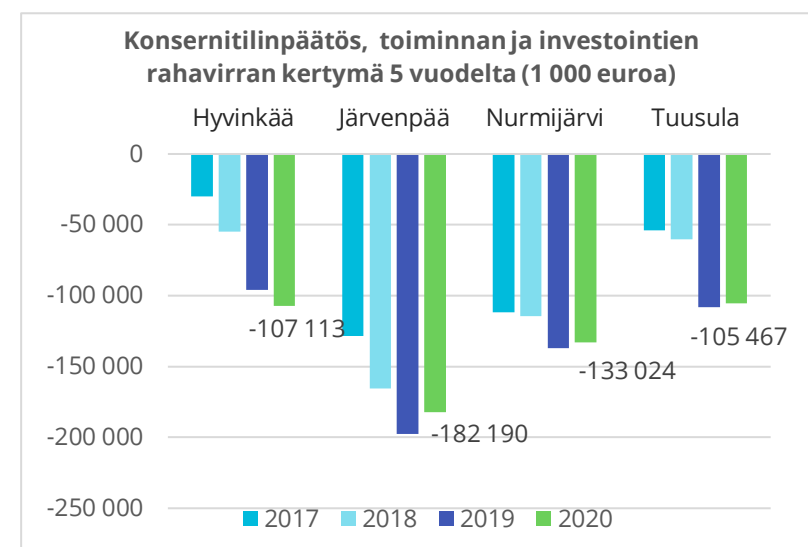

Arviointi: Talouden kehitys on Hyvinkäällä ja verrokkikunnilla ollut valtuustokauden aikana samansuuntainen. Konsernin tilikauden tulos oli kaikilla kunnilla heikoin vuonna 2019. Vuoden 2020 tilinpäätös muodostui kaikilla vertailukunnilla positiiviseksi.

Konsernin lainakanta on vuosittain kasvanut kaikilla tarkastelun kohteena olevilla kunnilla. Lainat asukasta kohden ovat suurimmat Järvenpäässä ja pienimmät Tuusulassa.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta on ollut kaikilla vertailun kohteena olevilla kunnilla negatiivinen koko valtuustokauden ajan. Rahoitus ei ole ollut tasapainossa missään kyseisistä kunnista investointimäärään nähden. Järvenpäässä investointien omarahoitus on toteutunut kaikkein huonommin.

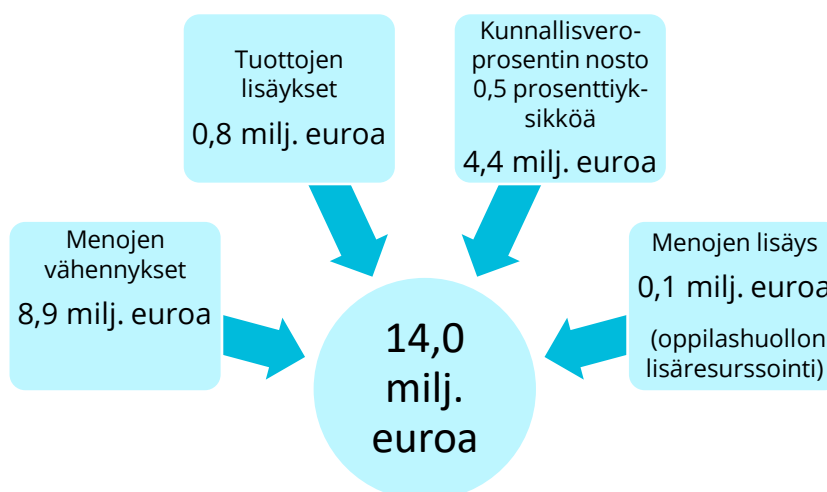
Kestävän talouden ohjelman toimeenpanon toteutuminen

Vuoden 2019 tilinpäätös oli huomattavan alijääminen, minkä vuoksi kaupungin taseeseen kertynyt edellisten tilikausien ylijäämä supistui 8,5 milj. euroon. Talouden tasapainottamiseksi kaupungin organisaatiossa ryhdyttiin valmisteleman Kestävän talouden ohjelmaa. Ohjelmaan sisältyvien säästökohteiden, maksukorotusten ja kunnallisveroprosentin korotuksen avulla kaupungin tavoitteena on parantaa talouden tilaa.

Kuntalaisilla, kaupungin henkilöstöllä ja luottamushenkilöillä oli mahdollisuus ottaa kantaa säästökohteisiin ennen tasapainotusohjelman valtuustokäsittelyä. Alun perin Kestävän talouden ohjelma sisälsi yhteensä 88 toimenpidettä, joista 10 poistettiin ennen kuin ohjelma eteni kaupunginvaltuuston päätettäväksi.

Valtuusto hyväksyi Kestävän talouden ohjelman vuosille 2020–2024 pääosin esityksen mukaisena kokouksessaan 15.6. ja 17.6.2020. Valtuusto poisti viisi toimenpidettä ja kahden toimenpiteen osalta lievensi säästötavoitetta. Lisäksi valtuusto päätti lisätä säästökohteisiin toimitilarveselvityksen tekemisen. Poistetuista säästökohteista osa siirrettiin uudelleen tarkasteltavaksi vuoden 2022 talousarvion laadinnan yhteyteen.

Valtuuston hyväksymä ohjelma sisältää yhteensä 14,0 miljoonan euron edestä kaupungin taloutta kohentavia toimenpiteitä. Vuodelle 2020 kohdistuva osuus oli 0,8 milj. euroa, josta menojen vähennyksiä 625 000 euroa ja tuottojen lisäyksiä 176 000 euroa. Kestävän talouden ohjelman mukaisia vuotta 2020 koskevia tulosta parantavia määrärahamuutoksia toteutettiin toisen osavuosikatsauksen yhteydessä yhteensä 430 000 eurolla.

Vaikka määrärahamuutoksia ei kaikkien vuodelle 2020 kohdennettujen toimien osalta tehty, niitä kuitenkin toteutettiin vuoden 2020 aikana. Lisäksi perusopetuksen opetusryhmiä pystyttiin vähentämään tavoitteena olleen yhden sijasta kolmella, joten muodostunut säästösomma sen osalta oli kolminkertainen. Toimintakertomuksesta ei kuitenkaan selviä, toteutuivatko kaikki vuodelle 2020 kohdennetut Kestävän talouden ohjelman mukaiset toimenpiteet täysimääräisesti. Tarkkaa tasapainottamistoimenpiteiden mukaista euromäärää ei arviointihetkellä ollut muutenkaan saatavilla.

Vuoden 2021 talousarvio sisältää 8,9 milj. eurolla taloutta tasapainottavia Kestävän talouden ohjelman mukaisia toimenpiteitä. Ilman ohjelmaa talousarvio päättyisi 8,4 milj. euroa alijäämäiseksi. Taloussuunnitelmavuodet 2023–2024 sisältävät uusia tasapainottamistoimenpiteitä yhteensä 4,8 milj. eurolla.

Taloussuunnitelmassa vuosille 2021–2023 on arvioitu kertyvän ylijäämää yhteensä 1,1 milj. euroa ilman vesiliikelaitosta. Mikäli liikelaitos sisällytetään lukuihin, taloussuunnitelmavuosien ylijäämäksi muodostuu 0,5 milj. euroa.

Arviointi: Kestävän talouden ohjelmassa vuodelle 2020 kohdennetut toimenpiteet ovat pääosin toteutuneet. Tarkastuslautakunta ei kuitenkaan voinut arvioida, toteutuivatko Kestävän talouden ohjelman mukaiset säästötoimet täysimääräisesti vuonna 2020. Taloutta tasapainottavien toimenpiteiden toteutuneet euromäärät eivät selvinneet toimintakertomuksesta eivätkä ne olleet muutenkaan saatavilla.

Kestävän talouden ohjelman mukaisista toimenpiteistä suurin osa painottuu vuoden 2021 aikana toteutettaviksi.

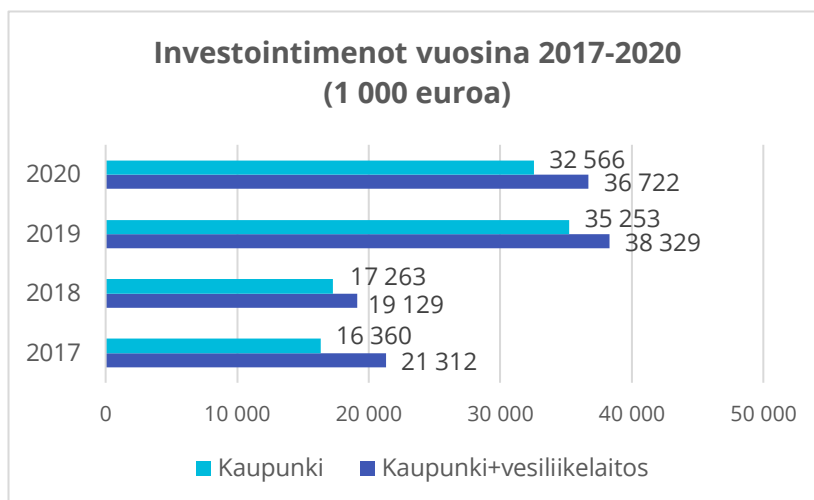
Kaupungin tasapainoisen talouden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että Kestävän talouden ohjelman mukaiset toimenpiteet toteutuvat ja että sosiaali- ja terveystalvelujen kustannukset eivät jatka kasvuaan.

Suositus: Kestävän talouden ohjelman mukaisten toimenpiteiden ja niiden euromäärien toteutuminen on toimialoilla ja talouspalveluissa dokumentoitava vuoden varrella riittävällä tavalla, jotta myös toimintakertomuksessa voidaan raportoida koko vuoden toteutuneet euromäärät.

Investointien toteutuminen

Vuonna 2020 investointimenot olivat budjetoitua pienemmät. Vuodelle 2020 varatut määrärahat alittuivat Kipinä-monitoimitalon, Uimalan laajennuksen ja rakennusten vuosikorjausten kohdalla. Lisäksi elinkeinopoliittisiin tontteihin varattua määrärahaa ei käytetty.

Arviointi: Investointitaso oli valtuustokauden ensimmäisinä vuosina maltillinen. Jälkipuoliskolla toteutettiin isoja talonrakennuskohteita, joten investoinnit kasvoivat merkittävästi. Oppilaitoksista Kipinä-monitoimitalo ja Metsäkaltevan koulu valmistuivat vuonna 2020 ja uimalan laajennuksen rakentaminen oli käynnissä. Kaupungin tasapainoisen talouden kannalta investointitaso ei voi pysyvästi jatkua vuosien 2019 ja 2020 tasolla. Se kasvattaisi kaupungin lainakantaa entisestään.

Pelikirjan toteuttamisen onnistuneisuus

Miten hyvin Pelikirjan (kaupunkistrategian) toteuttaminen on onnistunut valtuustokaudella 2017–2020?

Ovatko toimialat ottaneet talousarviota laatiessaan riittävästi huomioon strategian päämäärät?

Arviointi: Pelikirjan linjaukset ja päämäärät ovat onnistuneesti ohjanneet vuosittaista tavoitteiden asettelua. Tavoitteet ovat olleet strategialähtöisiä. Tavoitteiden laatu on kehittynyt valtuustokaudella koko ajan. Kaupunkistrategian viitoittamaan suuntaan on edetty myös strategiaa tukevien ohjelmien/suunnitelmien avulla. Pelikirjan mukaiset linjaukset ovat ohjanneet myös päätöksentekoa.

Toimialat ovat ottaneet strategian tavoitteet hyvin huomioon asettaessaan alemman tason tavoitteita. Ne ovat liittyneet kärkihankkeiden ja muiden strategian linjausten mukaisten toimintojen edistämiseen.

Pelikirja ja sen pelitapa on onnistuttu jalkauttamaan kaupunkiorganisaatioon melko hyvin.

Pelikirjan päämääristä monet ovat jo täyttyneet. On kuitenkin joitakin tavoitteita, joiden eteneminen ei ole toteutunut toivotulla tavalla. Samat toimenpiteet on asetettu useana vuonna tavoitteeksi, mutta ne eivät ole valtuustokauden aikana valmistu-

neet. Syinä ovat olleet vähäiset resurssit tai tavoitteiden asettelu ei ole ollut realistisella tasolla. Esimerkiksi kaupungin keskustan ja sen liikenteen kehittämisen ja yleissuunnitelmat sekä kaupunkistrategiaa tukeva ja täydentävä henkilöstöohjelma eivät ole edistyneet tavoitellulla tavalla. Lisäksi yhteistyörakenteiden ja -käytäntöjen toimivuus kaupungin ja Keusoten välillä ei ole vielä Pelikirjan linjausten mukaisella tasolla.

Pelikirjan yleiskuvaus

Kuntalain mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
- palvelujen järjestäminen ja tuottaminen
- kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet
- omistajapolitiikka
- henkilöstöpolitiikka
- kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Hyvinkään kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden kaupunkistrategian eli Hyvinkään Pelikirjan kokouksessaan 12.12.2016. Vuosi 2020 oli neljäs Pelikirjan toimeenpanovuosi. Vuodelle 2017 ei vielä voitu asettaa Pelikirjan linjausten mukaisia tavoitteita täysipainoisesti, koska kyseisistä tavoitteista päätettiin syksyllä 2016 eli ennen strategian hyväksymistä. Vuoden 2017 tavoitteet kuitenkin sisälsivät joitakin kärkihankkeisiin ja tukipilareihin liittyviä toimenpiteitä. Lisäksi osaa Pelikirjan kärkihankkeista vietiin eteenpäin eri toimielin- ja viranhaltijapäätöksin. Vuosien 2018–2020 talousarvioissa tavoitteet on johdettu täysin Pelikirjasta.

Pelikirja rakentuu kolmelle kärjelle: Houkuttelevuus, Yhteispeleillä yritysten kanssa sekä Minä, me ja Hyvinkää. Kyseisten kärkien mukaan Hyvinkään tavoitteena on kaupungin houkuttelevuuden lisääminen, yritysten kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen sekä yhteisöllisyyden ja Hyvinkään hengen luominen. Kyseisiä kärkiä toteutetaan Pelikirjan mukaisten seitsemän kärkihankkeen avulla, jotka ovat

- Hangonsilta
- Hyvinkään Sveitsi
- Kehittyvä kaupunkikeskusta
- Aktiivinen tapahtumakaupunki
- Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki
- Kaupunki ja monimuotoiset kylät
- Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi.

Kullekin Pelikirjan mukaiselle kärkihankkeelle nimettiin vuonna 2017 vastuuvetäjät ja työryhmät, jotka ovat seuranneet kyseisten hankkeiden etenemistä. Kärkihankkeiden riskienarviointi on otettu jatkuvaksi toimintatavaksi. Kärkihankkeiden johtoryhmä on tunnistanut, kuvannut ja analysoinut Pelikirjan kärkihankkeiden riskit, valinnut keinoja kyseisten riskien ennaltaehkäisyyn ja hallintaan ja määritellyt seurannan vastuutahot.

Jokaisesta kärkihankkeesta on laadittu kärkihankekortti, jotka ovat olleet kaupungin verkkosivulla nähtävillä usean vuoden ajan. Kärkihankeryhmät päivittivät korttien tiedot ajan tasalle loppuvuodesta 2020.

Strategista toimintaa tukevat kuusi tukipilaria:

Tukipilareihin liittyviä tavoitteita on asetettu talousarvioiden muissa toiminnallisista tavoitteissa sekä valtuustotasolle että alemmille tasoille.

Pelikirjan linjauksia ja päämääriä toimeenpanevia ohjelmia/suunnitelmia on vuosina 2017–2021 hyväksytty kaupunginvaltuustossa ja -hallituksessa. Näitä ovat esimerkiksi Kaavoitusohjelma, Maan käytön toteuttamisohjelma, Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelma, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018–2021, Turvallisuussuunnitelma 2017–2021, Hyvinkään kaupungin ehkäisevän työn suunnitelma 2020–2021 ja Hyvinkään kaupungin omistajapoliittiset linjaukset. Lisäksi kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta on hyväksynyt mm. Hyvinkään kaupungin tuottamien hyvinvointipalveluiden mallin ja Lähiliikuntapaikkasuunnitelman 2020–2025.

Arviointi: Pelikirja on rakenteeltaan tiivis ja selkeä. Strategiassa ja sen linjauksia edistävissä ohjelmissa/suunnitelmissa on otettu huomioon ne tehtävät, jotka kuntastrategian tulee kuntalain mukaan sisältää.

Pelikirja on auttanut merkittävästi toiminnan ja kehittämisen suuntaamisessa. Lisäksi Pelikirjan tavoitteiden toimeenpano on edistänyt toimialarajat ylittävää yhteistyötä.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee, että Pelikirjaa päivitettäessä strategian loppuun lisätään luettelo strategiaa toimeenpanevista ohjelmista. Se lisäisi selkeyttä ja kokonaiskuvan hahmottamista siitä, millä välineillä strategian tavoitteita edistetään. Nyt kyseisiä ohjelmia/suunnitelmia on mainittu Pelikirjan eri kohdissa, eivätkä ne kata kaikkia strategian edistämistä tukevia ohjelmia.

Sitovien tavoitteiden yhteys Pelikirjaan

Valtuustokauden aikana talousarvioissa on asetettu valtuustotason tavoitteita lukumääräisesti eniten seuraaville kärkihankkeille: Hangonsilta 13 kpl, Kehittyvä kaupunkikeskusta 10 kpl ja Sveitsi 8 kpl. Vähiten tavoitteita oli asetettu kärkihankkeelle Kaupunki ja monimuotoiset kylät (3 kpl). Tosin kyseistä kärkihanketta on edistetty toteuttamalla Kylien kehittämisen toimintasuunnitelmassa olevia tavoitteita/toimenpiteitä.

Tukipilareihin liittyviä tavoitteita on talousarvioissa 2017–2020 määritelty valtuustotasolle eniten seuraaville tukipilareille: sähköiset palvelut (8 kpl), henkilöstö (7 kpl) ja turvallisuus (5 kpl). Kestävää kehitystä koskevia tavoitteita oli vain yksi. Tukipilarille Demokratia ja osallisuus ei ollut asetettu tavoitteita, koska kyseistä toimintaa on edistetty Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi – kärkihankkeen kautta.

Kärkihanketavoitteita ja tukipilareihin liittyviä tavoitteita on määritelty myös valtuustotasoa alemmille tasoille eli kaupunginhallitukselle ja eri lautakunnille.

Arviointi: Pelikirja on ohjannut keskeisten vuositavoitteiden asettamista. Pelikirja onkin toteutunut suuressa määrin talousarvioissa määriteltyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden kautta. Lisäksi kaupunkistrategian linjauksia on viety eteenpäin erilaisten strategiaa tukevien ohjelmien/suunnitelmien avulla.

Kaupunginhallitus- ja lautakuntatason kärkihanketavoitteet ovat olleet linjassa valtuustotason kärkihanketavoitteiden kanssa.

Tavoitteiden laatu on valtuustokaudella koko ajan parantunut. Vuosina 2019 ja 2020 tavoitteet on määritelty riittävän selkeästi seurantaan ja arviointia ajatellen.

Valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden määrä on ollut vuosina 2018–2020 kohtuullinen. Vuonna 2017 tavoitteita oli liian paljon henkilövoimavaroihin nähden. Osa tavoitteista jäi sen vuoksi saavuttamatta.

Strategian seuranta

Kuntalain mukaan kuntastrategiassa tulee määrittellä sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Seurannalle on oltava järjestelmä, jossa on sovittu, mikä taho seuraa ja mitä, milloin raportoidaan ja mitä, milloin ja miten poikkeamiin reagoidaan jne.

Hyvinkään Pelikirjassa on määritelty sen arvioinnista ja seurannasta suppeasti toteamalla, että keskeisimmät kaupunkitason tavoitteet tulevat valtuuston arvioitaviksi budjetin käsittelyn yhteydessä sekä osa vuositavoitteista jää kaupunginhallituksen ja lautakuntien tasolla arvioitaviksi. Vastaavasti talousarviossa todetaan seurannasta ja raportoinnista, että lautakuntien ja kaupunkikonserniin kuuluvien merkittävien tytäryhtiöiden tulee raportoida osavuositarkastuksissa olennaisista tapahtumista sekä selvittää tavoitteiden, tunnuslukujen ja talousarvion toteutumista. Näin ollen seuranta ja raportointi keskittyy suurelta osin vain talousarvioon, ja seurantavälineinä ovat pääasiassa osavuositarkastukset ja tilinpäätös. Lisäksi kärkihankkeiden työryhmät seuraavat vuoden varrella strategisten hankkeiden etenemistä.

Tällä hetkellä Hyvinkäällä ei ole käytössä varsinaista strategian seurannan selontekoa, jossa kunkin strategisen linjauksen/päämäärän ja strategiaa tukevien ohjelmien/suunnitelmien edistymisestä, toimenpiteistä ja niiden linkittymisestä kuntastrategiaan raportoitaisiin valtuustolle. Strategian sisältöjen toteutumista voitaisiin arvioida esimerkiksi puolivälissä valtuustokautta. Tuolloin toteutettava seuranta ja arviointi antaisi eväitä loppuvaltuustokauden päätöksenteon ja toimenpiteiden priorisoimiseksi. Kuntalain mukaan kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Toinen seurannan ja arvioinnin tapa voi olla valtuustokauden loppupuolella toteutettava valtuuston itsearviointi, jossa se antaa "testamentin" tulevalle valtuustolle kaupungin strategian tilanteesta, päivitystarpeesta sekä strategiaprosessin käytäntöjen kehittämisestä jatkossa.

Erillisen kaupunkistrategian seurannan ovat toteuttaneet esimerkiksi seuraavat kaupungit: Helsinki, Jyväskylä, Kokkola, Kuopio, Porvoo ja Turku. Suoritetuista arvioinneista on laadittu erilliset strategian seurantaraportit, jotka ovat myös kaupunkien kotisivuilla nähtävillä.

Tarkastuslautakunta tuo nyt valtuustokauden päättyessä oman arviointinsa tulokset Pelikirjan toteuttamisen onnistuneisuudesta valtuuston tietoon tässä arviointikertomuksessa.

Tampereella on käytössä strategian/tavoitteiden seurannan väline (Tampereen Pulssi), jolla toteutumatiedot esitetään visuaalisesti kaupungin kotisivulla. Kaikki kaupunkilaiset pääsevät katsomaan sieltä, miten mikäkin tavoite etenee. Näin tavoitteet tulevat konkreettisemmiksi kaupungin asukkaillekin.

Kuvakaappaus Tampereen kaupungin kotisivulta Tampereella käytössä olevasta strategian/tavoitteiden visuaalisesta seurantavälineestä. Siihen voi tutustua tarkemmin osoitteessa [Tampere 2030 \(tampereenpulssi.fi\)](http://Tampere2030(tampereenpulssi.fi))

Arviointi: Tavoitteiden toteutumista koskeva raportointi on toimintakertomuksissa kehittynyt vuosittain myönteisesti. Vuoden 2017 toimintakertomuksessa useiden toteutumatta jääneiden tavoitteiden osalta puuttuivat selvitykset, miksi tavoitetta ei saavutettu. Lisäksi kaikkien tavoitteiden kohdalla toteutumisesta ei raportoitu asetulla mittarilla. Vuoden 2019 toimintakertomuksessa annetut selvitykset tavoitteiden toteutumatilanteesta olivat riittävät ja selkeät. Samoin vuoden 2020 toimintakertomuksessa.

Esimiehillä on tärkeä rooli strategisten tavoitteiden juurruttamisessa organisaation päivittäiseen työskentelyyn. Ratkaisevaa on, että jokaisessa työyhteisössä ymmär-

retään strategian merkitys oman työn kannalta. Joulukuussa 2020 toteutetun henkilöstökyselyn perusteella henkilöstön mielestä Pelikirjan tavoitteet eivät näy kovin hyvin arjen työntekevissä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan nykyisessä Pelikirjassa strategian seuranta ja arviointia on linjattu melko suppea-alaisesti.

Suositus: Kaupungin johdon ja esimiesten tulee tuoda henkilöstölle nykyistä selkeämmin esille strategian merkitys kunkin henkilön omaan työhön.

Tarkastuslautakunta suosittelee Pelikirjan päivittämisen yhteydessä linjaamaan strategian seurannasta ja arvioinnista nykyistä kattavammin. On suositeltavaa määrittää, mikä taho seuraa mitäkin ja milloin ja miten raportointi kyseisistä seurannoista toteutetaan. Seurantajärjestelmästä päätettäessä on hyvä ottaa huomioon myös tarkastuslautakunnan rooli strategian toteutumisen arvioijana.

Kaupungin tulee rohkeasti kertoa saavutuksistaan kaupunkilaisille. Viestinnällä on tässä merkittävä rooli. Myös tavoitteet ja niiden eteneminen on suositeltavaa tehdä näkyvämmäksi kaupungin asukkaille. He ovat siten paremmin tietoisia, mitä toimintoja ja hankkeita kaupunki on minäkin vuonna viemässä eteenpäin. Visuaalisten seurantavälineiden hyödyntäminen strategian/tavoitteiden toteutumisesta raportoidessa kaupungin kotisivulla on harkitseminen arvoista.

Strategian toteutuminen

Kärkihanke Hangonsilta

Hyvinkään keskusta on valtuustokauden aikana laajentunut Pelikirjan linjausten mukaisesti Hangonsillan alueelle. Asuntoja on vuoden 2020 loppuun mennessä rakentunut 584 kpl. Pitkällä aikavälillä alueelle rakentuu 1 300–1 400 asuntoa. Alueen sydämeen valmistui vuoden 2020 loppupuolella Kipinä-monitoimitalo suunnitellun aikataulun mukaisesti. Kipinätalossa toimivat lukio ja Hyvinkään Opisto.

Alueelle suunniteltu Rentto Oy:n monitoimihalli ei ole edennyt tavoitellun mukaisesti. Kaupungin hallitus on myöntänyt hankkeelle jatkoaikaa neljä kertaa vuosien 2019–2021 aikana. Viimeisimmän kaupungin hallituksen päätöksen mukaan Rentto Oy:n tulee sitovasti ilmoittaa kaupungille viimeistään 31.10.2021, toteuttaako se monitoimihallin.

Asuinalueen suunnittelu ei ole ollut täysin onnistunutta. Parkkipaikkojen määrä on ollut riittämätön ja se on saanut asukkailta kritiikkiä. Lisäparkkipaikkojen saamiseksi on kuitenkin ryhdytty toimenpiteisiin. Asukkaille on helmikuussa 2021 avattu 55 lisäparkkipaikka, joita he voivat vuokrata. Parkkipaikka on myös Kipinän opettajien käytössä. Vanhankirkonsillan valmistuttua ja Kipinän omien autopaikkojen ollessa käytössä asukkaille voidaan vuokrata 160 autopaikkaa. Kyseinen parkkipaikka sijaitsee Hangonsiltaan suunnitellulla liikuntakentällä. Kenttä rakentuu liikuntakäyttöön näillä näkymin vuonna 2025.

Hangonsiltaan liittyy myös Vanhankirkonsillan rakentaminen, joka on viivästynyt suunnitellusta aikataulusta haastavan maaperän vuoksi. Sillan rakentamiskustannukset myös ylittyvät alkuperäisestä kustannusarviosta. Viimeisin kustannusarvio on 5,7 milj. euroa.

Arviointi: Hangonsillan alue on kehittynyt Pelikirjan linjausten mukaisesti. Alueen asuntorakentaminen on edennyt hyvin. Vuoden 2020 loppupuolella Hangonsillan sydämeen valmistui Kipinä-talo, joka on herättänyt paljon mielenkiintoa.

Asuinalueen osalta kielteisenä seikkana on parkkipaikkojen riittämättömyys. Tilanteeseen on tulossa parannusta, mutta käyttöön tulevat lisäparkkipaikat ovat kuitenkin vain väliaikainen ratkaisu.

Suositus: Kaupungin tulee ratkaista Hangonsillan asuinalueen maankäytön jatko-suunnittelun yhteydessä alueen parkkipaikkojen riittävyys kokonaisvaltaisesti.

Vanhankirkonsilta tulee yhdistämään Hangonsillan alueen Uudenmaankatuun.

Kärkihanke ”Hyvinkään Sveitsi”

Sveitsi on kehittynyt valtuustokaudella matkailun ja vapaa-ajan keskuksena. Kaksi vuotta suljettuna ollut hotelli aukesi täysin uudistettuna lokakuussa 2017. Samalla aukesi hotelliin linkittyvä sisäaktiviteettipuisto, elokuvateatteri ja muita oheispalveluja. Hotel Sveitsi on valittu vuosina 2019 ja 2020 Suomen parhaaksi matkailukohteeksi World Travel Awards -kilpailussa.

Sveitsin uimalan laajennusosa on parhaillaan rakenteilla. Rakentamisen aloitus viivästyí suunnitelmasta ja lisäksi rakentamisvaiheessa on ollut haasteita. Tämän vuoksi uimalan laajennus valmistuu tavoiteltua myöhemmin. Uimalan laajennuksen valmistuttua syksyllä 2021 sekä kuntalaisten että matkailijoiden vesiliikuntaolosuhteet kohenevat merkittävästi.

Sveitsin asuinalue ei ole edennyt Pelikirjan linjausten mukaisesti osayleiskaavasta tehtyjen valitusten vuoksi. Valitusprosessi tuli päätökseen, kun korkein hallinto-oikeus ei 26.2.2021 antamallaan päätöksellä myöntänyt valituslupaa. Näin ollen Helsingin hallinto-oikeuden päätös jäi voimaan, jolla se oli hylännyt kaupunginvaltuuston kaavoituspäätöstä (28.5.2018 § 41) koskevat valitukset. Sveitsin asuinalueen suunnittelua jatketaan vuoden 2021 aikana.

Arviointi: Kärkihanke Sveitsi on edennyt Pelikirjan tavoitteiden mukaisesti vain osittain. Sveitsin alue on kehittynyt matkailu-, vapaa-aika- ja virkistyspaikkana erittäin myönteisesti. Sen sijaan asuinalueen kehittäminen on ollut pysähdyksissä Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaavasta tehtyjen valitusten vuoksi.

Kärkihanke ”Kehittyvä kaupunkikeskusta”

Kehittyvä kaupunkikeskusta -kärkihankkeen keskeisimmistä tuotoksista on valtuustokauden aikana saatu valmiiksi Hyvinkään asumisen linjaukset ja vuorovaikutteinen 3D-palvelu keskustan kehittämiseen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Hyvinkään asumisen linjaukset 25.3.2019.

Kaikki seuraavat merkittävät toimenpiteet ovat käynnissä: keskustan kehittämissuunnitelma, keskustan täydennysrakentamisen periaatteet, keskustaliikenteen suunnitelmat sekä kaupungin opastus- ja valaistussuunnitelmat. Keskustan ja sen liikenteen kehittämis- ja yleissuunnitelmien valmistuminen on asetettu useana vuonna tavoitteeksi. Niiden valmistuminen on siirtynyt aina vuosittain eteenpäin. Vuosi 2020 on jo kolmas vuosi, kun kyseisiä suunnitelmia ei ole onnistuttu laatimaan valmiiksi.

Keskustan liikenteen ja maankäytön suunnittelukokonaisuuteen liittyy yhtenä osana paikallisliikenteen bussiterminaalin sijainti. Linja-autoterminaalin sijaintivaihtoehtojen arviointiyöstä kaupunki on tehnyt tilauksen 7.4.2021.

Liityntäpysäköintiin liittyvä asemakaavoitus käynnistettiin vuoden 2020 aikana. Liityntäpysäköinnin toteuttamisen edellytykset ovat varmistuneet Väyläviraston kanssa marraskuussa 2020 käydyissä neuvotteluissa. Vuoden 2021 valtuustotason tavoitteena on liityntäpysäköinnin periaatteiden hyväksyminen valtuustossa toukokuun 2021 loppuun mennessä.

Keskustan ulkoasun kohentamiseen liittyy radanvarren yleisilmeen ja siisteyden parantaminen. Sitä varten on laadittu suunnitelmat, joiden toimeenpanoon houkutellessa radanvarrella olevien

kiinteistöjen omistajia mukaan. Kiinteistönomistajien ja isännöitsijöiden tavoittaminen on kuitenkin ollut haasteellista ja vienyt aikaa. Lisäksi korona-aika ja sen myötä tulleet rajoitukset ovat viivästyttäneet suunnitelmien toimeenpanoa.

Pelikirjan linjausten mukaisesti kaupunkikeskustan kehittämiseen on osallistettu kuntalaisia, yrityksiä, yhdistyksiä ja muita toimijoita. Kaupunki on järjestänyt erilaisia seminaareja, workshoppeja, yleisötilaisuuksia ja keskustelutilaisuuksia, joissa on voinut tuoda esille keskustan kehittämiseen liittyviä näkemyksiä.

Arviointi: Kärkihanketta Kehittyvä kaupunkikeskusta on edistetty Pelikirjan linjausten suuntaisesti. Hyvinkään kaupunkikeskustan kehittämisen kannalta ensiarvoisen tärkeitä kehittämishankkeita ovat kuitenkin vielä kesken. Keskustan ja sen liikenteen kehittämistä koskevat suunnitelmat ovat edenneet, mutta niiden valmistuminen on viivästynyt oleellisesti tavoitelluista aikatauluista. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan keskustan kaavoitukseen liittyviä tavoitteita ei ollut valtuustokauden aikana asetettu realistiselle tasolle.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin myönteisenä sitä, että kaupunkikeskustan kehittämistä koskevassa suunnittelussa on osallisuus otettu hyvin huomioon.

Suositus: Keskustan kehittämistä koskevat hankkeet vaativat merkittäviä investointeja, johon kaupungin taloudellinen liikkumavara asettaa omat haasteensa. Siksi on suositeltavaa saada kiinteistönomistajat ja sijoittajat mukaan keskustan kehittämiseen myös taloudellisella panostuksella esimerkiksi täydennysrakentamisen osalta.

Hyvinkään keskusta on kaupungin käyntikortti.

Kärkihanke ”Aktiivinen tapahtumakaupunki”

Aktiivinen tapahtumakaupunki -kärkihanke eteni onnistuneesti Pelikirjan linjausten mukaisesti ennen korona-aikaa. Hyvinkää on valtuustokauden aikana profiloitunut aktiivisena tapahtumakaupunkina, jonka myötä myös kaupungin tunnettuus kasvoi ja imago vahvistui. Hyvinkäällä on järjestetty valtakunnallisia suur tapahtumia lukuisten pienehköjen paikallisten tapahtumien lisäksi. Valtuustokaudella on panostettu myös tapahtumajärjestelyjen sujuvuuteen kehittämällä yhden luukun palvelumalli.

Koronaepidemiolla on ollut merkittävä vaikutus Aktiivinen tapahtumakaupunki -kärkihankkeeseen. Koronan myötä yleisötapahtumat ovat olleet tauolla kokoontumisrajoitusten vuoksi. Suurin osa vuodelle 2020 suunnitelluista tapahtumista jouduttiin perumaan. Red Carpet -festivaali pystyttiin elokuun lopulla järjestämään elokuvien, gaalan ja seminaarien osalta, mutta konsertteja ei voitu toteuttaa.

Kaupunki on korona-aikanakin kehittänyt uusia toimintatapoja. Keväällä 2020 käynnistettiin Poikkeustilaklubi-kulttuurikanava, joka tarjoaa livestriimejä ja kulttuuritallenteita. Lähetykset ovat olleet katsottavissa maksutta Poikkeustilaklubin Facebook-sivulla ja Hyvinkään kaupungin YouTube-kanavalla.

Tapahtumien osalta on koronan jälkeen odotettavissa valoa tunnelin päässä, kun 12.4.2021 julkaistiin uutinen, että Hyvinkään kaupunki on solminut pitkäaikaisen sopimuksen Nelonen Media Liven kanssa Rockfestin järjestämisestä Hyvinkään lentokentällä vuosina 2022–2024. Edellisen keran kyseinen tapahtuma pidettiin Hyvinkäällä vuosina 2018 ja 2019.

Arviointi: Hyvinkäältä on onnistuttu luomaan kaupunki, joka tarjoaa monipuolisia tapahtumia kaiken ikäisille. Eryteisesti kesäaikana järjestetyt suur tapahtumat ovat houkutelleet kävijöitä myös muualta Suomesta sekä ulkomailta.

Koronaepidemia loi varjon kaikelle tapahtumatuotannolle kokoontumisrajoitusten myötä. Vuonna 2020 suurin osa sekä sisätiloissa että ulkona järjestettävistä yleisötapahtumista jouduttiin perumaan tai siirtämään myöhemmin toteutettaviksi.

Tarkastuslautakunta antaa kiitosta siitä, että kaupunki lähti ennakkoluulottomasti kokeilemaan korona-aikana uusia ja vaihtoehtoisia toimintatapoja kulttuurielämysten tarjoamiseen kuntalaisille. Tämäkin tukee Pelikirjan mukaista pelitapaa, jonka mukaan kaupunkiorganisaatiossa uskalletaan tehdä asioita uudella tavalla.

Koronapandemian poistuttua Hyvinkäällä on kaikki mahdollisuudet edelleen profiloitua aktiivisena tapahtumakaupunkina. Huhtikuussa 2021 tulikin jo erinomaisia uutisia Rockfestin järjestämisestä jälleen Hyvinkäällä. Ilahduttavaa on, että kaupunki on onnistunut solmimaan Rockfestin osalta useamman vuoden sopimuksen. Lautakunnan näkemyksen mukaan tapahtuman palaaminen Hyvinkäälle osoittaa sen, että Hyvinkään kaupungin toimintaan on oltu edellisillä kerroilla tyytyväisiä ja kaupunkia pidetään luotettavana ja osaavana yhteistyökumppanina.

Suositus: Tarkastuslautakunta kannustaa pohtimaan, millaisia uusia innovatiivisia toimintatapoja kannattaa toteuttaa tapahtumatuotannossa ns. normaaliaikana koronapandemian jälkeenkin. Lautakunta innostaa toteuttamaan ennakkoluulotonta ideointia yhdessä eri osapuolten kesken.

Red Carpet-elokuvafestivaali kyettiin järjestämään koronatilanteesta huolimatta elokuun lopulla 2020 elokuvien, gaalan ja seminaarien osalta.

Kärkihanke "Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki"

Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki -kärkihankkeen keskeisimmät tuotokset ovat valmistuneet valtuustokauden aikana. Hyvinkäsalin toimintamalli hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 21.8.2017. Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta hyväksyi kulttuurin toimintamallin 22.11.2018. Uudistettu museopalveluiden näyttely-, kokoelma- ja palvelukonsepti valmistui vuoden 2019 aikana. Osana kärkihanketta kaupunginhallitus hyväksyi 22.6.2020 Julkisen taiteen periaatteet -asiakirjan. Liikuntasuunnitelma päivitettiin ja sen nimeksi muutettiin Liikkumissuunnitelma 2021–2025. Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta hyväksyi kyseisen suunnitelman 17.12.2020. Pelikirjan mukainen kaupungin ja kulttuurilaitosten sekä yhdistysten ja yritysten yhteinen kulttuurifoorumi käynnistettiin jo marraskuussa 2016 eli jo ennen Pelikirjan hyväksymistä.

Lähiliikuntapaikkaverkoston kehittäminen, luontopolkujen tekeminen ja kunnossapito sekä kuntoportaiden rakentaminen ja ulkokuntoiluvälineiden hankinta Sveitsin ulkoilualueelle ovat oivia esimerkkejä kaupungin liikuntaolosuhteiden kohentamisesta. Ulkoliikuntapaikat ovatkin saaneet entistä suuremman suosion koronaepidemian aikana.

Vuoden 2020 aikana toteutettiin mm. seniori-ikäisten liikunta- ja hyvinvointitutkimus ja seurakysely Hyvinkään kaupungin liikuntaolosuhteista ja palveluista. Kyseisten kyselyjen tuloksia on hyödynnetty Liikkumissuunnitelmaa 2021–2025 laadittaessa. Toimintatapa tukee Pelikirjan linjauksen mukaista toimintojen kehittämistä yhteistyössä kuntalaisten ja yhdistysten kanssa.

Koronapandemia on aiheuttanut hyvinkäläisille yhdistyksille ja seuroille taloudellisia menetyksiä. Kaupunginhallitus päättikin 1.2.2021 myöntää 50 000 euron ylimääräisen määrärahan koronapandemian aiheuttamien taloudellisten haittojen tukitoimiin. Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta päätti ylimääräisen avustuksen jaosta hyvinkäläisille urheiluseuroille kokouksessaan 25.3.2021.

Arviointi: Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki -kärkihanke on edennyt hyvin. Suurin osa Pelikirjassa kärkihankkeelle asetetuista tavoitteista on toteutunut.

Hyvinkään upeiden luontoliikuntapaikkojen suosio kasvoi entisestään koronavuonna 2020.

Kärkihanke ”Kaupunki ja monimuotoiset kylät”

Kaupunki ja monimuotoiset kylät -kärkihankkeen keskeisimmistä tuotoksista on valmistunut Kylien kehittämisen toimintasuunnitelma, kylien turvallisuussuunnitelmat, osallistuvan budjetoinnin kokeilu ja nopeusnäyttöjen asentaminen.

Kaupunginvaltuusto on 15.10.2018 hyväksynyt Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman, joka sisältää yhteensä 22 tavoitetta/toimenpidettä. Osa toimenpiteistä on jatkuvia ja osa on ajoitettu eri vuosille. Toimenpiteistä suurin osa liittyy kyläalueiden turvallisuuden lisäämiseen. Kylille on laadittu turvallisuussuunnitelmat, jotka on päivitetty vuoden 2018 aikana.

Kärkihanketavoitteena ollut osallistuvaa budjetointia kokeiltiin vuosina 2018 ja 2019. Osallistuvan budjetoinnin määräraha oli 15 000 euroa vuonna 2018 ja 18 000 euroa vuonna 2019. Kylien edustajat saivat antaa ehdotuksia kyseisen määrärahan käytöstä. Määrärahan avulla on kohennettu kylien kiinteistöjen käytettävyyttä ja kyläläiset ovat saaneet pieniä parannuksia kylien eri toimintoihin.

Osallistuvan budjetoinnin malli muuttui vuonna 2020 kaupunginhallituksen 25.11.2019 tekemän päätöksen myötä. Uuden mallin mukaan määrärahasta puolet on kohdennettu kaikille kuntalaisille avoimeen hakuun ja puolet Hyvinkään peruskouluille. Näin ollen kylien kehittämiseen ei enää ole omaa osallistuvaa budjetointia.

Hyvinkään eri kyläalueet ovat Pelikirjan mukaisesti tunnistettu kuntalaisten hyvinvointia edistävinä erityisesti luontoarvojen vuoksi. Kaupunki on rakentanut yhteistyössä yhdistysten kanssa kyläalueille neljä luontopolkua (Kaukas, Piilolampi, Suomies, Vaskivuori). Luontopolkujen suosio ja arvostus on noussut koronaepidemian aikana.

Kylien kehittämistä koskevan toimintasuunnitelman yhtenä tavoitteena on kyläkoulujen toiminnan turvaaminen. Hyvinkäällä on jäljellä kolme kyläkoulua: Ridasjärvi, Kytäjä ja Noppo. Vuosien 2017–2020 aikana on lakkautettu kaksi kyläkoulua. Kaukasteen koulun toiminta lopetettiin 1.8.2017 alkaen ja oppilaat siirtyivät sieltä Uudenkylän kouluun. Uudenkylän koulun toiminta lakkautettiin keväällä 2020. Taustalla on kaupunginvaltuuston 7.12.2015 vahvistama linjaus, jonka mukaan koulun oppilasennusteen laskiessa alle 30 oppilaan tai merkittävän peruskorjaustarpeen tullessa esille käynnistetään selvitysmenettely kyläkoulun jatkosta.

Pelikirjan linjausten mukaan kaupungin tavoitteena on tukea kylien elinvoimaisuutta. Kylien elinvoiman kannalta keskeistä on väestömäärän kehitys. Valtuustokauden aikana Hyvinkään maaseutualueilla asukasmäärä on laskenut noin 1 %:lla muina vuosina paitsi vuonna 2020, jolloin maaseutualuiden väestö väheni 2 % edellisestä vuodesta. Alueiden välillä on kuitenkin eroja.

Kaupunki on hankkinut viidelle suurimmalle kylälle julkisen liikenteen kylien elinvoimaisuutta tukeakseen. Kylien välillä on kuitenkin eroja liikennevuorojen määrissä. Kouluvuoden ulkopuolella kylien liikennevuorot ovat vähäisiä.

Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman mukaan tavoitteena on rakentamisen edistäminen kyläalueilla. Maaseutualueille on vuosina 2017–2020 myönnetty rakennuslupia uusille asuinrakennuksille yhteensä 28 kpl, joista 9 kpl vuoden 2020 aikana. Maaseutualueiden tonttitarjonnasta vastaavat yksityiset maanomistajat. Rakentamista on edistetty Kytäjällä kaavoituksella. Kytäjällä sijaitsevista tonteista löytyy tietoa kaupungin kotisivulla olevan linkin kautta. Nopossakin on vapaita rakennuspaikkoja. Kaukasten kylään ollaan laatimassa asemakaavan muutosta, jolla mahdollistetaan entisen päiväkot-/palvelutalotontin muuttaminen asuinkäyttöön.

Kylien kehittämisen toimintasuunnitelmassa tavoitteena on linja-autopysäkkien parannustoimenpiteet ja kyläporttien toteuttamisselvitys. Pysäkkikatosten mallit valmistuivat vuoden 2020 aikana. Vuonna 2021 on tarkoitus pystyttää kaksi katosta kyseisten suunnitelmien pohjalta. Sen sijaan kyläporttien suunnitelmat eivät ole vielä valmistuneet.

Kaupunki on vuoden 2020 aikana selvittänyt eri vaihtoehtoja valokuituverkon mahdollistamiseen kylille. Vuodelle 2021 kärkihanketavoitteeksi on asetettu, että kaupunki tukee kuntarahoitusosuu- den avulla niitä valokuituhankkeita, joiden käynnistämiseen kyläyhteisöt osallistuvat aktiivisesti ja joille myönnetään valtiontukea.

Hyvinkään kylistä ja maaseutualueesta on jonkin verran tietoa kaupungin kotisivulla. Hyvinkään eri kyliä on esitelty lyhyesti myös Visit Hyvinkää -nettisivuilla.

Arviointi: Kaupunki ja monimuotoiset kylät -kärkihanketta koskevia Pelikirjan linjauksia on edistetty vuosittaisten talousarviotavoitteiden, Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman ja kaupungin turvallisuussuunnitelman kautta. Kärkihanketta on tuettu kehittämisrahalla ja ulkopuolisella tukirahalla. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vuosittainen kehittämisraha on kuitenkin ollut vaatimaton verrattuna muiden kärkihankkeiden kehittämisrahaan. Kehittämistoimet eivät myöskään ole olleet samassa mittakaavassa muiden kärkihankkeiden kanssa.

Kyläkoulujen toimintaa ei ole kyetty turvaamaan Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman mukaisesti. Taloudellisilla syillä on ollut kylien elinvoimaisuutta painavampi arvo.

Kylien luonto-, liikunta- ja retkeilyarvot ovat yksi Hyvinkään vetovoimatekijä ja se voisi olla sitä enenevässä määrin.

Suositus: Kaupungin kylien kehittämiseksi on jatkossa tarkoituksenmukaista toteuttaa enemmän sellaisia kuntalaisia osallistavia toimenpiteitä, joilla kohennetaan kylien elinvoimaisuutta. Mikäli kylien kehittäminen aiotaan pitää kärkihankkeena, tulee siihen myös panostaa. Lisäksi Hyvinkään eri kylien on suositeltavaa näkyä kaupungin markkinoinnissa enemmän. Kyliä tulee markkinoida myös asumis- ja yrittäjyyspaikana matkailun ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksien lisäksi. Työn tekeminen ei digitalisaation kehittyessä ja etätöiden lisääntyessä ole enää entiseen tapaan paikkaan sidottua.

Kärkihanke ”Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi”

Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi -kärkihankkeen kaikki keskeiset tuotokset ovat toteutuneet suunnitellusti. Kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi valmistettu osallisuussuunnitelma otettiin käyttöön vuonna 2018. Kuntalaisten osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia on edistetty myös seuraavilla käyttöön otetuilla toiminnoilla: Ympäristöfoorumi, osallistuva budjetointi ja uudet asiakaspalautejärjestelmät.

Hyvinkään Ympäristöfoorumi perustettiin keväällä 2018. Sen tavoitteena on hyvinkääläisten ympäristötietoisuuden lisääminen, Hyvinkään lähiluonnon esiintuominen sekä kestävä kehityksen edistäminen. Ympäristöfoorumin puitteissa on järjestetty erilaisia kaikille kuntalaisille avoimia tapahtumia. Ympäristöfoorumilla on ollut omat Facebook-sivut. Resurssien vähenemisen vuoksi omien Facebook-sivujen ylläpito lopetetaan ja some-viestintä tullaan keskittämään kaupungin Facebook-sivuille.

Osallistuva budjetointi laajennettiin vuonna 2020 koskemaan kaikkia hyvinkääläisiä ja peruskoulun oppilaita. Puolet määrärahasta oli osoitettu avoimeen hakuun kaikille kuntalaisille ja puolet peruskoulun oppilaille. Molemmilla osapuolilla oli mahdollisuus osallistua tietyn rahasumman käytön suunnitteluun. Osallistuvan budjetoinnin tarjoaminen myös peruskoulun oppilaille tukee Pelikirjan linjausten mukaista lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Vuosina 2018 ja 2019 osallistuva budjetointi oli osoitettu kylien kehittämiseen, jolloin kylien edustajilla oli tilaisuus esittää ehdotuksia rahan käytöstä.

Uusi kaupunkitason sähköinen asiakaspalautejärjestelmä otettiin käyttöön lokakuussa 2018. Järjestelmän kautta voi antaa palautetta, kehittämisideoita ja vikailmoituksia kaupungin kotisivulla. Järjestelmä kattaa kaikki kaupungin tehtävät ja palvelut. Sen kautta voi antaa myös yleistä palautetta. Palautteet ovat selattavissa. Lisäksi palautteista voi muodostaa raportteja erilaisin hakukriteerein, joista näkee palautteiden määrän ja niiden keskimääräisen käsittelyajan. Sähköisen asiakaspalautejärjestelmän kautta annettiin vuonna 2019 yhteensä 2 281 palautetta ja vuonna 2020 yhteensä 1 679 palautetta.

Mobiilisovellus Hyvinkää-Äppi oli käytössä kokeiluluontoisesti vuosina 2018–2020. Äpissä julkaistiin erilaisia ajankohtaisia kyselyjä, joissa kuntalaisilla oli mahdollisuus kertoa mielipiteensä ja antaa kehittämisideoita. Vastaajien määrä vaihteli kyselystä riippuen ollen 132–764 vastaajaa. Äpin käytöstä luovuttiin vuoden 2020 lopussa.

Kuntalaisfoorumi oli tarkoitus järjestää keväällä 2020, mutta se jouduttiin perumaan koronatilanteen vuoksi. Kuntalaisfoorumi toteutettiin lokakuussa verkkolähetyksenä.

Pelikirjassa todetaan: ”Pidämme monipuolisia harrastus-, ulkoilu- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia tärkeinä kaikkien kuntalaistemme terveyden ja hyvinvoinnin kannalta.” Kyseistä ajatusta tukee Hyvinkään kaupungin Terveysmetsä, joka avattiin virallisesti 10.10.2019. Terveysmetsän tarkoituksena on mahdollistaa luonnon hyvinvointihyödyistä nauttiminen keskellä rakennettua kaupunkia.

Pelikirjassa puheena olevan kärkihankkeen kohdalla todetaan: ”Varmistamme yhteistyörakenteiden ja -käytäntöjen toimivuuden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen yhteydessä.” Valtakunnallinen sote-uudistus ei ole vielä tapahtunut, mutta hyvinkääläisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaminen on vuonna 2018 siirtynyt Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle

(Keusote). Jotta asiakas saa tarvitsemiaan palveluja laadukkaasti ja oikea-aikaisesti, yhteistyökäytäntöjen tulee olla kaupungin ja kuntayhtymän välillä selkeitä ja toimivia. Näin ei vielä kaikilta osin ole. Hoitopalveluketjuissa on vielä epäselviä asioita. Tiedonkulussa on kaupungin ja kuntayhtymän välillä ongelmia, mikä aiheuttaa välillä päällekkäistä työtä ja välillä asiakas jää ilman palvelua.

Arviointi: Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi -kärkihanketta on viety onnistuneesti eteenpäin. Valtaosa kärkihanketta koskevista keskeisistä tavoitteista on toteutunut suunnitellusti. Erityisesti kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistäviin toimenpiteisiin on panostettu. Sen sijaan yhteistyörakenteiden ja -käytäntöjen toimivuus kaupungin ja Keusoten välillä ei ole vielä Pelikirjan linjausten mukaisella tasolla.

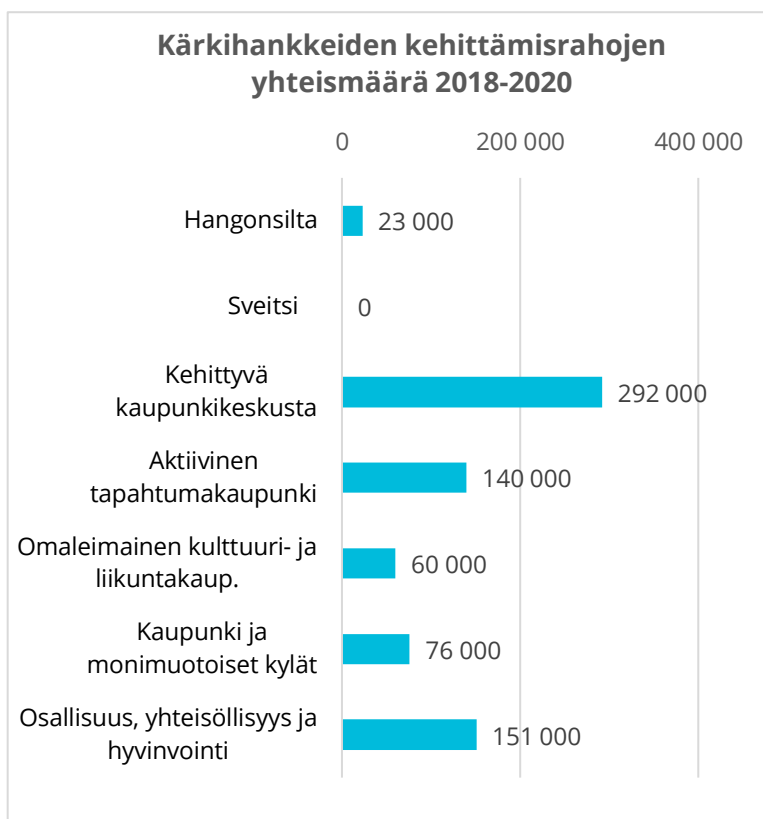
Tarkastuslautakunta pitää valitettavana Hyvinkää Äppi - mobiilisovelluksen käytöstä luopumista. Lautakunnan näkemyksen mukaan se olisi kuntalaisille matalan kynnyksen väylä kertoa mielipiteistään.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee jatkossa panostamaan enemmän kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen liittyviin toimenpiteisiin kärkihanketavoitteita asettaessa. Lisäksi yhteistyörakenteet, hoitopalveluketjut ja tiedonkulku kaupungin ja Keusoten välillä tulee saada toimiviksi, jotta asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja laadukkaasti.

Kärkihankkeiden kehittämiseen kohdenneet määrärahat

Vuosien 2018–2020 talousarvioissa on budjetoitu määräraha kärkihankkeiden kehittämistyöhön. Määräraha on ollut 300 000 euroa vuosittain. Vuoden 2021 talousarviossa kyseinen määräraha on 200 000 euroa. Kaupunginjohtaja on tehnyt vuosittain päätökset määrärahan kohdentamisesta eri kärkihankkeiden kesken kärkihankeryhmiltä pyydettyjen hankekohtaisten rahoitustarve-esitysten pohjalta. Kärkihankkeille kohdennettujen rahojen lisäksi määrärahasta on varattu osa kärkihankkeiden yhteisiin menoihin ja muihin kehittämiskohteisiin. Graafisesta kuvasta ilmenee kolmen vuoden aikana eri kärkihankkeille kohdennettujen kehittämisrahojen yhteismäärät euroina.

Kärkihankkeelle Sveitsi ei ole kohdennettu kehittämisrahaa, koska Sveitsi-Härkävehmaan alueen kaavoitus oli pysähdyksissä yleiskaavasta vuonna 2018 tehtyjen valitusten vuoksi.

Hangonsiltaan rakennettua Kipinä-monitoimitaloa varten määrärahat on varattu talousarvion investointiosaan.

Arviointi: Kärkihankkeiden kehittämisrahaa on kohdennettu vuosittain selkeästi eniten Kehittyvä kaupunkikeskusta -kärkihankkeelle. Sen perusteella kyseinen kärkihanke on priorisoitu tärkeimmäksi Pelikirjan päämääräksi.

Tukipilari ”Demokratia ja osallisuus”

Demokratia ja osallisuus -tukipilarin päämäärät ovat melko yhteneväisiä kärkihankkeen Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi kanssa. Molemmissa on tavoitteena edistää kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja luoda uusia toimintatapoja niiden parantamiseksi. Kyseiselle tukipilarille ei ole asetettu valtuustokaudella yhtään valtuustoon eikä kaupunginhallitukseen nähden sitovia tavoitetta, vaan Pelikirjan linjauksia on edistetty kärkihankkeelle asetettujen tavoitteiden avulla. Lautakuntatasollakin tukipilarille määriteltyjä tavoitteita on ollut vain muutama.

Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia on parannettu. Kaupunki on järjestänyt erilaisia tapahtumia, joissa kuntalaisilla ja yhteistyökumppaneilla on ollut mahdollisuus tavata kuntapäätäjiä ja kaupungin henkilöstöä. Näistä edellä mainituista ovat esimerkkeinä kaavoituksen järjestämät yleisölle avoimet kaavaillat, nuorisopalveluiden järjestämät eri teemojen ympärille rakentuneet lasten ja nuorten huoltajille kohdennetut tilaisuudet, varhaiskasvatuspalveluiden ja opetuksen järjestämät vanhempainillat ja elinvoiman järjestämät yritysillat. Osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia on edistetty myös uusilla asiakaspalautejärjestelmillä. Lisäksi eri palvelualueet ovat toteuttaneet vuosittain kohdennettuja asiakastyytyväisyyskyselyjä.

Tukipilarin päämääränä olevat sähköisten kokous- ja päätöksentekomenettelyjen mahdollistaminen toteutui vuonna 2020. Koronaepidemian myötä säädetyt valtakunnalliset kokoontumisrajoitukset ja turvallisuusvelvoitteet vauhdittivat sähköisten menetelmien käyttöönottoa.

Arviointi: Pelikirjassa tukipilarin ”Demokratia ja osallisuus” sekä kärkihankkeen ”Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi” linjaukset ja päämäärät ovat hyvin lähellä toisiaan. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tämä on todennäköisesti syynä sille, ettei kyseisen tukipilarin alle ole valtuustokauden aikana asetettu kuin muutama tavoite. Pelikirjan linjauksia on edistetty kärkihankkeen alle asetuilla tavoitteilla.

Suositus: Mikäli Pelikirjan päivityksen yhteydessä aiotaan säilyttää Demokratia ja osallisuus -tukipilari sekä Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi -kärkihanke, tarkastuslautakunta suosittelee tarkastelemaan kyseisen tukipilarin ja kärkihankkeen päämääriä, jotta niihin saataisiin enemmän eroavaisuuksia. Esimerkiksi kyseisellä kärkihankkeella voisi olla enemmän kuntalaisten hyvinvointia tukevia päämääriä ja tukipilarin tavoitteiden pääpaino olisi demokratian ja osallisuuden edistämässä.

Tukipilari Talous

Talous -tukipilarille on vuosittain asetettu valtuustotason, hallitustason ja lautakuntatason tavoitteita. Kyseisillä tavoitteilla on edistetty Pelikirjan mukaisia linjauksia.

Strategisena päämääränä on, että kaupungin menot eivät ylitä tuloja ja talous on tasapainossa. Näin ei valtuustokauden aikana vuosina 2018 ja 2019 ole ollut. Kaupungin talouden tasapainottamiseksi onkin ryhdytty toimenpiteisiin laatimalla Kestävän talouden ohjelma vuosille 2020–2024, jonka valtuusto hyväksyi kokouksessaan 15.6.2020. Kyseisen ohjelman säästötoimenpiteitä on toteutettu jo vuoden 2020 aikana. Ohjelman toimenpiteet on otettu huomioon myös talousarvion 2021 laadinnassa.

Pelikirjan mukaan tulee panostaa talousvaikutusten arviointiin ja seurantaan. Talouden seuranta ja arviointia on kehitetty valtuustokauden aikana lyhentämällä raportointivälejä. Lautakunnille raportoidaan kuukausittain niiden alaisten talousarvioiden toteutumistilanteesta. Samoin kaupunginhallitukselle annetaan kuukausittain talouskatsaus kaupungin talouden kehittymisestä. Kattavampi toiminnan ja talouden seuranta tapahtuu osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä. Talousraportointia ja seuranta on kehitetty myös Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän ja kaupungin välillä.

Vuoden 2021 aikana kaupunki siirtyy yhden osavuosikatsauksen malliin kahden sijasta. Tällöin kuukausittaisilla talousraporteilla on entistä merkittävämpi rooli talouden seurannan ja analysoinnin kannalta.

Arviointi: Tukipilarin mukaisia linjauksia on valtuustokaudella onnistuttu edistämään hyvin. Talouden tasapainottamiseksi on laadittu ja hyväksytty Kestävän talouden ohjelma vuosille 2020–2024. Lisäksi talousvaikutusten arviointia ja seuranta on kehitetty.

Tukipilari Henkilöstö

Henkilöstö -tukipilariin liittyviä tavoitteita on vuosittain asetettu kiitettävästi sekä kaupunginhallitus- että lautakuntatasoille. Vuosina 2017 ja 2018 ovat merkittävässä roolissa olleet Pelikirjan jalkauttamista ja pelitaitojen ylläpitoa tukevat tavoitteet. Esimies- ja johtamisosaamisen lisäämistä edesauttavia tavoitteita oli vuonna 2019.

Yhtenä oleellisena tavoitteena valtuustokaudella on ollut sairauspoissaolojen vähentäminen. Tähän on tavoiteltu Väylä- ja Reitti-mallien tehokkaalla käytöllä. Väylä on varhaisen välittämisen malli, jolla kyetään tunnistamaan mahdollisimman aikaisin työhyvinvointia ja työkykyä heikentävät asiat. Reitti on mukautetun työn toimintamalli. Sairauspoissaolot eivät koko kaupunkitasolla vähentyneet tavoitellusti.

Henkilöstön osaamisen varmistamista on tavoiteltu rekrytointiprosessin uusimisella, perehdytysohjeiden laatimisella ja kehityskeskustelujen kattavalla toteuttamisella. Perehdytysuunnitelma ja -polku on laadittu ja otettu kaupunkiorganisaatiossa käyttöön vuonna 2018. Uusittu rekrytointiprosessi vahvistettiin ja otettiin käyttöön vuoden 2019 aikana. Kehityskeskusteluja varten on laadittu omat ohjeensa jo aiemmin. Kehityskeskustelukäytäntö ei kuitenkaan ole kattavasti käytössä

kaupunkiorganisaatiossa, koska joulukuussa 2020 toteutetun henkilöstökyselyn mukaan henkilöstöstä keskimäärin 65 % oli käynyt kehityskeskustelun esimiehensä kanssa. Kehityskeskustelun käyneiden osuus oli 44–73 % eri toimialoilla.

Henkilöstön työhyvinvointia lisäävänä tekijänä elokuussa 2018 otettiin käyttöön kulttuuri- ja liikuntaetu. Kaupunki tukee henkilöstön vapaa-ajan viettoa tarjoamalla työntekijöidensä käyttöön liikunta- ja kulttuurietujen maksuvälinepalvelun. Edun arvo on 75 euroa vuodessa, josta työntekijän omavastuuosuus on puolet.

Pelikirjassa mainittu henkilöstöohjelma oli tavoitteena laatia jo vuonna 2017, mutta sitä ei ole saatu tehtyä valtuustokauden aikana. Nyt henkilöstöohjelman valmistuminen on asetettu vuoden 2021 tavoitteeksi.

Henkilöstökyselyn teettäminen oli tavoitteena vuodelle 2017. Laaja henkilöstökysely Henkilöstötutka 2020 toteutettiin vasta vuoden 2020 loppupuolella.

Pelikirjassa todetaan, että ”henkilöstömme uskaltaa uudistua” ja ”edistämme henkilöstön ammatillisen osaamisen jatkuvaa kehittämistä”. Kaupungissa on laadittu vuosittain henkilöstö- ja koulutussuunnitelma, joka on hyväksytty henkilöstöjaostossa. Henkilöstön uudistumisesta kertoo esimerkiksi koronavuonna 2020 nopealla aikataululla käyttöön otetut uudet toimintatavat tuottaa palveluja sekä toteuttaa aivan uusia palveluja, joita kaupunki ei ns. normaaliaikana tarjoa lainkaan.

Pelikirjan linjauksena on, että Hyvinkään kaupunki on houkutteleva työnantaja. Tätä kuvaavia tavoitteita ei kuitenkaan valtuustokauden aikana ole asetettu.

Arviointi: Henkilöstö -tukipilarille asetettujen tavoitteiden avulla on onnistuttu jalkauttamaan Pelikirja ja sen mukainen pelitaito kaupungin organisaatiossa melko hyvin. Pelikirja ja pelitaidot saivat joulukuussa 2020 toteutetun henkilöstökyselyn tulosten mukaan yleisarvosanaksi 3,26 asteikolla 1–4 (4 oli paras arvosana). Parannettavaa kuitenkin vielä riittää, sillä henkilöstön mielestä Pelikirjan tavoitteet eivät näy kovin hyvin arjen työntekeemisessä.

Pelikirjan mukaiseen henkilöstön osaamisen kehittämiseen on panostettu. Valtuustokauden aikana on otettu käyttöön useita uusia toimintamuotoja. Pehdyttämisen osalta on kuitenkin parannettavaa, sillä henkilöstölle tehdyn kyselyn tulosten mukaan pehdyttäminen on joissain yksiköissä ollut puutteellista. Pehdyttämiseen tarvittavia ohjeita ja tukimateriaaleja on kyllä olemassa kiitettävästi.

Kaupunki on edistänyt henkilöstön työhyvinvointia ottamalla käyttöön varhaisen välittämisen ja mukautetun työn mallit, mutta valtuustokauden aikana sairauspoissaolojen kohdalla ei ole koko kaupunkitasolla kuitenkaan päästy tavoiteltuun tasoon.

Pelikirjan mukaisen henkilöstöohjelman laatiminen on viivästynyt. Se ei valmistunut valtuustokauden aikana.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee asettamaan Henkilöstö -tukipilarille tavoitteita, joilla voidaan mitata kaupungin houkuttelevuutta työnantajana (esim. lähtövaihtuvuuden kehitys, avoimiin paikkoihin hakevien määrä tms.). Näin voidaan todentaa, onko Pelikirjan mukaiseen päämäärään edetty.

Tarkastuslautakunta pitää henkilöstöohjelman laatimista tärkeänä, joten sen on suotavaa valmistua viimeistään vuoden 2021 aikana. Henkilöstöohjelmalla tuetaan ja täydennetään kaupunkistrategiaa. Henkilöstöohjelma on pitkän aikavälin suunnitelma sille, kuinka kaupunki aikoo huolehtia siitä, että palveluja on toteuttamassa juuri oikeanlainen joukko ihmisiä. Siinä on hyvä määritellä henkilöstövoimavaroja koskevat määrälliset ja rakenteelliset sekä osaamiseen ja hyvinvointiin liittyvät tavoitteet. Keskeisiä kysymyksiä henkilöstöohjelmassa ovat:

Miten henkilöstön saatavuus ja työnantajakuva kehittyminen varmistetaan?
Miten henkilöstövoimavarat kohdennetaan uudelleen muutostilanteissa?
Miten tuottavuutta ja tuloksellisuutta edistetään työelämän laadun rinnalla?
Miten toteutetaan hyvää ja johdonmukaista henkilöstöpolitiikkaa?

Tarkastuslautakunta suosittelee Henkilöstöohjelmaa laadittaessa toteuttamaan Pelikirjan linjausten mukaista osallistavaa toimintatapaa. Henkilöstön edustajien on tärkeää olla mukana ohjelman laadintaprosessissa.

Tukipilari Turvallisuus

Pelikirjan mukaisia turvallisuutta koskevia päämääriä on valtuustokaudella toteutettu vuosittain talousarviossa asetettujen tavoitteiden ja valtuustossa 13.11.2017 hyväksytyyn Turvallisuussuunnitelman 2017–2021 avulla. Suunnitelmaa on päivitetty vuosittain. Yleisellä tasolla turvallisuustyötä on tehty riskienhallinnan, valmiussuunnittelun, ympäristön turvallisuuden ja työsuojelun sekä paikallisen turvallisuustyön näkökulmista. Hyvinkään kaupungin kylille on laadittu omat turvallisuussuunnitelmansa yhteistyössä kylien edustajien kanssa.

Turvallisuustyötä on toteutettu Pelikirjan mukaisesti yhteistyössä kaupungin eri yksiköiden, järjestöjen, turvallisuusviranomaisten, kuntalaisten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Turvallisuus on otettu huomioon käytännön tasolla kaupungin eri palvelutuotannossa.

Kaupungin turvallisuussuunnitelma sisältää monipuolisesti erilaisia turvallisuuteen kytkeytyviä tavoitteita ja toimenpiteitä. Ne liittyvät kaupunkiympäristön ja julkisten rakennusten esteettömyyteen ja turvallisuuteen, tapahtumien turvallisuuteen ja syrjäytymisen ehkäisyyn.

Kaupungin omistamia kiinteistöjä kehitetään esteettömiksi. Hyvinkään kaupungille on valmistu-
massa opinnäytetyö, jonka tuotoksena syntyy esteettömyyskartta, jolla tunnistetaan esteellisiä paikkoja ja seurataan niiden kehittämistä. Uusista rakennuksista (Kipinä-talo, Metsäkaltevatolo, Sveitsin uimalan laajennus) tehdään esteettömiä.

Kaupungissa on järjestetty alueellisia esteettömyys- ja turvallisuuskävelyjä, esimerkiksi kesäkuussa 2018 kirjaston ympäristössä, tammikuussa 2019 rautatieasemalla, Aseman koululla, vanhan kirkon ja pääkirjaston ympäristössä, helmikuussa 2019 Kauppakeskus Willan ympäristössä ja marraskuussa 2020 Hangonsillan alueella. Kevään 2020 turvallisuuskävely jouduttiin perumaan koronaepidemian vuoksi. Myöskään sivistystoimen yksiköiden läheisyydessä suunniteltuja turvallisuuskävelyjä ei pystytty toteuttamaan. Toteutuneiden kävelyjen aikana havaitut turvallisuuteen ja esteettömyyteen liittyvät puutteet on kirjattu ja luovutettu tekniikan ja ympäristön toimialalle, jotta puutteet korjataan alueita kehitettäessä. Sivistystoimen yksiköissä turvallisuuteen liittyvät harjoitukset ovat kuuluneet normaaliin toimintaan.

Kaavakohtaiset ja kuntatekniikan suunnitelmakohtaiset turvallisuusauditointien toteuttamiset ovat olleet tavoitteina sekä vuonna 2019 että 2020. Ne eivät toteutuneet vuoden 2020 aikana.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvinä toimenpiteinä on toteutettu mm. seuraavia: koulukäymättömille on käynnistetty kouluun saattopalvelu, oppilashuolto on järjestänyt ryhmäinterventioita liittyen tarkkaamattomuuteen, masennukseen ja aggressionhallintaan, syrjäytymisvaarassa olevia oppilaita on opiskellut joustavassa perusopetuksessa ja Hyria säätiön kautta on toteutettu osatutkintojen suorittamista työpajoilla.

Hyvinkään kaupungilla on lakisääteisiä turvallisuuteen liittyviä viranomaistehtäviä, esimerkiksi elintarvike- ja ympäristöturvallisuuteen ja rakentamisen turvallisuuteen liittyen. Lisäksi kaupungin toimialoilla ja vesiliikelaitoksessa on arvioitu työturvallisuus- ja työterveysriskejä Työturvallisuuskeskuksen ArviArki -työkalulla.

Turvallisuuteen, varautumiseen ja valmiussuunnitteluun liittyvät tehtävät konkretisoituivat vuonna 2020 koronaepidemian levittyä myös Hyvinkäälle. Toimintoja jouduttiin järjestämään uudella tavalla valtakunnan tason turvallisuusvelvoitteet huomioon ottaen. Vaikka osa Hyvinkään kaupungin toiminnoista jouduttiin ajamaan alas, niin samanaikaisesti syntyi koronatilanteeseen sidoksissa olevia uusia tehtäviä, kuten mm. ruoka-apu, kauppa-apu, ikäihmisten kirje- ja soittopalvelu ja kasvomaskien jako vähävaraisille. Kuntalaisille, luottamushenkilöille ja kaupungin henkilöstölle kohdennetulla ajantasaisella koronaviestinnällä oli myös tärkeä rooli.

Hyvinkään kaupunki on kuulunut Maailman terveysjärjestö WHO:n alaiseen Safe Community-verkostoon vuodesta 2003 alkaen. Jatkojäsenysshakemus on uusittu viiden vuoden välein. Edellisen kerran kaupunginhallitus on päättänyt kyseisen verkoston jäsenyyden jatkamisesta 28.9.2015. Hyvinkään kaupunki on ollut verkoston ainoa suomalainen jäsenyhteisö. Jäsenyyden jatkamisesta tai siitä luopumisesta ei ole päätetty luottamushenkilöorganisaatiossa vuoden 2020 aikana eikä huhtikuuhun 2021 mennessä.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan Turvallisuussuunnittelun ja 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä toiminnan -ohjausryhmä (24 TTH) on vuoden 2020 aikana kokoontunut vain kerran ja 24 TTH -sihteeristö ei lainkaan. Turvallisuussuunnitelman vuoden 2019 päivityksestä lähtien 24 TTH-sihteeristöä ei ole enää mainittukaan turvallisuustoimijoiden luettelossa. Sihteeristön toiminnalle ei ole ollut enää perustetta, koska ryhmän ainoaksi jäseneksi olisi jäänyt kaupungin edustaja, kun Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ja Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen edustajat jäivät pois toiminnasta.

Arviointi: Turvallisuus -tukipilarille asetettujen tavoitteiden ja Turvallisuussuunnitelman 2017–2021 toimenpiteiden toteuttamisella on onnistuttu edistämään Pelikirjassa määritellyjä linjauksia. Niiden avulla on edistetty julkisten rakennusten ja kaupunkiympäristön turvallisuutta ja esteettömyyttä, tapahtumien turvallisuutta, syrjäytymisen ehkäisyä sekä kaupungin henkilöstön työturvallisuutta.

Valtuustokauden aikana jäivät toteuttamatta kaavakohtaiset ja kuntatekniikan suunnitelmakohtaiset turvallisuusauditoinnit.

Viranomaisyhteistyö turvallisuussuunnittelussa ja -toiminnassa on vähentynyt. Käytännön tasolla etäännyttämisestä on tapahtunut Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ja

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen suuntaan. Paikallisen turvallisuustyön vaikuttavuuden kannalta tarkastuslautakunta pitää valitettavana, ettei kaupunki ole enää hyödyntänyt riittävästi näiden viranomaisten asiantuntemusta.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee kaupunginhallitukselle, että paikallisen turvallisuustyön viranomaisyhteistyön edistämiseksi ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin yhdessä Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen, Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän kanssa.

Tukipilari ”Kestävä kehitys”

Hyvinkään kaupunki on valtuustokauden aikana edistänyt Pelikirjan mukaisia kestävän kehityksen periaatteita ja tavoitteita. Vuoden 2017 lopussa Hyvinkää valittiin hiilineutraalisuutta, jätteettömyyttä ja globaalisti kestävää elämäntapaa tavoittelevien FISU-kuntien jäseneksi. Tätä ennen Hyvinkää liittyi helmikuussa 2016 kaupunginvaltuuston päätöksellä hiilineutraalisuutta tavoittelevien HINKU-kuntien verkostoon.

Merkittävänä kestävästä kehitystä koskevinasiakirjoina kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.12.2019 Hyvinkään ekologisen kestävyden tiekartan 2019–2050 ja Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelman 2019–2021. Nämä viitoittavat tulevienkin vuosien kestävästä kehityksen toimenpiteitä.

Kestävästä kehityksen toteuttamista koskevia tavoitteita on vuosittain asetettu pääosin teknisen ja ympäristölautakunnan alle. Tavoitteet ovat liittyneet energiankulutuksen hillitsemiseen, pohjaveden riittävyyden ja puhtauden turvaamiseen, kuntalaisten ympäristötietouden lisäämiseen sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen.

Hyvinkään energiatehokkuus- ja ilmastotoimenpiteitä on toteutettu vuosittain laaditun vuosikellon mukaisesti. Toimenpiteiden toteuttajina on kaupungin lisäksi ollut tytäryhteisöjä ja hyvinkääläisiä yrityksiä.

Ympäristötavoitteiden mukaisia toimenpiteitä on toteutettu myös kaupungin rakentamiskohteissa. Esimerkiksi marraskuussa 2020 valmistuneen Kipinä-talon katolle on asennettu aurinkopaneelit. Aurinkosähkö kattaa noin 20 % talon energiankäytöstä. Myös Sveitsin uimalaan on tulossa aurinkopaneelit.

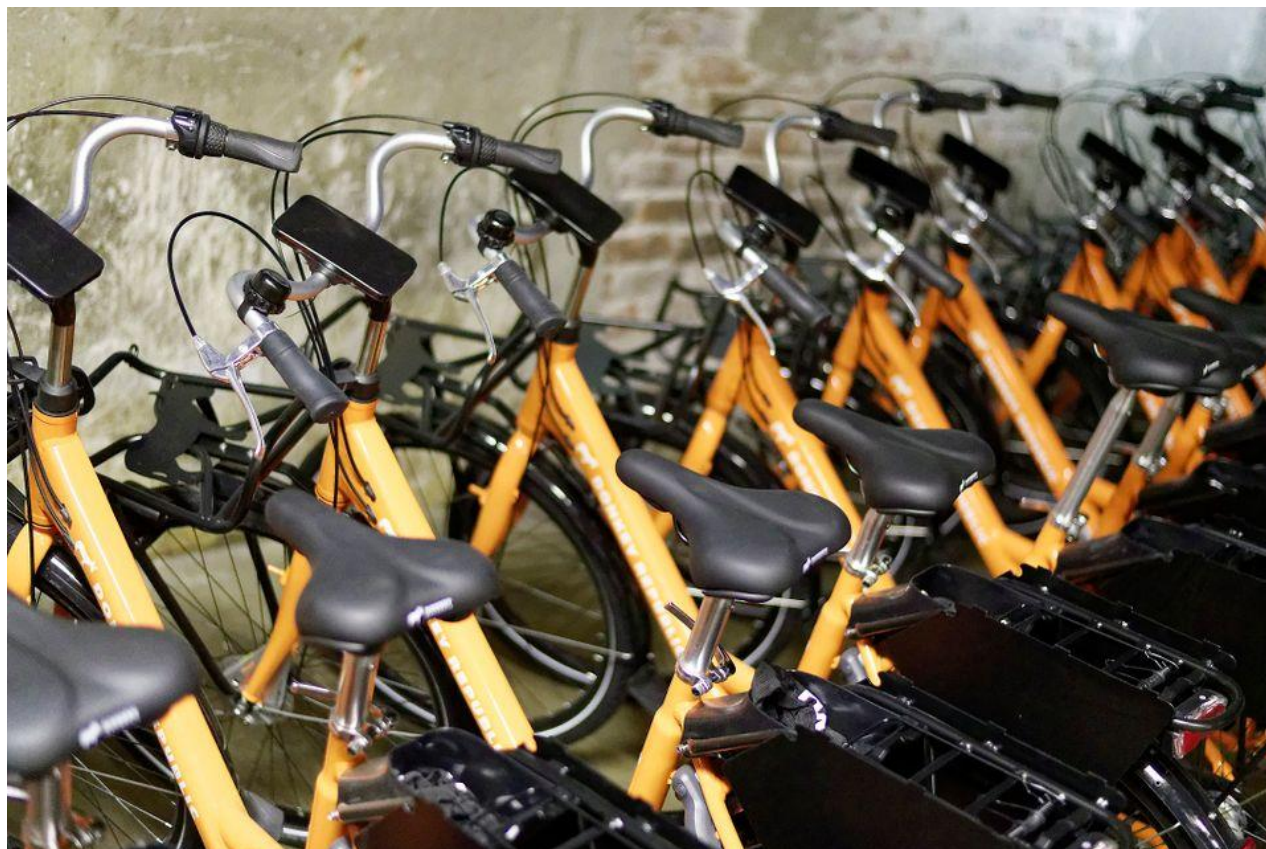
Kesäkuussa 2020 käynnistynyt Nopon entisen pesulan maaperän ja pohjaveden puhdistusprojekti tukee Pelikirjan mukaista Hyvinkään pohjavesien puhtauden turvaamista tulevaisuudessa. Pilaantuneen maan purku- ja kaivutyöt valmistuivat heinäkuun lopulla. Pohjaveden puhdistaminen jatkuu vielä muutaman vuoden ajan. Koko hankkeen on tavoitteena valmistua syksyllä 2023.

Hyvinkään ympäristöfoorumin toiminta käynnistyi maaliskuun lopulla 2018. Foorumin ajatus on vahvistaa ympäristöasioihin liittyvää kansalaiskeskustelua Hyvinkäällä ja lisätä kuntalaisten yleistä ympäristötietoisuutta. Tarkoituksena on pohtia ja hakea ratkaisuja siihen, miten turvata ja parantaa Hyvinkään ympäristön tilaa. Ympäristöfoorumin puitteissa pidettiin vuonna 2019 neljä yleisötilaisuutta. Maaliskuussa 2020 alkanut koronavirusepidemia pysäytti Ympäristöfoorumin toiminnan. Keväällä Ympäristöfoorumi esitteli vielä kaupungin luontopolut, mutta muuten vuodelle 2020 suunniteltuja toimia voitiin toteuttaa hyvin vähän.

Ympäristöfoorumin toimintaan käytettävissä olevien resurssien vähenemisen vuoksi sen omien Facebook-sivujen ylläpito lopetetaan ja some-viestintä tullaan keskittämään kaupungin Facebook-sivuille. Vuodelle 2021 ei ympäristöfoorumille ole laadittu mitään erillistä toimintasuunnitelmaa. Ympäristöpalvelusta vähennettiin Kestävän talouden ohjelman perusteella säästöyistä yhden toimistohenkilön sekä määräaikaisen ympäristötarkastajan työpanosta, joten foorumin toimintaan ei ole käytettävissä henkilötyöaikaa aikaisempien vuosien tapaan.

Hyvinkään Energianeuvonta eli EnergiaHelppi otettiin käyttöön lokakuussa 2019. Se on hyvinkäläisille suunnattu monipuolinen energianeuvontapalvelu, jossa energianeuvonnan lisäksi autetaan kartoittamaan kiinteistön teknisten järjestelmien kuntoa. Palveluntuottajina toimivat Hyvinkään kaupunki ja Hyvinkään Lämpövoima Oy.

Hyvinkään kaupunki otti keväällä 2020 käyttöön kaikille avoimen kaupunkipyöräjärjestelmän 2-vuotisen pilotin avulla. Pilotoinnin tarkoituksena on lisätä kestävien kulkumuotojen osuutta Hyvinkään kaupunkiliikenteessä ja näin tukea Hyvinkään kaupungin asettamia liikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentämistavoitteita. Pilotin tarkoituksena on myös kerätä kokemuksia pyörien ja asemien määristä sekä siitä, onko palvelulle tarvetta. Käytössä on 60 pyörää sijoitettuna 20 pyöräasemalle ympäri kaupunkia.

Kaupunki edistää kestävien kulkumuotojen osuutta kaupunkiliikenteessä ottaessaan käyttöön kaupunkipyöräjärjestelmän.

Perusopetuksessa koulut tekevät ympäristökasvatusta opetussuunnitelman mukaisesti. Syksyllä 2019 koulujen toimintasuunnitelmien osaksi lisättiin kestävän kehityksen tavoitteiden määrittely eli ns. HYVIS- tavoitteet. Kouluissa ja päiväkodeissa oli vuonna 2020 energiansäästökilpailu.

Kestävä kehitys on näkyvästi esillä Hyvinkään kaupungin kotisivulla. Sieltä löytyy monipuolisesti tietoa energiatehokkuudesta, ilmastoasioista ja kaupungin ympäristöasioiden hallinnasta. Kestävän kehityksen asioista raportoidaan vuosittain keväällä valtuustolle Ympäristöraportissa.

Arviointi: Pelikirjan mukaisia kestävän kehityksen periaatteita on onnistuttu edistämään kiitettävästi valtuustokaudella. Toimenpiteillä on edistetty energiankulutuksen hillitsemistä, pohjaveden riittävyden ja puhtauden turvaamista, kestävien kulkumuotojen lisäämistä kaupunkiliikenteessä sekä kuntalaisten ympäristötietoisuuden kartuttamista. Ympäristötavoitteiden mukaisia toimenpiteitä on toteutettu käytännössä myös kaupungin rakentamiskohteissa.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin positiivisena sitä, että kestävä kehitys on näkyvästi esillä Hyvinkään kaupungin verkkosivuilla. Sen sijaan lautakunnan mielestä on valittavaa, että kuntalaisten ympäristötietoisuuden ja kansalaiskeskustelun lisäämistä varten vuonna 2018 perustetun Ympäristöfoorumin toimintaan ei ole voimavaroja ja sen toiminta on supistunut.

Tukipilari ”Sähköiset palvelut”

Valtuustokauden aikana on edistetty sähköisiä toimintoja ja palveluja. Sähköinen Lupapiste.fi-asiointipalvelu on otettu käyttöön rakennusvalvonnassa ja ympäristövalvonnassa. Rakennusvalvonnan asiakirjoja on digitoitu. Langaton opetusverkko ja vierailijaverkko on kaikissa kouluissa käytössä. Uusi sähköinen kaupunkitasoinen asiakaspalautejärjestelmä otettiin käyttöön lokakuussa 2018. Vuonna 2019 perustettiin eHyvinkää.fi-sivusto ja Digitaalisen nuorisotyön toimintamalli valmistui. Hyvinkään kaupunginmuseon digitaalinen kuvakokoelmapiste avautui yleisölle kesäkuussa 2020.

Varhaiskasvatuksen sähköisen asiakastietojärjestelmän kehittäminen on ollut tavoitteena vuodesta 2018 alkaen. Se ei ole toteutunut tavoitellusti valtuustokauden aikana. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan Suomi.fi-palvelun käyttäminen ei ole edennyt toivotulla tavalla, koska palvelu ei vielä toimi täydellisesti päätösten postituksen osalta.

Pelikirjan mukaista sähköisten palvelujen kaupunkitason kehittämissuunnitelmaa ei ole valtuustokauden aikana laadittu. Kyseisen suunnitelman tekeminen oli tavoitteena vuodelle 2020, mutta muuttuneen tilanteen vuoksi henkilöresurssit jouduttiin kohdentamaan toisiin tehtäviin eikä sen vuoksi kehittämissuunnitelma valmistunut.

Koronaepidemia vauhditti erilaisten sähköisten palvelujen käyttöönottoa vuonna 2020. Vuoden 2020 keväällä esimerkiksi koulut siirtyivät etäopetukseen, toimielimet ryhtyivät pitämään kokouksensa sähköisesti, etätö mahdollistui laajasti kaupungin henkilöstön keskuudessa ja Teams-palaverit otettiin käyttöön kaupunkiorganisaatiossa. Kulttuurielämyksiä tarjottiin kuntalaisille Poikkeustilaklubin Facebook-sivulla ja Hyvinkään kaupungin YouTube-kanavalla.

Arviointi: Koronaepidemian myötä digitaalisuuden merkitys on kohonnut ihan uudelle asteelle. Korona on osaltaan vaikuttanut niin työn tekemisen kuin palvelujen järjestämisen digitalisointiin. Hyvinkään kaupunki suoriutui uusien sähköisten järjestelmien nopeasta käyttöönotosta kevään 2020 aikana olosuhteisiin nähden hyvin.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupungin henkilöstöllä on mahdollisuus halutessaan etätyön jatkamiseen myös korona-ajan jälkeen. Lautakunta suosittelee kaupungin etätyölinjausten päivittämistä. Joulukuussa 2020 toteutetun henkilöstökyselyn tuloksissakin tuli esille henkilöstön toive etätyön jatkamisen mahdollisuudesta.

Lautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin palvelujen digitalisointimahdollisuuksia pitää arvioida kokonaisvaltaisesti ja pyrkiä uudistamaan toimintaprosesseja hyödyntäen tietotekniikan mahdollisuuksia. Digitalisaatiolla on merkittävä rooli toiminnan tehostajana ja elinvoiman kasvattajana. Tietoteknisten palvelujen pitää olla kuitenkin helppokäyttöisiä ja niiden käyttöön pitää saada vaivattomasti apua. Lisäksi täytyy löytyä myös perinteinen vaihtoehto sitä tarvitseville.

Pelikirjan päivittäminen

Kaupunkistrategian uudistamisen valmistelu aloitettiin keväällä 2020. Pelikirjan päivittämistä käsiteltiin valtuustoseminaareissa touko-, loka- ja joulukuussa 2020. Myös uusi valtuusto pääsee osallistumaan kaupunkistrategian päivittämiseen. Tavoitteena on, että uusi valtuusto hyväksyy Pelikirja 2.0:n joulukuussa 2021.

Kaupungin kehittämispäällikkö on ollut vahvasti mukana Pelikirjan päivitysprojektissa ja strategian mukaisten kärkihankkeiden etenemisen seurannassa. Kehittämispäällikkö irtisanoutui kaupungin palveluksesta tammikuussa 2021. Pelikirjan päivittämistyö jäi tauolle ja sitä jatketaan syksyllä 2021.

Strategian uudistamisessa on otettava huomioon koronapandemian vaikutukset kaupungin toimintaan ja talouteen pitkällä aikavälillä. Lisäksi on laadittava Hyvinkään kaupungin oma koronasta irtautumissuunnitelma, joka myös täytyy ottaa huomioon Pelikirjan päivityksessä. Kaupunginjohtaja on vaihtumassa kesällä 2021 ja strategiasta vastaavana uuden kaupunginjohtajan on tärkeää olla mukana Pelikirjan päivitystyössä. Kaikkien edellä mainittujen syiden vuoksi kaupunkistrategian uudistamisessa otettiin aikalisä. Lopputavoitteeseen sillä ei arvioida olevan vaikutusta, vaan tavoitteena on edelleen, että päivitetty Pelikirja voidaan hyväksyä valtuustossa joulukuussa 2021.

Arviointi: Pelikirjan päivittämisprosessi ja merkittävien strategisten tavoitteiden etenemisen seuranta vaativat koordinoitua. Tarkastuslautakunta näkeekin tärkeänä, että kaupunkiorganisaatiossa on henkilö, jonka vastuulla on koordinoita kyseisiä asioita.

Elinkeinotoimi ja omistajaohjaus

Ovatko elinkeinotoimi ja omistajaohjaus tukeneet Pelikirjan päämääriä?

Ovatko elinkeinotoimintaan ja omistajaohjaukseen liittyvät vuoden 2020 tavoitteet saavutettu?

Miten omistajaohjausta on kehitetty valtuustokaudella?

Arviointi: Vuoden 2020 aikana toteutetut yritysalueiden kaavoitustoimenpiteet tukevat Pelikirjan päämäärää yritystonttitarjonnan vahvistamisesta ja monipuolistamisesta.

Sen sijaan yritysten houkuttelemisessa sijoittumaan Hyvinkäälle ei ole onnistuttu Pelikirjan linjausten mukaisesti. Kaupunkia yritysten sijaintipaikkakuntana on markkinoitu monikanavaisesti, mutta markkinointitoimenpiteet eivät ole johtaneet tavoiteltuihin tuloksiin. Luovutettujen yritystonttien määrä on ollut vaatimatonta koko valtuustokauden. Lähialueen vertailukunnissa yritystontteja on luovutettu paljon enemmän. Tarkastuslautakunta kysyykin, tukeeko organisaatorakenne ja nykyiset toimintamallit yritystonttien tuloksellista markkinointia?

Hyvinkäällä yrityskehitys on viime vuosina ollut lievästi negatiivinen. Aloittaneita yrityksiä on ollut vähemmän kuin lopettaneita yrityksiä. Keski-Uudenmaan vertailukunnissa yrityskehitys on ollut Hyvinkäätä myönteisempää.

Koronatilanne vaikutti myös elinkeinotoimi -yksikön toimintaan. Osa suunnitelluista kehittämistoimista keskeytyi ja osa tehtävistä jäi toteutumatta. Koronatilanne toi myös uusia yllätyksellisiä tehtäviä elinvoiman palvelualueen hoidettavaksi. Se hoiti yksinyrittäjien tuen maksatuksen. Työtehtävien uudelleen organisoinnilla ja priorisoinnilla maksatus hoitui tarkoituksenmukaisesti. Tarkastuslautakunta antaa tunnustusta yksinyrittäjien tuen maksatusta hoitaneiden työntekijöiden joustavuudesta työtehtävien hoitamisessa.

Omistajaohjausta on kehitetty Pelikirjan linjausten mukaisesti. Kaupunkistrategiaa täydentävät ohjeet on laadittu ja hyväksytty. Lisäksi omistajaohjausta on kehitetty ottamalla käyttöön uusia toimintatapoja, kuten yrityskummitoiminta. Vuodelle 2020 asetetut omistajaohjausta koskevat tavoitteet saavutettiin. Tavoitteet oli asetettu kaupunginhallitustasolle.

Tytäryhteisöjen tavoitteiden asettamisprosessi on tarkoituksenmukainen. Tavoitteiden seuranta on riittävällä tasolla ja se on säännöllistä.

Arvioinnin aineistoina käytettiin talousarviota 2020, Pelikirjaa, omistajapoliittisia linjauksia, kaupunginhallituksen ja kehittämisjaoston päätöksiä, kaupunginjohtajan ja liiketoimintajohtajan päätöksiä, tilinpäätösraportointia, elinkeinotoimen ja omistajaohjauksen edustajilta saatuja selvityksiä sekä valtakunnallisia tilastoja yritysten määrästä ja Elinkeinoelämän tutkimuskeskuksen Kuntaranking-tutkimusta.

Elinkeinotoimi

Yritysyhteistyö

Pelikirjan linjausten mukaisesti kaupungin tavoitteena on saada Hyvinkäälle lisää asukkaita, yrityksiä ja matkailijoita. Yhtenä kaupunkistrategian johtoajatuksena on ”Yhteisapelillä yritysten kanssa”. Kaupungin roolina on erityisesti edellytysten luominen yrityksille. Pelikirjan mukaisesti kaupunki tähtää monipuoliseen ja houkuttelevaan yritys- ja yritystonttitarjontaan.

Olemassa olevien yritysalueiden täydentämiseksi kaupunki käynnisti vuoden 2019 lopulla ja vuoden 2020 aikana uusien yritysalueiden kaavoituksia seuraavasti:

- Kaupunginhallitus päätti 2.12.2019 käynnistää VT 3 Veikkari liikekiinteistöt asemakaavoituksen. Alue sijaitsee moottoritien VT 3 ja Nurmijärventie 130 välissä ja on kooltaan noin 6,4 ha. Broman Group Oy (Motonet) on tehnyt osalle aluetta suunnitteluvarauksen.
- Kaupunginhallitus päätti käynnistää kokouksessaan 10.2.2020 uuden Kehätien yritysalueen kaavoituksen. Alue on kokonaispinta-alaltaan noin 55 hehtaaria.
- Kaupunginhallitus käynnisti 27.4.2020 asemakaavamuutoksen Hyvinkään Sveitsin porttalin alueella (6,5 hehtaaria) mahdollistamaan entistä monipuolisemmin erilaiset toimijat alueelle.

Elinkeinotoimen yksi keskeisimpiä tehtäviä on uusien yritysten houkutteleminen kaupunkiin. Kaupunkia yritysten sijaintipaikkana markkinoidaan mm. kaupungin verkkosivuilla, yhdessä KUUMA-kuntien kanssa Helsinki Ring of Industry -yhteistyöllä, esittein, lehtijutuina ja -artikkeleina. Vuonna 2020 pilot-käytössä oli työkalu, jonka avulla saatiin tietoon alueesta/Hyvinkäältä kiinnostuneita yrityksiä. Yritykset ottavat myös suoraan tai verkoston kautta yhteyttä ja tiedustelevat tontti- ja liiketilatarjonnasta. Tietoon tullessiin yrityksiin on otettu yhteyttä ja niiden kanssa on käyty/käynnissä neuvotteluja. Neuvotteluihin on osallistunut elinkeinotoimen henkilöiden lisäksi muita tarvittavia henkilöitä kuten kaupunginjohtaja, maankäytön, kaavoituksen, ympäristötoimen tai rakennusvalvonnan edustajia.

Vuodelle 2020 kaupunginhallitukseen nähden sitovaksi tavoitteeksi asetettua luovutettujen yritystonttien määrää ei saavutettu. Kaupunki onnistui luovuttamaan vain yhden yritystontin tavoitteeksi asetetun kolmen sijasta. Vuoden 2020 aikana tehdyistä suunnitteluvarauksistakin osa on rauennut.

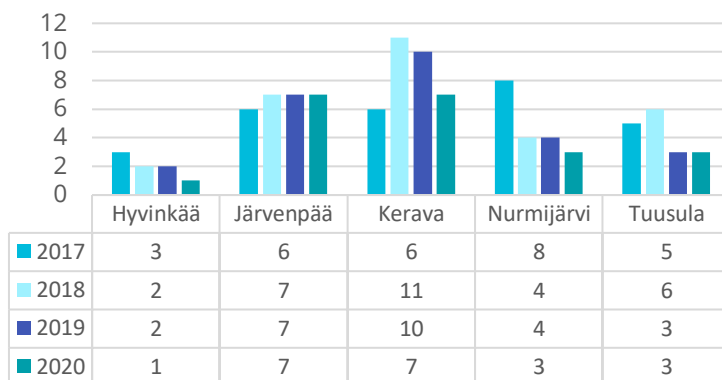
Tarkastuslautakunta valitsi yritystonttien luovuttamista ja yritysten määrän kehitystä koskevien tietojen osalta verrokkikunniksi Keski-Uudeltamaalta samankokoiset lähikunnat. Tiedot luovuttujen tonttien määristä on tiedusteltu kyseisistä kunnista. Vertailukunnista eniten yritystontteja on valtuustokaudella luovutettu Keravalla (yhteensä 34 kpl) ja vähiten Hyvinkäällä (yhteensä 8 kpl).

Pohjoisen puolen naapurikunnassa Riihimäellä vuonna 2019 luovutettiin kahdeksan (8) yritystonttia. Vuonna 2020 siellä ei toteutunut yritystontti-luovutuksia lainkaan. Vuosilta 2017 ja 2018 valmista tilastoa luovutetuista tonteista ei ollut saatavilla.

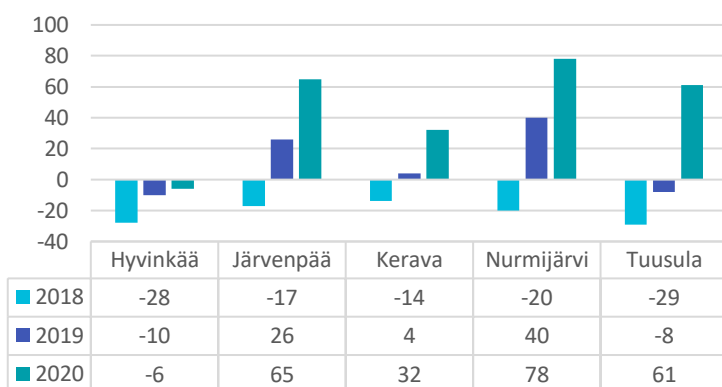
Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrät on saatu Patentti- ja rekisterihallituksen Virre-palvelusta. Tilastoon sisältyvät myös asunto-osakeyhtiöt. Oheisessa taulukossa kuvataan aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrän erotus. Hyvinkäällä lopettaneiden yritysten määrä on ollut vuosina 2018–2020 suurempi kuin aloittaneiden yritysten määrä, joten nettovaikutus on ollut negatiivinen. Vertailukunnissa kehitys on pääsääntöisesti ollut paljon myönteisempi.

Hyvinkäällä työpaikkaomavaraisuus on kuitenkin ennestään korkealla tasolla. Riihimäellä kyseinen tunnusluku on lähellä Hyvinkään tasoa. Työpaikkaomavaraisuudesta ei ole kuitenkaan saatavilla vuoden 2020 tietoja. Tilastotiedot laahaavat yli kaksi vuotta jäljessä.

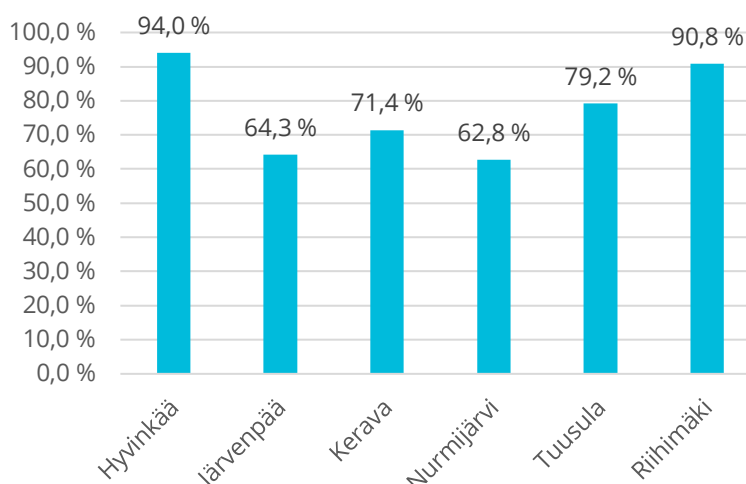
Luovutetut yritystontit 2017 - 2020

Yritysten määrän nettolisäys/-vähennys 2018 - 2020

Työpaikkaomavaraisuus vuonna 2018

Kehittämisjaoston päättämät yritystonttien myynnit ja vuokraukset vuoden 2020 aikana ja vuoden 2021 alussa:

- Kokous 17.2.2020, tontin vuokraaminen Hyria koulutus Oy:lle oppilaitosrakentamista varten. Vuosivuokra on 26 250 euroa.
- Kokous 22.2.2021, lisämaan myyminen Kiinteistö Oy Libri Oy:lle laajennusosan rakentamista varten 247 556 euron kauppahinnalla.

Elinkeinotoimen yhteistyötahoja paikallisten yritysten lisäksi ovat Hyvinkään Yrittäjät ry, Riihimäen-Hyvinkään kauppakamari, Hyvinkään kaupunkiyhdistys, yrityspalveluyhtiö YritysVoimala Oy, Teknologiakeskus TechVilla Oy. Uudellamaalla merkittävimmät yhteistyötahot ovat KUUMA-seutu liikelaitos ja sen työryhmät, Uudenmaan liitto ja Helsinki Ring of Industry (kansainvälinen markkinointiyhteistyö). Valtionhallinnon toimijoista ensisijaiset yhteistyökumppanit ovat työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto) sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY).

Kaupunki jatkoi vuoden 2020 aikana yritysvierailujen toteuttamista. Koronatilanteen vuoksi kaikkia suunniteltuja yritysvierailuja ei ollut mahdollista toteuttaa. Vierailut kyettiin toteuttamaan kolmeen yritykseen.

Suunnitelmat yritysvierailujen kohteina olevista yrityksistä laaditaan etukäteen vähintään puoleksi vuodeksi. Lisäksi tarvittaessa tehdään ajankohtaisvierailuja ja vierailukäyntejä yritysten toiveiden perusteella. Hyvinkään kaupungin edustajina vierailuihin osallistuvat mm. kaupunginjohtaja, liiketoimintajohtaja, elinkeinopäällikkö ja työllisyyspalveluiden edustaja. Kaupungin edustajien lisäksi vierailuilla on mukana edustus Hyvinkään yrittäjien hallituksesta. Yritysvierailujen perusteella sovietaan, ketkä ottavat vierailun aikana esille tulleet asiat hoitaakseen.

Kaupunki toteuttaa lisäksi oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä. Hyria koulutus Oy, Laurea-ammattikorkeakoulu ja Hyvinkään lukiot ovat mukana yritysyhteistyössä. Hyvinkään lukioiden yhteistyö paikallisten yritysten kanssa toteutuu vierailuina, kummiluokkakokeiluina ja yhteistyösopimuksina. Yhteistyöyrityksiä ovat mm. Kone Oyj, Konecranes Oyj, Rexel Finland Oy, Saint-Gobain Finland Oy ja K-Citymarket.

Kaupunginhallitukseen nähden sitovana tavoitteena oli Hyvinkään houkuttelevuuden parantaminen käynnistämällä Invest in Hyvinkää -toiminta. Kyseinen toiminta ja yhden luukun palvelumallin rakentaminen käynnistyivät vuoden 2020 aikana, mutta koronaepidemia ja etätyöt keskeyttivät toiminnan jatkokehittämisen. Palvelumallilla tavoitellaan yrityksen näkökulmasta yksinkertaista, nopeaa ja tehokasta palveluprosessia, jossa yrityksellä on oma asiakasvastaava. Työ jatkuu vuonna 2021 asiakaspalvelujen prosessikuvauksilla ja juurruttamisella kaupunkiorganisaatioon.

Ulkopuoliselta asiantuntijalta tilattu selvitys elinkeinotoimen organisoimiseksi valmistui alkusyksystä 2020. Tuloksista on kerrottu kaupunginhallitukselle, TechVillan hallitukselle ja elinvoiman johdoryhmälle. Päätöksiä organisoinnin muuttamisesta ei ole vielä tehty.

Elinkeinoelämän keskusliitto toteutti vuodenvaihteessa 2020–2021 Kuntaranking -tutkimuksen, joka mittaa Suomen eri alueiden vetovoimaisuutta yritystoiminnan kannalta. Tutkimuksessa hyödynnettiin yrityksille suunnattua kyselyä sekä aluekohtaisia kuntatalous- ja yrittäjyystilastoja. Yrityskyselyn painoarvo oli 1/3 ja tilastomuuttujien painoarvo 2/3. Kuntakohtaisia vertailuja tehtiin kahdessa sarjassa: 20 suurinta kaupunkia ja enintään 50 000 asukkaan kunnat. Hyvinkää sijoittui alle 50 000 asukkaan kuntien vertailussa kolmanneksi. Edelliseen kaksi vuotta sitten toteutettuun tutkimukseen verrattuna sijoitus nousi kaksi sijaa. Hyvinkää sijoittui lähikuntiin verrattuna parhaiten.

Arviointi: Kaupunki on toiminut Pelikirjan linjausten mukaisesti toteuttamalla vuoden 2020 aikana kaavoitustoimenpiteitä, joilla tullaan vahvistamaan ja monipuolistamaan yritystonttitarjontaa. Nykyinen yritystonttitarjonta ei aina vastaa kysyntää.

Uusien yritysten saaminen Hyvinkäälle ei ole toteutunut kaupunkistrategian mukaisesti. Yritystonttien luovuttaminen on ollut vähäistä koko valtuustokauden. Vertailukunnissa yritystonttikauppa on ollut vuosittain Hyvinkäätä vilkkaampaa.

Tarkastelujaksolla 2018–2020 aloittaneiden yritysten määrää on Hyvinkäällä ollut vuosittain hieman pienempi kuin lopettaneiden yritysten määrä. Kehitys on kuitenkin oikeansuuntainen, sillä yritysten nettovähennys on hieman pienentynyt. Muilla Keski-Uudenmaan vertailukunnilla yrityskehitys on pääsääntöisesti ollut Hyvinkäätä merkittävästi parempi. Erityisesti vuonna 2020 yritysten nettolisäys on vertailukunnissa ollut suotuisaa.

Hyvinkäällä työpaikkaomavaraisuus on silti Keski-Uudenmaan samankokoisiin kuntiin nähden huomattavasti korkeammalla tasolla. Riihimäellä työpaikkaomavaraisuus on lähelle samaa tasoa kuin Hyvinkäällä. Arviointia kuitenkin hankaloittaa se, että työpaikkaomavaraisuudesta ei ole saatavilla tuoretta tietoa (viimeisin valmistunut tilasto v:lta 2018). Tarkastuslautakunnan mielestä kyseisen mittarin kelvollisuutta heikentää sen vanhentuneisuus.

Tarkastuslautakunta pitää oppilaitosten ja kaupungin välistä yhteistyötä erittäin tärkeänä osaamisen varmistamisen näkökulmasta. Kunnan elinvoimaisuus kehittyi parhaiten kunnan, yritysten ja oppilaitosten keskinäisessä, tavoitteellisessa yhteistyössä.

Elinkeinoelämän keskusliiton vuoden vaihteessa 2020–2021 toteuttaman Kuntaranking -tutkimuksen tulosten perusteella Hyvinkään sijoitus enintään 50 000 asukkaan kuntien sarjassa oli erittäin hyvä. Tulos on kuitenkin ristiriitainen siihen nähden, minkä verran yritykset ovat viime vuosina valinneet Hyvinkään yritysmaaksi verrattuna lähikuntiin.

Yhteistyö työllisyyden edistämiseksi

Eräs Pelikirjan mukainen päämäärä on aktiivinen yhteistyö yritysten kanssa työllisyyden edistämiseksi. Hyvinkään kaupungin työllisyyspalvelut -yksikkö tekee yhteistyötä TE-toimiston, Hyria-säätiön, Keusoten ja yksityisten yrittäjien kanssa. Lisäksi yksikkö on lisännyt yhteistyötä maahanmuuttaja-/kotouttamistyön kanssa, koska pitkäaikaistyöttömien joukossa on yhä enenevässä määrin maahanmuuttajataustaisia henkilöitä.

Kaupungin vastuulla ovat pitkäaikaistyöttömät ja veloitetyöllistettävät. Kunnan maksuosuuslistalle siirtyvät 300 päivää työmarkkinatukea saaneet työnhakijat. Kohderyhmään kuuluvat myös nuoret, joiden työttömyys on vaarassa pitkittyä. Asiakkaat ohjautuvat kaupungin työllisyyspalveluihin pääasiassa TE-toimistosta. Lisäksi työllisyyspalvelut -yksikkö saa kerran kuukaudessa Kelasta seuraavat henkilöasiakaslistat:

- uudet työmarkkinatuella pudonneet työnhakijat
- uudet 200 päivää työmarkkinatukea saaneet työnhakijat
- vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneet työnhakijat.

Työllisyyspalveluiden työntekijät kutsuvat kaikkien kolmen listan uudet työnhakijat asiakastapaamiseen, mikäli he saavat selville työnhakijoiden ajantasaiset yhteystiedot väestötietojärjestelmästä tai Fonecta Finderista. Aina ajantasaisten tietojen saaminen ei onnistu. TE-toimistolla kyseiset tiedot ovat, mutta se ei voi luovuttaa yhteystietoja ilman asiakkaan suostumusta. Yhteystietojen puuttuminen hidastaa asiakkaan etenemistä työllistymispolulla. Jos asiakas tavoitetaan, hänen kanssaan tehdään suunnitelma kohti työllistymistä ja tuetaan suunnitelman toteutumisessa. Kunnan palveluita ovat työkokeilut, lyhyet sijaisuudet ja palkkatukityösuhteet sisältäen oppisopimusmahdollisuuden. Kaikki asiakkaat saavat myös työhönvalmennusta. Työhönvalmentajat etsivät työpaikkoja ja tukevat asiakkaita työllistymään yrityksiin tai etsivät heille opintopolkuja. Yritysyhteistyön määrä on ollut koko ajan kasvussa. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan yritykset rekrytoivat yhä enemmän työllisyyspalvelujen asiakkaita.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) vastuu työnhakijoista alkaa, kun työnhakijalla täyttyy 500 päivän työmarkkinatuki. Tällöin TE-toimisto ja Keusote kutsuvat työnhakijan tekemään aktivointisuunnitelman. Suunnitelma mahdollistaa osallistumisen kuntouttavaan työtoimintaan. Vuonna 2020 kuntouttava työtoiminta jouduttiin keskeyttämään 17.3.–31.5. väliseksi ajaksi koronan vuoksi. Tuon jälkeen toimintoja päästiin avaamaan supistetusti koronaturvallisuusohjeet huomioiden. Asiakaspaikkojen rajoitus on voimassa edelleen keväällä 2021. Keusoten tehtäviin kuuluu myös työkykysselvittely. Osa työnhakijoista ei ole työkykyisiä.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan työllisyyspalvelujen, TE-toimiston ja Keusoten välisessä yhteistyössä on ollut haasteita. Koronan seurauksena TE-toimiston asiakasmäärät kasvoivat voimakkaasti ja sen vuoksi toimisto suuntasi henkilövoimavarat pääosin työttömyysturvan käsittelyyn. Tämä sekä TE-toimiston organisaatiouudistus ovat heikentäneet TE-toimiston asiakasohjausta merkittävästi. Kaupungin työllisyyspalveluihin on TE-toimistosta ohjautunut asiakkaita aiempaa oleellisesti vähemmän. Tämän vuoksi asiakkaiden ohjautuminen opintoihin, töihin tai muihin työllistymistä edistäviin ratkaisuihin on vähentynyt huomattavasti.

Keusoten käynnistymiseen liittyvät asiat ovat vaikuttaneet asiakastyöhön ja verkostoyhteistyöhön eivätkä ne toimi vielä tarkoituksenmukaisesti.

Työttömien ja erityisesti lomautettujen määrät kasvoivat koronavirusepidemiasta johtuvista syistä yleisesti koko Suomessa. Hyvinkäällä työllisyyskehitys alkoi muuttua voimakkaasti negatiiviseksi huhtikuussa 2020. Työttömyysaste oli korkeimmillaan toukokuussa (15,2 %). Vuoden 2020 lopussa se oli 13,4 % eli 4,9 %-yksikköä suurempi kuin edellisvuoden lopussa. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi peräti 58 % vuoden 2019 loppuun verrattuna. Se vaikutti työmarkkinatuen kuntaosuusmenoihin, jotka ylittyivät budjetoidusta 0,8 milj. euroa. Menot olivat 4,0 milj. euroa eli kasvua edellisvuoteen oli 34 %. Pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu on jatkunut myös tammi-maaliskuussa 2021.

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää erittäin hyvänä voimassa olevaa käytäntöä, jossa työllisyyspalveluiden edustaja osallistuu kaupungin toteuttamiin yritysvierailuihin. Mikäli yritys tarvitsee työvoimaa, voi työllisyyspalvelujen edustaja kertoa mahdollisuudesta työllistää työllisyyspalveluiden asiakkaita.

Yritysyhteistyötä työllisyyden edistämiseksi on lisätty Pelikirjan linjausten mukaisesti. Yritykset ovat rekrytoineet entistä enemmän työllisyyspalveluiden asiakkaita.

Koronavirusepidemia vaikutti merkittävästi työttömyyden kasvuun niin Hyvinkäällä kuin valtakunnallisestikin. Pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu lisäsi työmarkkinatuen kuntaosuusmenoja oleellisesti edellisvuoteen nähden. Tilanne näyttää huolestuttavalle myös alkuvuoden 2021 perusteella, sillä työmarkkinatuen kuntaosuusmenot ovat jatkaneet kasvuaan. Työttömyyden kasvaminen vaikuttaa myös verotuloihin heikentävästi. Pitkäaikainen työttömyys aiheuttaa usein myös inhimillisiä kärsimyksiä. Riskinä on, että se lamaannuttaa ja aiheuttaa ulkopuolisuuden tunnetta, jopa syrjäytymistä.

Työllisyyden edistämistä ovat heikentäneet TE-toimistossa ja Keusotessa tapahtuneet muutokset. Kaupungin työllisyyspalvelujen, TE-toimiston ja Keusoten välinen yhteistyö ei ole toiminut niin, että se johtaisi tehokkaaseen työttömien ohjaamiseen kohti työllistymistä tai muita ratkaisuja.

Suositus: Työllisyyden edistämiseen liittyvät prosessit tulee saada toimiviksi kaupungin työllisyyspalvelujen, TE-toimiston ja Keusoten välillä. Tarkastuslautakunta suosittelee selvittämään, voiko tehtävienjakoa eri toimijoiden välillä muuttaa paremmin toimiviksi. Työllisyyden edistäminen on kaikkien osapuolien etu sekä talouden että inhimillisyyden näkökulmasta.

Yksinyrittäjien tuen maksatus

Vuonna 2020 elinvoiman hallinto ja työllisyyspalvelut hoitivat poikkeuksellisen tehtävän, kun valtio antoi yksinyrittäjien tukien maksatuksen kuntien tehtäväksi. Toimintatuki oli tarkoitettu tietyt kriteerit täyttävälle yksinyrittäjille yritystoiminnasta aiheutuneisiin kustannuksiin koronavirustilanteessa. Tukihakemuksia sai jättää kaupungille 16.4. – 30.9.2020. Hakemusten käsittelyä hoiti viisi henkilöä, joista kolme päätoimisesti. Hakemuksia saapui yhteensä 485 kappaletta. Myönteisiä päätöksiä tehtiin 384. Puutteelliset hakemukset työllistivät, koska puuttuvia tietoja joutui kyselemään tuen hakeneilta useaan kertaan. Syyt kielteisille päätöksille olivat tuen hakeminen väärästä kunnasta, koronan vaikutusta liikevaihdon 30 %:n laskuun ei voitu osoittaa, hakija ei ollut päätoiminen yrittäjä tai yksinyrittäjä.

Hyvinkäälle myönnettiin yksinyrittäjille tarkoitettua tukirahaa lähes 2,0 milj. euroa. Tukea maksettiin hakijoille yhteensä 768 000 euroa. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan käyttämättä jäänyt rahasumma on palautettu valtiolle.

Elinvoiman palvelualue toteutti sähköisen kyselyn tukea hakeneille tuen myöntämisen prosessin onnistuneisuudesta. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kritiikkiä tuli hyvin vähän.

Hakemuksia	Myönteisiä päätöksiä	Maksettujen tukien yhteismäärä
485 kpl	384 kpl	768 000 euroa

Arviointi: Työtehtäviä jouduttiin elinvoiman palvelualueella priorisoimaan ja organisoimaan uudelleen, jotta yksinyrittäjien tukien maksatus onnistui tarkoituksenmukaisesti. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan elinvoiman palvelualue selviytyi poikkeuksellisesta tehtävästä erittäin hyvin.

Matkailu

Elinkeinotoimi vastaa myös matkailuelinkeinon toimintaedellytysten vahvistamisesta. Tammi-kuussa 2020 perustettiin alueellinen matkailun kehittämisorganisaatio HelsinkiNorth ry, joka on avannut kotisivut ja kauppapaikan. Kyseisen matkailuyhdistyksen tehtävänä on edistää matkailualueella toimivien yritysten yhteistoimintaa sekä lisätä alueen kansallista ja kansainvälistä vetovoimaisuutta ja tunnettuutta. Lisäksi se organisoii alueen matkailun yhteismarkkinointia. Matkailuyhdistys on saanut kaupungin avustamana hankerahoitusta Uudenmaan liitolta. Hankerahoituksella on pidetty matkailun palvelumuotoilutyöpajoja, jotka jatkuvat vuonna 2021. Niiden tarkoituksena on mm. tuotteistaa ja hinnoitella matkailupalveluja. Kaupunki järjesti yhdessä matkailuyhdistyksen kanssa seminaarin, jossa esiteltiin saksalaisen ystävyyskaupungin matkailuyhteistyömahdollisuuksia sekä saksalaismatkailijan profiilia ja matkailutoiveita.

Kaupunki on ollut yhdessä Rautatiemuseon ja Sveitsin matkailutoimijoiden kanssa mukana pääkaupunkiseudun Helsingin Sanomien matkailuliitteessä, joka ilmestyi heinäkuun alussa. Lisäksi luontomatkailumainos oli Uudenmaan matkailuesitteessä. Koronan vuoksi matkailumarkkinointi oli aiempia vuosia vähäisempää.

Visit Hyvinkää ja tapahtumakalenteri yhdistettiin lokakuussa 2020 Hyvinkään markkinointikanavaksi www.visithyvinkaa.fi. Kokonaisuus palvelee jatkossa sekä tapahtumakävijöitä että matkailijoita.

Hyvinkään luontomatkailukohdet ovat koronavuonna olleet suosittuja. Kävijämäärä niissä kasvoi merkittävästi edellisestä vuodesta. Kuitenkaan siitä ei ole tietoa, kuinka suuri osa kävijöistä oli Hyvinkään ulkopuolelta.

Arviointi: Hyvinkään kaupunki on vuoden 2020 aikana suuntautunut matkailun edistämässä entistä enemmän verkostomaiseen, hyväksi havaittuun ja vaikuttavaan toimintamalliin.

Konserniohjaus

Pelikirjassa todetaan, että omistajapoliittisia linjauksia ja vastuunjakoja täsmennetään omistajapoliittisen ohjelman/suunnitelman, hallintosäännön ja konserniohjeen avulla. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Hyvinkään kaupungin omistajapoliittiset linjaukset 15.10.2018. Kaupunginhallitus täydensi linjauksia 11.3.2019. Hyvinkään kaupungin hallintosääntöä päivitettiin vuoden 2020 aikana ja valtuusto hyväksyi päivitetyn hallintosäännön 14.12.2020. Konserniohjetta sekä Hyvä hallinto- ja johtamistapa kaupunkikonsernissa -ohjetta uudistettiin niin ikään vuonna 2020 ja kaupunginvaltuusto hyväksyi uudistetut ohjeet 15.2.2021.

Kaupunginhallitustason tavoitteet

Omistajaohjaukseen liittyviä tavoitteita oli asetettu vuoden 2020 talousarviossa kaupunginhallitustasolle. Yhteisökummit tapasivat yhtiöiden hallituksen jäseniä tavoitteen mukaisesti. Tapaamisia toteutettiin sekä lähi- että etäyhteydellä. Kaupunginjohtaja on nimennyt huhtikuussa 2019 Omistajapoliittiset linjaukset -asiakirjan mukaisesti kullekin yhteisölle vastuuviranhaltijan (yhteisökummin), jonka tehtävänä on keskustella säännöllisesti kaupungin nimeämän hallitusjäsenen ja konsernijohdon kanssa kaupungin tavoitteista ja niiden toteutumisesta yhteisössä. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan palaute yhteisökummi -käytännöstä on ollut positiivista tytäryhteisöjen taholta. Yhteisöt ovat kokeneet, että kaupungilla on niin sanotusti nimi ja kasvat. Konsernijohto on kokenut, että yhteisökummin kautta se saa aiempaa enemmän tietoa yhteisöjen toiminnasta.

Toisena tavoitteena oli Keusote-omistajaohjausmallin luominen muiden Keusoten jäsenkuntien kanssa. Kuntajohtajakokous-käytäntö toimi koko vuoden 2020. Yksi kuntajohtajista toimii vuorolleen puheenjohtajana ja osallistuu myös läsnäolo-oikeudella Keusoten hallituksen kokouksiin. Kuntajohtajakokouksissa on mukana myös kuntayhtymän johtaja ja usein talousjohtaja. Vuoden 2021 alusta otettiin käyttöön ns. miniseminaarit, joissa kolme kertaa vuodessa käydään läpi ajankohtaisia asioita. Lisäksi Keusoten jäsenkuntien talousjohtajilla ja sivistystoimen johtajilla on säännönmukaiset kokoukset. Keusoten koronaohjeistukset syntyvät myös yhteisten kokousten pohjalta. Keusote laatii kokouksista muistiot.

Kolmantena tavoitteena oli vuosittaisen yhteisöjen hallitusten itsearvioinnin ottaminen käyttöön laajemmin. Itsearviointi toteutettiin loka-marraskuussa 2020. Uusina yhteisinä mukana oli kaksi säätiötä (yli 50 % määräysvalta) ja kolme osakkuusyhteisöä (50–20 % määräysvalta) eli yhteensä 11 yhteisöä. Useissa yhteisöissä vastausaktiivisuus oli 50 % tai sitä alhaisempi. Tulokset on toimitettu hallitusten puheenjohtajille. Viranhaltijat esittelivät tuloksia niissä yhteisöissä, joita ovat kyselyn toteutuksen jälkeen tavanneet. Liiketoimintajohtaja esitteli tuloksia 1.2.2021 kaupunginhallitukselle.

Tavoitteiden asettamisprosessi ja tavoitteiden seuranta

Konsernijohdon ja tytäryhteisöjen toimitusjohtajien välisissä tapaamisissa käsitellään vuositavoitteita yleistasolla, jonka pohjalta yhteisöt toimittavat konsernijohdolle alustavat tavoitteensa kommentoitavaksi. Annettujen kommenttien jälkeen yhteisöt vievät tavoiteluonnokset yhteisön hallitukseen ennen niiden viemistä kehittämisjaoston kautta talousarvioesitykseen.

Tavoitteita ja arvioita niiden pääsemiseksi käsitellään vuoden varrella konsernijohton ja tytäryhteisöjen toimitusjohtajien välisissä tapaamisissa. Lisäksi tavoitteita käsitellään yhtiöiden hallituksissa, joissa konsernijohton edustajalla on läsnäolo-oikeus. Kehittämisjaoston ja kaupunginhallituksen kokouksissa yhtiö on tavanomaisesti antanut vuotuisen tilannekatsauksen ja esitellyt myös pidemmän aikavälin tavoitteita. Keskeisimpien tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutumisista raportoidaan kaupungin osavuosisikatsauksissa ja tilinpäätöksessä.

Muita tapahtumia

Koronatilanteesta huolimatta vuoden 2020 aikana jatkettiin kaupungin johdon ja tytäryhtiöiden toimitusjohtajien välisiä tapaamisia. Ne toteutettiin etäyhteyksin tai hybridimallilla.

Konsernijohto käsitteli vuoden 2020 aikana kolmen yhtiön yhtiöjärjestysmuutosta. Niistä kaksi on jo hyväksytty kaupunginhallituksessa.

Arviointi: Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan omistajaohjausta on kehitetty Pelikirjan linjausten mukaisesti. Kaupunkistrategiaa täydentävät ohjeet on laadittu ja hyväksytty. Lisäksi omistajaohjauksessa on otettu uusia toimintatapoja käyttöön.

Tavoitteiden asettamisprosessi tytäryhteisöjen tavoitteiden osalta on tarkoituksenmukainen. Tavoitteiden seuranta on säännöllistä ja riittävällä tasolla.

Kaikki kaupunginhallitustasolle asetetut omistajaohjausta koskevat tavoitteet toteutuivat.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan yhteisöjen hallitusten jäsenten vastausaktiivisuus itsearviointikyselyssä oli yleisesti ottaen huonolla tasolla. Alhainen vastausaktiivisuus heikentää kyselyn tulosten luotettavuutta ja mahdollisuutta käyttää tuloksia toiminnan kehittämisessä.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee konsernijohtoa ja yhteisökummeja kannustamaan yhteisöjen hallitusten jäseniä vastaamaan aktiivisemmin itsearviointikyselyihin. On tähdennettävä kyselyjen tärkeyttä toiminnan kehittämiseksi. Erityisesti yhtiöiden hallitusten puheenjohtajien tulee ymmärtää oma roolinsa kyselyyn vastaamisen innostamisessa.

Sivistystoimi

Miten sivistystoimen palveluverkkosuunnitelmaa on toteutettu vuoden 2020 aikana?

Miten sivistystoimen vuoden 2020 talousarvio toteutui?

Toteutuivatko uusien oppilaitosten rakentamiset ajallaan ja kustannusarvion mukaisina?

Miten sivistystoimessa on varauduttu laajennettuun oppivelvollisuuteen?

Arviointi: Sivistystoimen palveluverkkoa koskevia toimenpiteitä on toteutettu pääsääntöisesti suunnitelman mukaisesti. Palveluverkkosuunnitelman toteutus on käytännössä tarkoittanut toimintojen keskittämistä isompiin yksiköihin.

Sivistystoimen talousarvio toteutui budjetoitua huomattavasti paremmin. Tulot ylityivät ja menot alittuivat pääasiassa koronasta johtuvista syistä. Koronavirusepidemia toi monia toiminnallisia muutoksia sivistystoimen toimialalle, mikä vaikutti henkilöstömenojen arvioitua pienempään toteumaan. Sivistystoimi sai arvioitua enemmän hankerahaa, josta osa oli tarkoitettu koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten kompensointiin.

Vuoden 2020 aikana valmistui kaksi merkittävää oppilaitosrakennusta: Kipinä-talo ja Metsäkaltevatalo. Molemmat onnistuivat sekä kustannuksiltaan että aikataulullisesti hyvin. Erityisesti Kipinän kustannusarvion alitus ja rakennuksen valmistuminen kuu-kauden etuajassa on loistava saavutus rakennusurakan suuruus huomioiden.

Sivistystoimen toimialalla on jo varauduttu oppivelvollisuuslain tuomiin vaatimukseen sekä käynnistetty toimenpiteitä lain edellyttämistä tehtävistä selviytymiseksi.

Sivistystoimen palveluverkkosuunnitelman toteuttaminen vuonna 2020

Kaupunginvaltuusto on 28.5.2018 § 42 hyväksynyt sivistystoimen palveluverkkosuunnitelman. Valtuusto päätti, että palveluverkko toteutetaan vaihtoehto B2 pohjalta, jossa Aseman koulun tontille tehdään uudisrakennus sekä Tapainlinnan ja Puolimatkan koulua laajennetaan ja Sveitsin koulu ja Härkävehmaan koulu poistuvat koulukäytöstä ja niiden tonttien käytöstä päätetään erikseen. Palveluverkkopäätöksen pohjalta laadittiin vuosien 2019–2023 investointiohjelma, joka hyväksyttiin kaupunginvaltuuston talousarviokäsittelyssä 10.12.2018.

Palveluverkkopäätöksen toteuttamissuunnitelma valmisteltiin päätöksentekoon vuonna 2019. Kaupunginhallitus hyväksyi 6.5.2019 § 111 perusopetuksen palveluverkon toimenpidesuunnitelman vaiheen 1 muutoin, paitsi Puolimatkan koulun laajennuksen osalta asia päätettiin käsitellä talousarvion 2020 yhteydessä.

Palveluverkkosuunnitelmaa toteutettiin vuoden 2020 aikana seuraavasti:

- Lukioiden yhdistyminen
 - Hyvinkään Yhteiskoulun lukio ja Sveitsin lukio yhdistyivät elokuussa 2020 ja siirtyivät uuteen Kipinä-taloon helmikuussa 2021. Opetushallitus on myöntänyt lukiouudistuksen toimeenpanon tukemiseksi valtionosuutta 106 200 euroa (Kohti Kipinää-hanke).
- Metsäkaltevan koulu
 - Metsäkaltevatalo valmistui 3.7.2020 ja koulutoiminta alkoi siellä elokuussa 2020.
- Tapainlinnan koulun laajennus
 - Kaupunginvaltuusto hyväksyi Tapainlinnan koulun hankesuunnitelman 21.10.2019. Hankesuunnitelmaan jouduttiin hakemaan muutosta, koska saadut tarjoukset ylittivät hankesuunnitelmassa ja talousarviossa 2020 hyväksytyt investointimäärärahan. Kustannusylitys johtui ensisijaisesti poikkeuksellisen vaativista pohjavesiolosuhteista tontilla. Kustannusylityksen vuoksi hankinta keskeytettiin.

Laajennuksen tilaohjelmaa ja rakennusmassan muotoa kehitettiin, jonka jälkeen hankesuunnitelman muutos vietiin päätöskäsittelyyn. Valtuusto hyväksyi 16.11.2020 Tapainlinnan koulun laajennuksen hankesuunnitelman muutoksen. Kustannusarvion mukaan hankkeen kustannukset tulevat olemaan 3,25 milj. euroa. Laajennuksen suunnitelman mukainen valmistumisaika on elokuu 2022. Laajennuksen valmistuttua luovutaan Härkävehmaan koulun käytöstä.

- Uudenkylän koulun käytöstä luopuminen
 - Valtuusto päätti 25.5.2020, että Uudenkylän koulun koulukäytöstä luovutaan 1.8.2020 alkaen.
- Hyvinkäänkylän päiväkodin lakkauttaminen
 - Opetuslautakunta hyväksyi 28.1.2020 Hyvinkäänkylän päiväkodin lakkauttamisen 1.7.2020 alkaen.
- Paavolatalo
 - Opetuslautakunta hyväksyi 26.5.2020 Paavolatalon tarveselvityksen. Lähtökohtana on Paavolan alueen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen toimintojen keskittäminen yhteen paikkaan nykyisen Paavolan koulun tontille. Peruskorjausta vaativan Jussilankadun päiväkodin toiminnot siirtyisivät Paavolataloon.
- Paavolan lähikirjaston lakkauttaminen
 - Opetuslautakunta hyväksyi 22.6.2020 Paavolan lähikirjaston lakkauttamisen 1.10.2020 alkaen.

Puolimatkan koulun laajennus jätettiin vuosien 2020–2024 investointisuunnitelmasta pois. Oppilasennusteiden perusteella Puolimatkan koulun laajennukselle ei investointisuunnitelmakaudelle nähty tarvetta.

Arviointi: Sivistystoimen palveluverkkosuunnitelmaa on vuoden 2020 aikana toteutettu pääsääntöisesti suunnitelman mukaisesti. Tapainlinnan koulun laajennuksen valmistuminen ja Härkävehmaan koulun opetuskäytöstä luopuminen toteutuu alkuperäistä suunnitelmaa vuotta myöhemmin.

Palveluverkkosuunnitelman toteuttaminen on käytännössä tarkoittanut toimintojen keskittämistä isompiin yksiköihin. Lisäksi se on merkinnyt ja tulee lähivuosina merkitsemään uudisrakentamista ja vanhoista huonokuntoisista tiloista luopumista.

Sivistystoimen talousarvion toteutuminen

Koko sivistystoimen talous toteutui budjetoitua merkittävästi paremmin. Valtuustoon nähden sitovat toimintakatteet alittuivat kaikilla palvelualueilla. Menoissa suurin poikkeama oli henkilöstökuluissa. Kaikkia tehtäviä ei täytetty, määräaikaista työsopimuksia ei uusittu ja henkilöstö piti palkattomia vapaita. Lisäksi sisäisissä ateria- ja puhtauspalvelujen kustannuksissa ja kuljetuspalveluissa tuli säästöä etäopetuksen johdosta.

Varhaiskasvatuksessa henkilöstöä ei tarvinnut palkata arvioitua määrää, koska hoitopäivien määrä jäi arvoidusta noin 20 %. Koronapandemian aikana keväällä 2020 lasten määrä varhaiskasvatuksessa väheni merkittävästi. Osa perheistä piti lapsensa pois palveluista. Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta, kerhot, kouluilla toimivat esiopetusryhmät ja pienet päiväkodit suljettiin. Lapsista oli läsnä huhti-toukokuussa vain 20–27 %.

Toinen merkittävä syy talousarviota parempaan toteumaan olivat sivistystoimen saama hankerahoitus. Sivistystoimi sai erilaisiin hankkeisiin ja koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen valtionosuuksia enemmän kuin talousarvioon oli budjetoitu.

Toimintakertomuksen 2020 tietojen perusteella sivistystoimessa oli yhteensä noin 20 erilaista hanketta, joihin oli myönnetty valtionosuutta yhteensä noin 1,9 milj. euroa. Hankerahoitusten käyttöaika kohdentuu pääsääntöisesti vuosille 2020–2021. Hankerahoilla on kyetty palkkaamaan lisää henkilöstövoimavaroja toimintojen kehittämiseksi. Hankkeen kulujen omarahoitusosuus on yleensä 5 tai 10 %. Valtio on rahoittanut toimintoja viime vuosina enenevässä määrin erityisavustuksilla normaalin valtionosuusrahoituksen sijaan.

Arviointi: Sivistystoimen menot alittuivat ja tuotot ylittyivät suurelta osin koronasta johtuvista syistä. Henkilöstökulut alittuivat merkittävästi, koska osa toiminnoista jäi tauolle tai jatkui vain osittain. Sivistystoimelle myönnettiin runsaasti hankerahaa, josta osa oli kohdennettu koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten kompensointiin.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hankerahoituksen haasteena on aikaansaatuisten vaikutusten pysyvyyden arvioiminen.

Oppilaitosinvestoinnit

Kipinätaalo

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 18.6.2018 Kipinätaalon hankesuunnitelman, jonka mukaan rakennushankkeen kustannusarvioksi täsmentyi 28,1 milj. euroa. Toteutuneet kustannukset olivat 26,9 milj. euroa. Sisäisen vuokran määrä on 1,9 milj. euroa vuodessa.

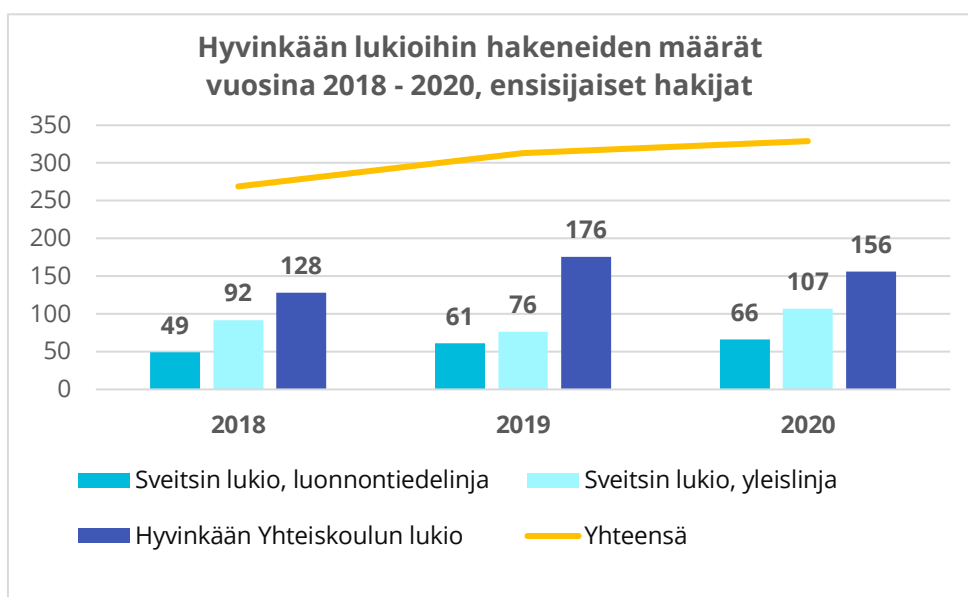
Rakennushanke valmistui marraskuussa 2020 eli kuukauden suunniteltua aikaisemmin. Rakennus on tiloiltaan nykyaikainen ja tilat ovat hyvin muunneltavissa. Oleskelutilat ovat avaria. Haasteena on liikuntasalin puute ja parkkipaikkojen vähäisyys nuorille. Tällä hetkellä käytetään entisten lukiorakennusten liikuntatiloja sekä muita kaupungin ja yksityisten liikuntatiloja, kuten on käytetty aiemminkin. Kaupunki odottaa Rentto Oy:n päätöstä monitoimihallin rakentamisesta Hangonsillan alueelle.

Opettajia ja opiskelijoita osallistettiin Kipinän suunnitteluun. Opettajat saivat valita erityisluokkien kalusteet. Opettajien aineryhmiltä kysyttiin ideoita ja palautetta av-välineistä ja kalusteista. Opiskelijoilla oli erilaisia tilojen suunnitteluun liittyviä työpajoja. Mallikappaleita oppilastuoleista oli Hyvinkään Yhteiskoulun tiloissa kokeiltavana ennen kilpailutusta. Lisäksi opiskeluhuollon tilat esiteltiin henkilöstölle ja heidän toiveitaan kuultiin.

Hyvinkään Opisto aloitti toiminnan Kipinässä tammikuussa 2021. Lukiotoiminta käynnistyi rakennuksessa helmikuussa 2021. Kipinässä toimii Hyvinkään Opiston ja lukion lisäksi kymppiluokka ja aikuisten perusopetus. Kaiken kaikkiaan Kipinässä opiskelee vähän yli 1 000 opiskelijaa. Talossa sijaitsee myös opiskelijahuolto, joten opiskelijat saavat kaiken oppilashuoltoon liittyvän palvelun samasta rakennuksesta.

Lukion painopistealueina ovat luonnontiede- ja taidelinja, huippu-urheiluvalmennus, laaja kielitarjonta sekä yrittäjäyys ja työelämäopinnot.

Kipinä on herättänyt lukioon hakijoissa mielenkiintoa. Hyvinkään lukioon ensisijaisesti hakeneiden määrä on noussut 32 % vuodesta 2018 vuoteen 2020. Hakijamäärän kasvusta johtuen lukioon pääsyn keskiarvoraja on noussut.

Metsäkaltevatalo

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.3.2018 Metsäkaltevatalon hankesuunnitelman, jonka mukaan hankkeen kokonaiskustannusarvio oli 10,0 milj. euroa. Tarjouskilpailussa saadut kaikki tarjoukset ylittivät kyseisen kustannusarvion. Tämän vuoksi rakennushankkeelle anottiin 3,0 milj. euron lisämäärärahaa. Kaupunginvaltuusto myönsi lisämäärärahan kokouksessaan 15.10.2018. Vuoden 2019 talousarvion investointilaskelmassa hankkeen kustannusarvio oli 13,0 milj. euroa, mutta vuoden 2020 talousarviossa se oli 13,3 milj. euroa. Metsäkaltevatalon toteutuneet kustannukset olivat 13,1 milj. euroa. Talon sisäinen vuokra on 965 000 euroa vuodessa.

Metsäkaltevatalo valmistui suunnitellun aikataulun mukaisesti heinäkuun alussa 2020 ja koulutoiminta alkoi elokuussa. Koulussa aloitti 136 oppilasta. Koulussa toimii luokkia esiopetuksesta 6. luokkaan. Metsäkaltevatalossa toimii myös Aamutuulen päiväkodin alainen varhaiskasvatuksen ryhmä, seurakunnan päiväkerho sekä iltapäiväkerho 1.–2.-luokkalaisille. Koulussa on moderneja avoimia oppimistiloja sekä käytännöllisiä ja muunneltavia luokkatiloja.

Metsäkaltevatalossa on esiopetus järjestetty lukuvuonna 2020–2021 kokeiluluontoisesti 0–1-yhdyksluokassa. Huoltajilta ja henkilökunnalta saadun palautteen mukaan toiminta on onnistunut hyvin. Huoltajista 79 % oli sitä mieltä, että kodin ja koulun välinen yhteistyö on sujunut joko erinomaisesti tai hyvin. Palaute koulun tiloista ja ympäristöstä oli pääsääntöisesti myönteistä. Myös henkilökunnan ammattitaitoa kiiteltiin. Henkilökunnan palautteissa nousi esiin tarve tiedonkulun kehittämiseen. Tiedonkulun parantamiseksi on sovittu, että varhaiskasvatuksen työntekijöille hankitaan tunnukset Wilmaan (koulun ja kodin välinen vuorovaikutuskanava). Saatujen hyvien kokemusten perusteella esi- ja alkuopetuksen yhteistyö vakiinnutetaan Metsäkaltevan koulussa.

Metsäkaltevan asuinalueen palvelut kohenivat Metsäkaltevatalon valmistuttua.

Arviointi: Vuodelle 2020 osui kahden merkittävän oppilaitosrakennuksen valmistuminen: Kipinä-talo ja Metsäkaltevatalo. Molemmat valmistuivat suunnitellun aikataulun mukaisesti. Kipinä valmistui jopa kuukauden etuajassa, mitä voidaan pitää erinomaisena saavutuksena rakennusurakan laajuus huomioiden. Kipinän rakentaminen onnistui myös kustannuksiltaan hyvin, sillä kustannusarvio alittui 1,2 milj. euroa. Metsäkaltevatalon toteutuneet kokonaiskustannukset alittivat hieman kustannusarvion.

Kipinän modernit ja muuntuvat tilat parantavat merkittävästi opiskeluolosuhteita. Metsäkaltevatalo toi puolestaan tervetullutta parannusta Metsäkaltevan asuinalueen palveluihin.

Laajennettuun oppivelvollisuuteen varautuminen

Laajennettu oppivelvollisuus astuu voimaan 1.8.2021. Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran niihin oppivelvollisiin, jotka keväällä 2021 ovat perusopetuksen 9. luokalla. Jatkossa oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto). Toisen asteen opinnoista tulee maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille.

Oppivelvollisuuslain mukaan vastuu oppivelvollisuuden suorittamisen ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta on perusopetuksen järjestäjällä siihen asti, kunnes oppivelvollinen aloittaa opinnot perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa. Lain mukaan oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden. Hyvinkäällä on toisinaan muutamia oppilaita, jotka eivät syystä tai toisesta saa peruskoulun päättötodistusta.

Kun opiskelija aloittaa toisen asteen koulutuksessa, vastuu opiskelijan ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta siirtyy tälle eli esimerkiksi lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan Hyvinkäällä alle 18-vuotiaita koulunsa keskeyttäneitä on vuosittain ollut useita kymmeniä. Lukiopuolella on ollut yksittäisiä keskeytyksiä.

Sivistystoimi on perustanut Hyria koulutus Oy:n kanssa yhteistyöryhmän laatimaan mallia laajennetun oppivelvollisuuden tuomiin velvoitteisiin. Lukion aloituspaikat nostettiin 300:aan, koska tiedettiin, että oppivelvollisuuden laajentaminen tulee lisäämään hakijoiden määrää. Kaupunki saa valtiosuuden korotettuun opiskelijamäärään. Kaupunki on jo varautunut oppimateriaalin hankintaan lukion opiskelijoita varten. Tilat Kipinässä riittävät hyvin. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan myös henkilökunnan riittävyys on turvattu.

Oppivelvollisuuden muutoksen yhteydessä myös opinto-ohjausta on vahvistettava perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. Hyvinkää on aloittanut Kuuma-kuntien kanssa yhteistyöhankkeen oppilaanohjauksen käytänteiden osalta. Tuusula toimii hankkeen isäntäkuntana.

Arviointi: Laajennettu oppivelvollisuus tuo kaupungille lisää tehtäviä ja siten vastuun laajemman ikäluokan kouluttamisesta. Sivistystoimi on jo varautunut oppivelvollisuuslain tuomiin vaatimuksiin sekä käynnistänyt toimenpiteitä lain edellyttämistä tehtävistä selviytymiseksi. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ammattitaitoisen opinto-ohjauksen merkitys kasvaa entisestään laajennetun oppivelvollisuuden tullessa voimaan.

Tekniikan ja ympäristön toimiala

Miten tekniikan ja ympäristön toimialan vuoden 2020 talous toteutui?

Miten kunnallistekniikan investoinnit toteutuivat talousarvioon verrattuna?

Onko rakennusten huonosta kunnosta aiheutunut odottamattomia väistötilakustannuksia?

Arviointi: Teknisen lautakunnan talouden huonoon toteumaan vaikutti ennalta arvaamaton korkeimman hallinto-oikeuden päätös, jonka perusteella kaupunki joutui tekemään 1950-luvulla käytöstä poistetun kaatopaikan maaperän puhdistamiskustannuksia varten pakollisen varauksen.

Ympäristölautakunnan talous toteutui aivan budjetoidun mukaisena.

Kunnallistekniikan investointimenot toteutuivat kokonaisuutena 16 % arvioitua pienempänä. Elinkeinopoliittisiin tontteihin varatusta määrärahasta käytettiin vain pieni osa.

Vuoden 2020 aikana rakennusten huonosta kunnosta aiheutui väistötilajärjestelyjä yhden rakennuksen osalta, josta aiheutui ennalta arvaamattomia kuluja. Lisäksi useaan kohteeseen on jouduttu tekemään sisäilmateknisiä selvityksiä. Näihin on kulunut useita kymmeniä tuhansia euroja.

Tekniikan ja ympäristön toimialaa koskevia tehtäviä on käsitelty myös arviointikertomuksen luvuissa "Vuoden 2020 toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen", "Talouden toteutuminen", "Peli-kirjan toteutumisen onnistuneisuus" ja "Suositusten vaikuttavuus".

Talousarvion 2020 toteutuminen

Teknisen lautakunnan tuotot olivat budjetoitua suuremmat, sillä vuokratuottoja kertyi arvioitua enemmän. Tuotot jäivät kuitenkin kahden edellisen vuoden tasosta. Kulut olisivat toteutuneet talousarviota pienempinä ilman entisen Sahanmäen kaatopaikan maaperän puhdistamiskustannuksia varten tehtyä 5 milj. euron pakollista varausta. Korkeimmalta hallinto-oikeudelta vuoden 2020 lopussa tulleen päätöksen mukaan kaupunki veloitetaan puhdistamaan yli 60 vuotta sitten käytöstä poistetun Sahanmäen kaatopaikan maaperä. Kaikkien valtuustoon nähden sitovien teknisen lautakunnan alaisten palvelualueiden toimintakatteet toteutuivat talousarviota paremmin lukuun ottamatta teknistä keskusta, jossa ylitys johtui edellä mainitusta pakollisesta varauksesta.

Leudon ja vähälumisen talven ansiosta teiden kunnossapitoon kului normaaliin talveen verrattuna vähemmän rahaa. Esimerkiksi koko aurauskalusto oli vuoden 2020 aikana käytössä vain kolme

kertaa, kun yleensä aurauksia koko kalustolla on keskimäärin 21 kpl. Vähäluminen talvi vähensi myös liikuntapaikkojen kunnossapitokuluja. Lisäksi energiakustannuksissa säästettiin.

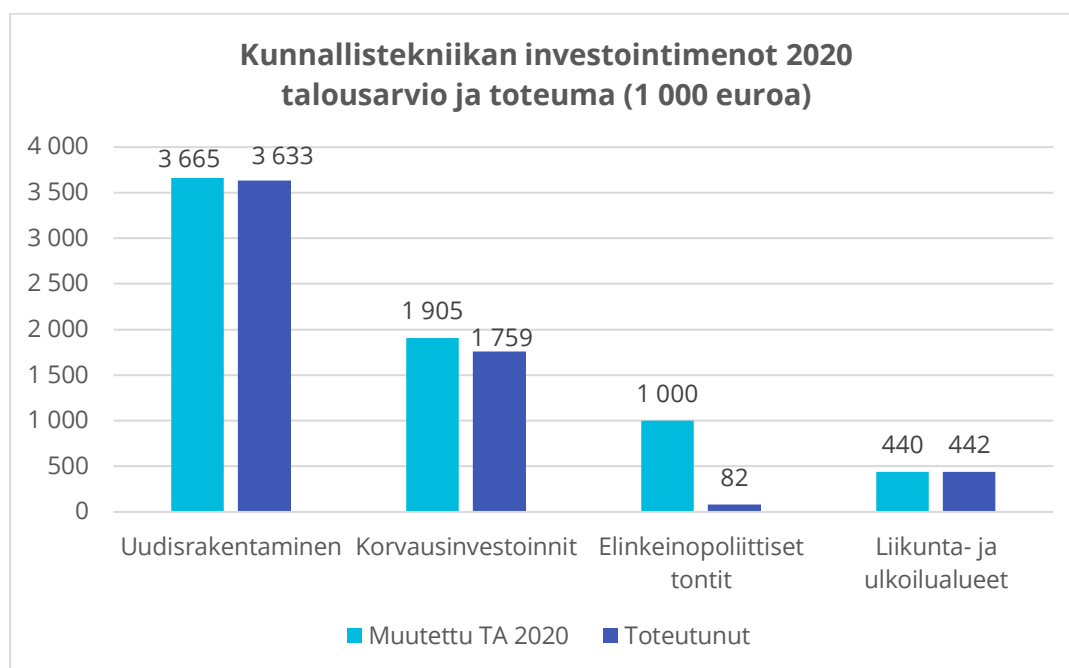
Menojen osalta myös henkilöstökulut alittuivat oleellisesti budjetoituun verrattuna. Useita tehtäviä oli osan vuotta täyttämättä ja osa henkilöstöstä piti palkattomia vapaita.

Ympäristölautakunnan tuotot ja kulut toteutuivat täysin talousarvion mukaisena.

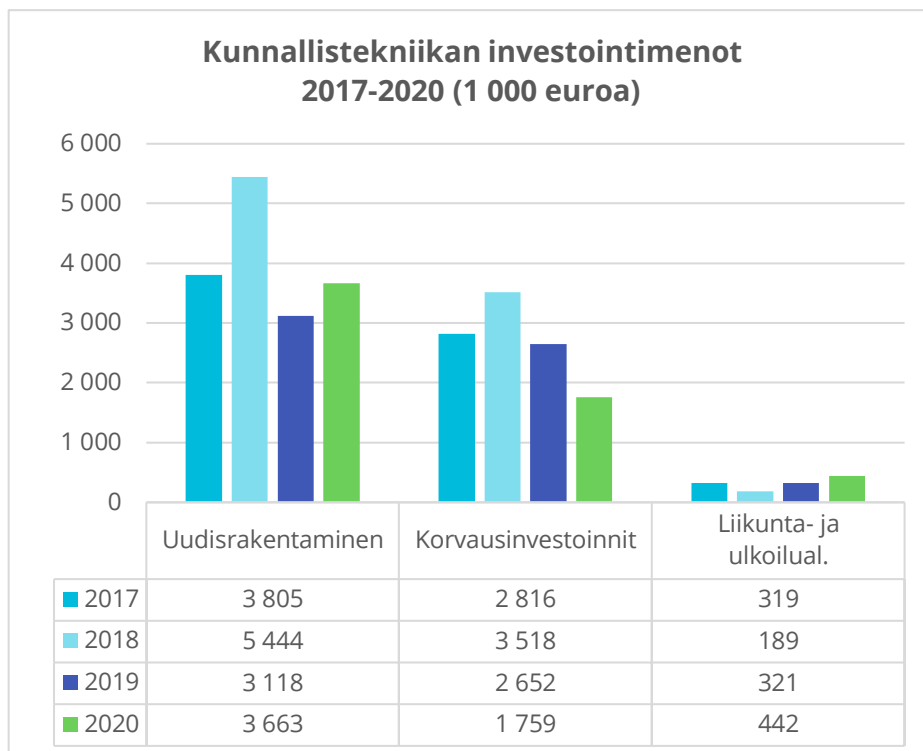
Arviointi: Teknisen lautakunnan toimintakateen ylityksen syy oli ennalta arvaamaton menoerä. Kun entisen Sahanmäen kaatopaikan maaperän puhdistamista varten tehtyä pakollista varausta ei oteta huomioon, toimintakate olisi toteutunut arvioitua merkittävästi paremmin. Teknisen lautakunnan alaiset menot laskivat oleellisesti edellisestä vuodesta. Tehdystä pakollisesta varauksesta huolimatta menot olivat vuoden 2020 tilinpäätöksessä 1,5 milj. euroa pienemmät kuin vuonna 2019.

Kunnallistekniikan investoinnit

Kunnallistekniikkaa rakennettiin ja korjattiin vuoden 2020 aikana talousarvion mukaisesti. Samoin liikunta- ja ulkoalueisiin käytettiin määrärahaa budjetoidun mukaisesti. Elinkeinopoliittisena kohteena toteutui vain VT3 Veikkarin liikekiinteistöjen katurakentaminen.

Uutta kunnallistekniikkaa on rakennettu valtuustokauden aikana yhteensä 16,0 milj. eurolla. Kunnallistekniikkaa on kunnostettu 10,7 milj. euron edestä. Liikunta- ja ulkoiluolosuhteita on kohennettu lähes 1,3 milj. eurolla.

Vuonna 2018 tekniikan ja ympäristön toimiala sekä Hyvinkään Vesi teettivät korjausvelkalaskennan ulkopuolisella taholla. Laskelma koski sekä katuja että vesihuoltoverkostoa. Kyseisen raportin mukaan katuverkoston korjausvelan keskimääräinen kehitys vuosittain olisi noin 2,1 milj. euroa. Kyse on laskennallisesta korjausvelasta, ei korjauskustannuksista.

Arviointi: Kunnallistekniikan investoinnit toteutuivat talousarvion 2020 mukaisesti lukuun ottamatta elinkeinopoliittisiin kohteisiin varattua määrärahaa. Elinkeinopoliittisena kohteen toteutettiin vain yhden alueen katurakentaminen, joten suurin osa määrärahasta jäi käyttämättä.

Kunnallistekniikan investoinneissa pääpaino on valtuustokaudella ollut uudisrakentamisessa. Rakennettu kunnallistekniikka mahdollistaa kaupungin kasvun.

Kaupunki on valtuustokauden aikana huolehtinut kunnallistekniikan säännöllisestä kunnostamisesta. Vuonna 2020 korjauksiin käytettiin edellisiä vuosia vähemmän rahaa.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee toteuttamaan katuverkoston kunnostamista siinä määrin, ettei korjausvelka kasva vuosittain.

Rakennusten huonosta kunnosta aiheutuneet väistötilajärjestelyt

Vuoden 2020 aikana tilojen epäsuotuisasta kunnosta johtuen aiheutui väistötilakustannuksia. Nuorisotalo Sillan työntekijöiden toimipiste jouduttiin siirtämään toisiin tiloihin 3.2.2020 alkaen. Nuorisotalo ei terveystarkastajien mukaan soveltunut kokopäiväiseen käyttöön siellä havaittujen mikrobivaurioiden vuoksi. Lyhytaikaiseen kerhotoimintaan tilaa pystyi käyttämään. Väistötilajärjestelyistä aiheutui 32 300 euron kustannukset vuonna 2020.

Lisäksi useaan kohteeseen on vuoden 2020 aikana jouduttu tekemään sisäilmateknisiä selvityksiä. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan niistä on aiheutunut useiden kymmenien tuhansien eurojen kustannukset.

Edellisinä vuosina äkillisiä korjaustöitä on jouduttu toteuttamaan esimerkiksi Aseman koululla ja Härkävehmaan koululla kosteusvaurioiden vuoksi. Tuolloin tarvittavat väistötilat järjestyivät kaupungin omista kiinteistöistä, jolloin kaupungin ei tarvinnut maksaa vuokratuloja ulkopuoliselle taholle.

Suositus: Kaupungin on huolehdittava tilojensa säännöllisestä kunnostamisesta, jotta vältetään äkillisiltä korjaustöiltä ja turhia kustannuksia aiheuttavilta väistötilajärjestelyiltä.

Hyvinkään Vesi

Miten Hyvinkään Vesi saavutti toiminnan ja talouden tavoitteensa vuonna 2020?

Miten vesihuoltoliikelaitos on ottanut huomioon tarkastuslautakunnan aiemmin antamat suositukset toimintaansa kehittäessä?

Arviointi: Hyvinkään Veden johtokunnan asettamat toiminnan tavoitteet toteutuivat. Vesihuoltoliikelaitoksen taloudellinen tavoite toteutui, sillä tulos oli ylijäämäinen ja se oli budjetoitua merkittävästi parempi. Investointien kokonaissumma alitti talousarvioon varatun määrärahan. Kaiken kaikkiaan Hyvinkään Veden toiminta on noudattanut tavoitelinjauksia, mitä voidaan pitää erinomaisena saavutuksena.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toiminnan tavoitteet kohdentuivat vesilaitoksen tulevan toiminnan kannalta tärkeisiin ja keskeisiin seikkoihin. Vuotovesien tutkimusprojektista vesilaitos sai ensiarvoisen tärkeää tietoa tulevien kunnostuskohteiden suuntaamista varten. Verkoston korjaamiset voidaan suunnitella verkoston kuntoisuuden perusteella. Kaltevan jätevedenpuhdistamon kunnostuksen suunnittelu ja siihen liittyvät riskiarviointi ja riskienhallintasuunnitelma edistävät puhdistamon korjauksen toteutumista turvallisesti.

Hyvinkään Vesi on ottanut kiitettävästi tarkastuslautakunnan edellisissä arviointikertomuksissa antamat suositukset huomioon. Se on kehittänyt toimintoja tarkastuslautakunnan suositusten mukaisesti.

Tavoitteiden toteutuminen

Vuotovesiprojekti

Tavoite:

Tehdään vesihuoltoverkoston vuotovesitutkimus.

Mittari:

Tutkimus ja tulosten analysointi on valmis vuoden loppuun mennessä.

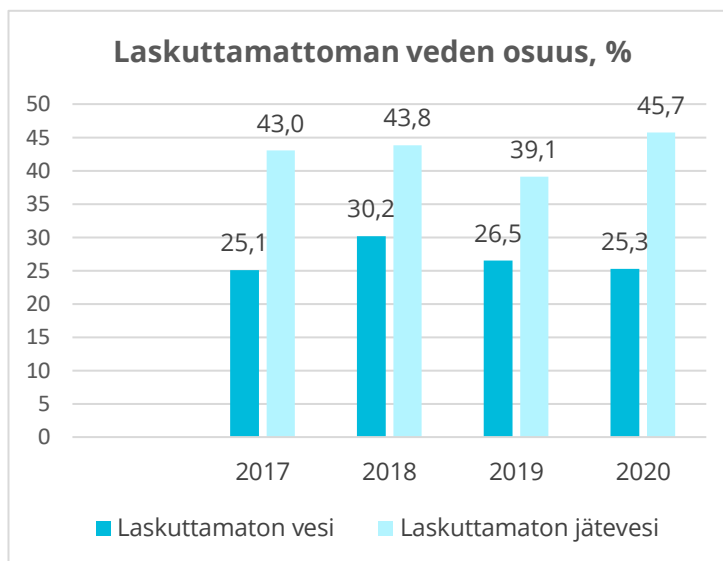
Raportointi toimintakertomuksessa:

Tutkimus on valmis ja tulosten analysointi tehty.

Vuotovesitutkimus kesti yhdeksän kuukautta ja valmistui toukokuun 2020 lopussa. Tämän jälkeen vesihuoltoliikelaitos toteutti heti kiireisiä verkostokorjauksia. Lisäksi kiireellisenä työnä suunnitel-

tiin Uudenmaankadun vuotavan viemärin saneeraus. Tutkimuksen tuloksista raportointiin Hyvinkään Veden johtokunnalle 23.6.2020 ja tarkempi analyysi vuotovesiprojektista esiteltiin johtokunnalle 23.2.2021.

Laskuttamattoman veden osuus koostuu vuotovesistä ja tietoisesti laskuttamattoman veden määrästä. Vuoden 2020 saneerauksissa jouduttiin huuhtelemaan ja juoksuttamaan vettä talousveden laadun turvaamiseksi, joihin kului vettä noin 87 000 m³. Tavallisesta poikkeamattomia työmaahuuhteluja ja vesilaitostoinnin huuhteluja oli lisäksi noin 10 000 m³. Muita arvioituja laskuttamattomia veden käyttäjiä olivat mm. rakentajien käyttämä vesi, kunnossapidolliset vedenotot ja sammutusvesi. Näiden yhteismäärän on arvioitu olevan noin 14 000 m³. Edellä mainitut määrät ovat laskuttamatonta vettä, mutta ei vuotovettä.

On huomioitava, että laskuttamattoman jäteveden määrät vuosilta 2017–2019 eivät ole niin tarkkoja kuin vuodelta 2020. Lisäksi vuosittaisella sademäärällä on suuri vaikutus laskuttamattoman jäteveden osuuteen. Vuosi 2020 oli hyvin sateinen, jolloin sademäärä oli 818 mm/vuodessa, kun se edellisenä vuonna oli 725 mm/v.

Arviointi: Vuotovesitutkimus on tehty suunnitellusti ja sitä jatketaan koko ajan, koska tavoite on jatkossakin vuotoveden edelleen vähentäminen. Tässä Hyvinkään Vesi toimii vastuullisesti ja pyrkii pienentämään vuotovesien määrää järjestelmällisesti. Lisäksi on pyritty arvioimaan laskuttamattoman veden eriä, kuten huuhtelu- ja palovesiä, jolloin saadaan tarkempi kuva, mistä kaikesta se koostuu. Tällöin vuotovesien määrän arviointi on entistä tarkempaa.

Suositus: Vuotovesimäärien vähentäminen on ollut jo useana vuonna tavoitteena ja tarkastuslautakunta suosittelee, että sitä pidetään jatkossakin keskeisenä tavoitteena. Vuotovedet ovat turhaa kulutusta sekä taloudellisesti että ympäristöllisesti.

Vedenottamoiden toimintaan ja käyttöön liittyvien ohjeistusten ajan tasalle saattaminen

Tavoite:

Suunnitelma dokumentaation tehostamiseksi

Mittari:

Suunnitelma on valmis vuoden loppuun mennessä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Suunnitelma on valmis ja hallintaohjelma kehitetty.

Suunnitelma vedenottamoiden toimintaan kytkeytyvän dokumentaation tehostamiseksi ja siihen liittyvä sähköinen valvomo-ohjelmiston osio valmistuivat vuoden 2020 loppupuolella. Suunnitelmaa esiteltiin Hyvinkään Veden johtokunnalle joulukuun kokouksen yhteydessä.

Arviointi: Tämä tavoite toteutui suunnitellusti. Tarkastuslautakunnan mielestä on myönteistä, että myös Hyvinkään Veden johtokunnalle on annettu tietoa tavoitteena olleesta suunnitelmasta. Täten johtokunta on voinut seurata kyseisen tavoitteen edistymistä.

Suositus: Jatkossa ohjeistuksen ajan tasalla pitäminen on hyvä pitää fokuksessa ainakin vuosittain ja huolehdittava siitä, että ohjeistus viestitään riittävän laajasti. Lisäksi on hyvä arvioida dokumentaation toimivuutta säännöllisesti ja tehdä tarvittavia muutoksia.

Kaltevan jätevedenpuhdistamon betonirakenteiden saneeraus

Tavoite:

Kaltevan jätevedenpuhdistamon vesikäsittelyn betonirakenteiden saneeraus suunniteltu.

Mittari:

Suunnitelma on valmis vuoden loppuun mennessä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Saneeraussuunnitelma sekä riskien arviointi- ja hallintasuunnitelma ovat valmiita.

Hyvinkään Veden johtokunnalle on 22.9.2020 raportoitu Kaltevan jätevedenpuhdistamon ilmasutalaiden saneerauksesta ja toiminnan tehostamisesta. Jätevedenpuhdistamon kunnostushanke jatkuu vuoden 2021 aikana jälkikäsittely-yksikön (tertiäärivaihe) toteuttamiseen tähtäävällä yleis- ja toteutussuunnittelulla. Riskiarvioinnin tuloksena todettiin, että jälkikäsittely-yksikkö pienentäisi useiden saneerausurakan aikaisten riskien toteutumisen seurauksia merkittävästi. Siksi katsottiin jälkikäsittely-yksikön rakentamisen olevan tarkoituksenmukaista ennen korjausurakan aloittamista.

Arviointi: Tavoite toteutui suunnitelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta pitää erinomaisena sitä, että Kaltevan jätevedenpuhdistamon kunnostussuunnitelman yhteydessä on tehty laaja-alainen riskien arviointi ja mietitty valmiuksia ja keinoja riskien hallitsemiseksi ennen saneerausurakkaa ja sen aikana. Tämä toimintatapa tukee Pelikirjan linjauksia. Pelikirjan mukaan turvallisuus tulee ottaa huomioon kaikessa palvelutuotannossa. Lisäksi Pelikirjassa todetaan, että Hyvinkäätä rakentaessa on turvattava pohja- ja pintavesien puhtaus.

Investointien ja talouden toteutuminen

Vesiliikelaitoksen investoinnit

Investointien kokonaissumma ei ylittänyt talousarvioon varattua investointimäärärahaa. Korvausinvestointien kustannukset olivat budjetoitua suuremmat, mutta uudisrakentamisesta säästytti rahaa. Toteutuneiden saneerausinvestointien kustannukset erityisesti Sonninmäessä olivat suunniteltua suuremmat. Tässä vesihuoltoliikelaitoksen suurimmassa työssä oman työn osuus oli totuttua suurempi kaupungin osallistuessa hankkeeseen aiempaa vähäisemmällä panoksella. On huomioitava, että oman työn lisääntyessä urakointityön laadun seuranta ja valvonta paranevat sekä asukkaille jaettavan työmaan väliaikaisen veden laadun varmentaminen kaikissa tilanteissa on turvallisempaa.

Sonninmäessä toteutettu vesiverkoston kunnostus oli Hyvinkään Veden historian suurin työ.

Uudisrakennuskohteita ei ollut, joten verkoston rakentamiseen varattu määräraha alittui. Samoin vesilaitoksiin varattua määrärahaa jäi käyttämättä, koska Ammattikoulun vesitornin korjaukselle ei nähty tarvetta. Tehdyn selvityksen perusteella todettiin, että Puolimatkan vesitorni riittää veden määrän turvaamiseksi ja Ammattikoulun vesitorni voidaan jättää toistaiseksi pois käytöstä.

Investoinneissa ei aiempina vuosina ole huomioitu menoeränä budjetointivuotta seuravan vuoden suunnittelukustannuksia, joita alkaa muodostua loppusyksystä, kun saneerauskohteet tarkentuvat. Nämä on nyt huomioitu vuoden 2021 investoinneissa. Vuoden 2021 investointikohteiden oman työn osuus on edelleen arvioitu liian pieneksi. Tämä tullaan huomioimaan vuoden 2022 investointisuunnitelmassa.

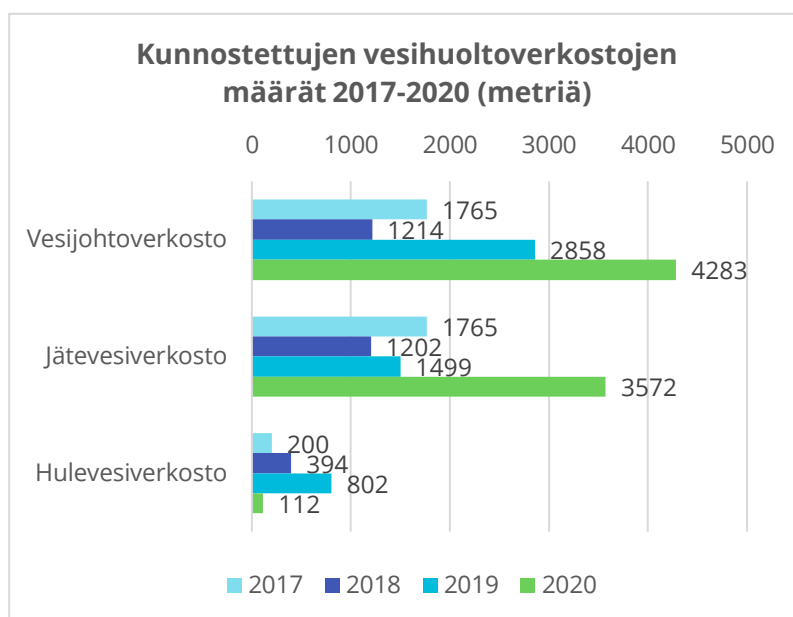
Hyvinkään Veden investointimenot 2017–2020, netto (euroa)

	2017	2018	2019	2020
Verkoston rakentaminen				
Korvausinvestoinnit	2 030 867	1 243 958	2 148 545	3 772 230
Uudisrakentaminen	1 222 631	537 734	593 519	63 502
Laitosinvestoinnit				
Vesilaitos	1 173 894	64 218	181 212	87 175
Puhdistamot	236 437	20 019	14 500	183 952
Muut investoinnit			75 901	
Irtain omaisuus			62 000	13 000
Muut pitkävaikutt. menot				36 692
Yhteensä	4 663 829	1 865 929	3 075 677	4 156 551

Vesijohtoverkon korjaustarpeet suurimmalta osin määrittelee sen tekninen käyttöikä ja tekniikan toimivuus. Vuotovesien määrä voi myös kasvaa jatkuvasti, mitä enemmän on teknisesti vanhaa verkosto-osaa. Viemäri-verkoston kohdalla ympäristövahinkojen riski kasvaa, mitä enemmän on teknisen käyttöiän saavuttanutta verkosto-osaa. Mikäli teknisen käyttöiän ylittäneitä putkia ja teknisiä osia ei ole uusittu, katsotaan näiden siirtyneen korjausvelaksi ja odottavan toimenpiteitä.

Vuotovesiprojektin analysointiraportin mukaan tällä hetkellä Hyvinkään

Veden verkoston korjausvelka on noin 95 km. Korjausvelkaa on vesijohtoina noin 56 km ja viemärinä noin 36 km. Mikäli korjausvelan pääoma saadaan pysymään samana, kuin mitä se on nyt, tulisi verkostoa uusia vähintään yhtä paljon, kuin mitä sitä tulee lisää tulevana vuosina.

Vesiliikelaitoksen talous

Hyvinkään Veden käyttötalous toteutui ennakoitua paremmin. Tilikauden tulos oli 727 915 euroa muutettua talousarviota ja 1,2 milj. euroa alkuperäistä talousarviota parempi. Tilinpäätöksessä 2020 on annettu kattavat selvitykset arvioitua suotuisamman tuloksen syistä. Tilinpäätösvuodelle on jäänyt jaksottamatta vuoden 2020 perusteella maksettava tulospalkkio, yhteensä 74 000 euroa. Mikäli jaksotus olisi tehty, Hyvinkään Veden tulos olisi ollut kyseisen summan verran pienempi.

Hyvinkään Veden tilinpäätösten tulokset ovat koko valtuustokauden ajan olleet ylijäämäisiä. Tilinpäätöksessä 2020 vesihuoltoliikelaitoksen taseessa kaikkien tilikausien mukaan kertyneiden ylijäämien määrä on lähes 20,0 milj. euroa. Liikelaitos on velaton ja omavaraisuusaste on vuoden 2020 tilinpäätöksessä 83,5 %. Valtuustokaudella investoinnit on kyetty suurelta osin kattamaan tulorahoituksella lukuun ottamatta vuotta 2020. Tosin toimintakertomusvuonna investointitaso oli kahta edellistä vuotta korkeampi. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta on ollut valtuustokaudella positiivinen lukuun ottamatta vuotta 2020.

Vuonna 2020 on tarkoitus osallistua Vesilaitosyhdistyksen ja Afryn hankkeeseen, jossa selvitetään vesihuollon talouden nykytilaa ja tulevaisuutta Suomessa. Siinä yhteydessä tehdään nykytila-analyysi ja tarkastellaan tunnuslukuja ja arvioidaan tulevien investointien vaikutusta taksoihin tulevina vuosina. Näin saadaan pohjaa tulevien toimien kustannuspaineiden arviontiin.

Arviointi: Hyvinkään Vesi kunnosti vuoden 2020 aikana vanhaa vesihuoltoverkostoa merkittävästi enemmän kuin edellisinä vuosina. Tällä on myönteinen vaikutus korjausvelan hallitsemiseksi.

Vesihuoltoliikelaitoksen talous on kestäväällä pohjalla. Talouden tunnusluvut ovat valtuustokauden aikana olleet hyvällä tasolla.

Veden käyttömaksuja on viimeksi korotettu vuonna 2016, jolloin voi olla syytä tarkastella niiden tasoa lähitulevaisuudessa, jotta varmistetaan siltä osin vesihuoltoverkoston korjausvelan pienentäminen.

Vesihuoltoliikelaitoksen henkilöstö

Vesilaitoksen henkilöstö on kaikilla tasoilla esim. varamiesjärjestelyiden suhteen aika ohkaisella tasolla. Vesihuoltojohtaja valittiin lokakuussa. Tuotantopäällikön tehtävä jäi tuolloin avoimeksi. Kyseiseen tehtävään valittiin henkilö 17.2.2021. Asentajien osalta tilanteeseen ei ole saatu pysyvää parannusta. Kesällä 2020 töitä hoidettiin kuuden asentajan voimin, joista kolme oli sidottuna Sonninmäen työmaahan. Vajaamiehitys on lisännyt ylitöiden määrää. Lisäksi lomien järjestelyt ovat kesällä haastavia. Keväällä 2021 pyritään hakemaan 1–2 uutta asentajaa vajaaseen asentajamiehitukseen.

Matala palkkataso yksityiseen työnantajaan verrattuna on hankaloittanut pitämään osaavia työntekijöitä vesiliikelaitoksen palveluksessa. Samasta syystä taitavien työntekijöiden rekrytointi on haastavaa. Muutenkin alalla on pulaa ammattitaitoisesta henkilökunnasta.

Kaupungin henkilöstöpalvelut -yksikkö toteutti joulukuussa 2020 koko kaupungin henkilöstölle kohdennetun työhyvinvointikyselyn, johon vesihuoltoliikelaitoksen henkilöstö vastasi. Kahdella toimialalla työhyvinvointikyselyn vastausprosentti oli 100 ja Hyvinkään Vesi oli niistä toinen.

Arviointi:

Ilmeinen ongelma on ollut pidemmän aikaa riittävän henkilöstöressurssin saaminen ja jatkuvuuden sekä varallaolon varmistaminen vesihuollon turvaamiseksi. Lisäksi koronavuosi on tuonut yhteisöllisyyteen liittyviä haasteita.

On ilahduttavaa, että Hyvinkään Veden henkilöstö vastasi erittäin aktiivisesti kaupungin koko henkilöstölle kohdennettuun työhyvinvointikyselyyn. Vastausaktiivisuuden perusteella kyselyn tuloksia voidaankin pitää luotettavina Hyvinkään Veden osalta.

Suositus:

Tarkastuslautakunta suosittelee, että jatkossa keskitytään erityisesti kehittämään uudenlaisia keinoja, joiden avulla saadaan palkattua riittävästi osaajia. Olisiko oppisopimuskoulutuksesta tälle sektorille hyötyä? Näiden keinojen miettimiseen ja toteuttamiseen on syytä ryhtyä heti, ettei olla tilanteessa, jossa henkilöstöpula saattaa aiheuttaa mahdollisia häiriöitä ja ongelmia vesihuollon osalta. Hyvä vesihuolto on yhteiskunnan kannalta kriittinen asia ja sen ylläpitoon on jatkossakin turvattava riittävät resurssit.

Vesiliikelaitoksen on tärkeä analysoida työhyvinvointikyselyn tulokset yhteistyössä henkilöstön kanssa ja nostaa sieltä esille onnistumiset ja kehittämisen kohteet. Kehittämistoimenpiteitä vaativien seikkojen osalta on laadittava suunnitelma, miten kyseisiä asioita ryhdytään kohentamaan.

Edellisten arviointikertomusten (2017–2019) suositusten tilanne

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksissaan 2017–2019 antanut yhteensä 15 vesihuoltoliikelaitoksen toimintaa ja taloutta koskevaa suositusta. Osa suosituksista on toistunut kahtena tai kolmena vuonna. Tarkastuslautakunta tuo tässä esille oleellimmat suositukset ja niiden vaikutuksen Hyvinkään Veden toimenpiteisiin.

Suosituksien vesivarojen kartoittamisesta ja vesivarojen riittävyyden turvaamisesta (arviointikertomukset 2017, 2018 ja 2019)

Vesihuoltoliikelaitos kartoitti vuonna 2018 yhdessä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa Hyvinkään alueen mahdolliset lisävesilähteet. Selvityksen perusteella laadittiin kartta alueen vesivaroista. Nopon pohjavesialue todettiin yhdeksi merkittäväksi pohjavesialueeksi. Kaupunki päättikin yhdessä valtion kanssa ryhtyä puhdistamaan entisen Nopon pesulan maaperää ja pohjavettä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 15.10.2018 valtion kanssa tehtävän jätehuoltotyön yhteistyösopimuksen ja siihen liittyvät järjestelyt.

Valtio maksaa Nopon entisen pesulan maaperän ja pohjaveden puhdistuskustannuksista puolet. Valtuuston 15.10.2018 päätöspöytäkirjassa kokonaiskustannusarvioksi todetaan 1,6 milj. euroa, josta kaupungin osuus on 800 000 euroa. Kustannukset kohdentuvat tekniselle keskukselle. Vuonna 2020 alkaneen puhdistuksen kustannukset olivat tammikuuhun 2021 mennessä noin 360 000 euroa.

Nopon vedenottamon vesivarantojen saanti pääosin Hyvinkään käyttöön sopimuksella Altia Oyj:n kanssa takaa Hyvinkään kaupungin kasvulle merkittävän lisävesilähteen pitkälle tulevaisuuteen. Raakavesimäärän 3000 m³/vrk saaminen kaupungin käyttöön on poikkeuksellista nykyoloissa. Nopon pohjavesialue sijaitsee maantieteellisesti eri suunnassa kuin muut vesilähteet, mikä lisää myös toimituksen turvallisuutta.

Suositus toimenpiteiksi vuotovesien määrän vähentämiseksi sekä suositus selkeän suunnitelman laatimiseksi vesihuoltoverkoston kunnostusta ja korjausvelan vähentämistä varten (arviointikertomukset 2018 ja 2019)

Vesihuoltoliikelaitoksella laadittiin kattava selvitys verkoston ongelmakohtista. Selvitys valmistui vuonna 2020. Vuoden 2021 tavoitteissa on laatia seuraaville neljälle vuodelle kohdennettu saneeraus suunnitelma tehdyn vuotovesiselvityksen ja lisätutkimusten tulosten perusteella. Samalla otetaan kantaa myös siihen, millä menetelmällä peruskorjaukset tehdään ja tehdäänkö kohteissa muuta kaupungin kunnostustyötä, kuten katusaneerausta. Korjattavien kohteiden määrä tulee olemaan mittava. Samaan aikaan Vedellä on toteuttavana myös muita saneerauskohteita kuten Kaltevan jätevedenpuhdistamo ja Hikiän siirtolinja.

Suositus tavoiteasetannan kehittämiseksi noudattamaan Pelikirjan linjauksia (arviointikertomukset 2017, 2018 ja 2019)

Vuoden 2019 tavoiteasetannassa Pelikirja on ollut ohjaavana tekijänä. Vuoden 2020 tavoitteita ei ollut määritelty suoraan jollekin Pelikirjan mukaiselle kärkihankkeelle tai tukipilarille, mutta kuitenkin tavoitteet liittyivät kaupungin turvallisuuden edistämiseen. Vuoden 2021 tavoiteasetannassa tavoitteita on määritelty kaikille Pelikirjan mukaisille tukipilareille.

Suositus investointimenojen budjetoinnin ja kustannusten seurannan kehittämiseksi (arviointikertomus 2017)

Hyvinkään Veden investoinnit ovat vuosina 2018–2020 toteutuneet kokonaisuutena budjetoitua pienempinä. Vesihuoltoliikelaitos on seurannut talouttaan kuukausittain ja raportoinut niistä myös johtokunnalleen.

Suositus asiakastytyväisyyden mittaamisesta ja siihen liittyvien tavoitteiden asettamisesta (arviointikertomus 2019)

Vuoden 2020 asiakastytyväisyystutkimuksessa onnistuttiin nostamaan vastausaktiivisuutta noin 30 %:sta noin 36 %:iin. Vastausmäärän lisäämiseksi kokeiltiin palkinnon arpomista vastanneiden kesken. Vuodelle 2021 Hyvinkään Veden johtokunta on asettanut tavoitteeksi asiakastytyväisyyden pitämisen vähintään nykyisellä tasolla ja vastausaktiivisuuden lisäämisen edellisestä vuodesta.

Suositus riskien huomioimisesta ja niiden hallinnasta Kaltevan jäteveden puhdistamon korjauksessa (arviointikertomus 2019)

Kaltevan jätevedenpuhdistamon betonirakenteisten ulkoaltaiden saneerauksen toteutussuunnitelmat valmistuivat kesällä 2020. Työn tarkoituksena oli varmistaa Vantaanjoen turvallisuus kunnostuksen aikana. Riskiarviossa tarkasteltiin laitteistoista, rakenteista, urakoitsijasta, ylläpidosta ja ympäristöstä johtuvia riskinaiheuttajia, riskien toteutumisen todennäköisyyttä, seurausten vakavuutta sekä jo olemassa olevia ja ennen urakointia tai sen aikana toteutettavia valmiuksia ja keinoja riskien pienentämiseen. Riskiarvioon sisällytettiin laitoksen prosessia täydentävä jälkikäsittely-yksikkö (tertiäärivaihe), jonka rakentaminen huomioitiin tarkastelussa mahdollisena varautumiskeinona mm. ohitus- ja ylivuototilanteisiin ja niistä aiheutuvaan puhdistustuloksen alenemiseen.

Veden johtokunnalle raportoitiin 22.9.2020 Kaltevan jätevedenpuhdistamoon liittyvistä korjauksista ja riskianalyseistä sekä saneerauksen alustavasta aikataulusta ja kustannusarviosta. Tavoitteena on aloittaa urakka vuoden 2022 alkupuolella. Alustava kustannusarvio on 4,1 milj. euroa.

Arviointi: Hyvinkään Vesi on ottanut kiitettävästi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksissa 2017–2019 antamat suositukset huomioon kehittäessään toimintoja. Kaikkien oleellisten suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.

Kaltevan jäteveden puhdistamon kunnostuksen suunnittelun yhteydessä on suoritettu tarpeellinen riskiarvio, jotta tuleva saneeraus toteutuu turvallisesti. (kuva: Hyvinkään kaupunki)

Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden arviointi

Hyvinkään Lämpövoima Oy

Miten Hyvinkään Lämpövoima Oy:lle vuoden 2020 talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat?

Tukevatko tavoitteet Hyvinkään kaupungin Pelikirjan päämääriä?

Arviointi: Yhtiö saavutti lähes kaikki tavoitteensa. Työturvallisuutta koskevan tavoitteen kohdalla päästiin erittäin lähelle tavoitetasoa. Markkinointiyhteistyön lisääminen kaupungin Elinvoima-palvelualueen kanssa ei toteutunut suunnitellusti koronatilanteesta johtuen.

Yhtiölle asetetut tavoitteet tukevat hyvin Pelikirjan linjauksia. Yhdeksästä tavoitteesta kolme edistää kaupunkistrategian mukaisia kestävän kehityksen päämääriä. Yksi tavoite tukee Hangonsilta -kärkihankkeen etenemistä. Lisäksi neljän tavoitteen avulla yhtiö toteuttaa niitä painopisteitä, joita kaupunki on asettanut yhtiölle kaupungin omistajapolitiittisissa linjauksissa. Tavoitteet ja niiden onnistumista todentavat mittarit ovat selkeitä.

Yhtiön talous toteutui erinomaisesti tilikauden 2020 tuloksen ollessa yhtiön historian paras.

Yhtiön tavoitteet

Kilpailukyvyyn säilyttäminen energiamarkkinoilla

Tavoite:

Kaukolämmön hinta pidetään valtakunnallisen keskihinnan alapuolella.

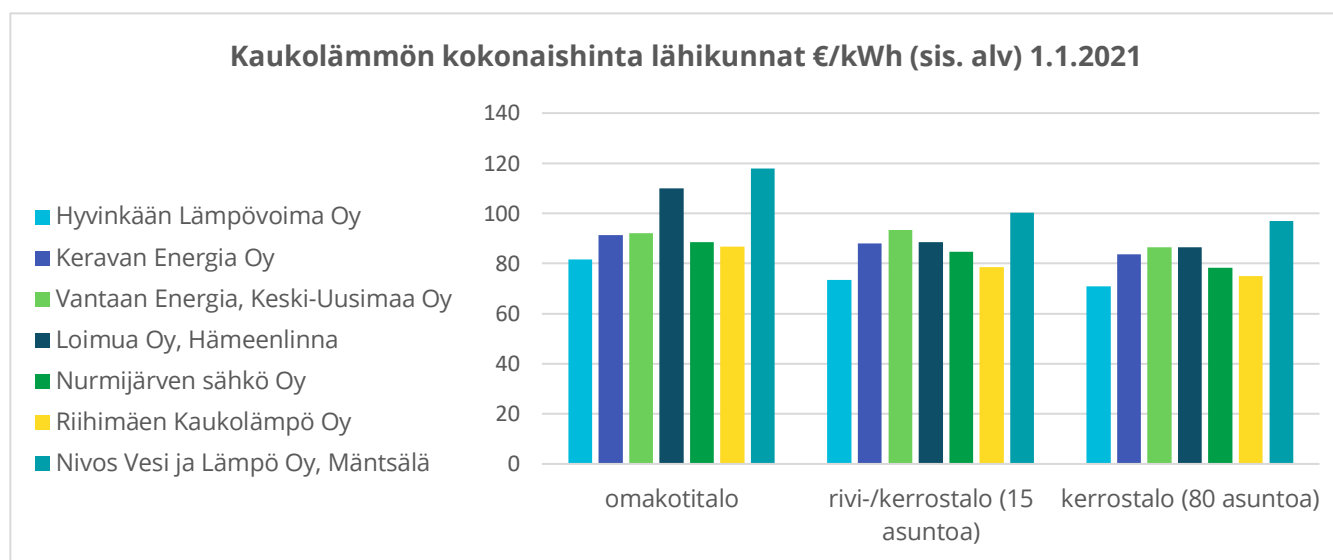
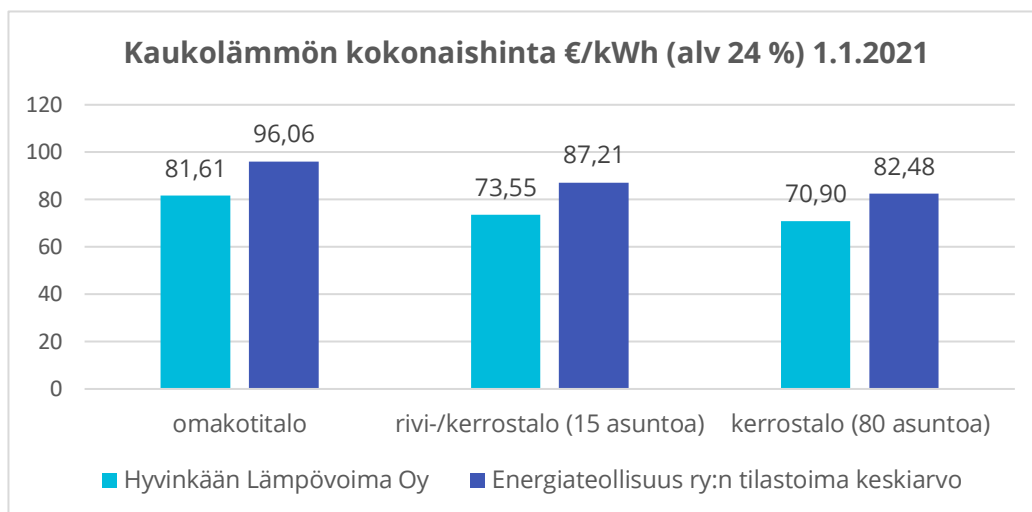
Mittari:

HLV:n energian hinta on alempi kuin valtakunnallinen keskihinta. Seuranta Energiateollisuus ry:n tilastoista 1.7. ja 1.1.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Hintatilastot 1.1. saatu. Tavoite saavutettu.

Arviointi: Yhtiö on kyennyt pitämään kaukolämmön kokonaishinnan erittäin kilpailukykyisenä. Lämmön hinta on noin 15 % edullisempi kuin Energiateollisuus ry:n tilastoima valtakunnallinen keskihinta. Hinta on myös kaikkein edullisin lähikuntien energiayhtiöiden hintoihin verrattuna.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan yhtiön toteuttamien onnistuneiden energiapolitiittisten ratkaisujen lisäksi kaukolämmön suotuisaan hintakehitykseen on osaltaan vaikuttanut se, että yhtiö on sataprosenttisesti kaupungin omistama. Lähikunnista on esimerkkejä lämmön hinnan noususta, kun yhtiö myydään pääomasijoittajalle.

Kestävä kehitys / hiilidioksidivapaa energiatuotanto

Tavoite:

Kaukolämmön hiilidioksidipäästöt pidetään mahdollisimman pienenä.

Mittari:

Vuonna 2020 Ekolämmön ja muun hiilidioksidivapaan energian osuus koko energiatuotannosta 87 %.

Vuonna 2020 omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus on 41 % (pelletti ja biokaasu)

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite saavutettu. Ekolämmön ja muun hiilidioksidivapaan energian osuus koko energiatuotannosta oli 95 % vuonna 2020. Omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus oli 61 %.

	2018	2019	2020
Ekolämmön ja muun hiilidioksidivapaan energian osuus koko energiatuotannossa	89 %	89 %	95 %
Omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus	45 %	41 %	61 %

Arviointi: Tavoitteellisen toiminnan tuloksena yhtiö on viime vuosina onnistunut erinomaisesti hiilidioksidipäästöjen pienentämisessä. Kaukolämmön tuottamisen tavat ovat muuttuneet vuosien saatossa huomattavasti ympäristöystävällisemmiksi. Vuonna 2020 yhtiö kasvatti ekolämmön ja muun hiilidioksidivapaan energian osuutta lämmöntuotannossaan entisestään ja omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus suurentui merkittävästi. Tätä voi pitää loistavana saavutuksena. Yhtiö on kyennyt toiminnallaan edesauttamaan kaupunkistrategian kestävä kehityksen päämääriä. Energiatehokkuus- ja ilmastotyö näkyy konkreettisina tuloksina.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan lämmönlähteiden ekologisuus ja kaukolämmön suotuisa hinta ovat erinomaisia etuja muita lämmitysmuotoja vastaan. Täten yhtiön kilpailukyky on erinomainen muita lämmitysmuotoja tarjoavien yrityksiin nähden. Yhtiö ei vuoden 2020 aikana menettänyt yhtään asiakasta muille lämpömuodoille.

Yhtiön toiminta

Tavoitteiden saavuttamiseksi toteutettujen toimenpiteiden lisäksi Hyvinkään Lämpövoima Oy laati vuonna 2020 uuden strategian vuosille 2021–2025 yhteistyössä henkilöstön, yhtiön hallituksen ja omistajan eli Hyvinkään kaupungin kanssa. Lisäksi yhtiö teetätti omistajastrategisen selvityksen. Hyvinkään Lämpövoima esitteli kyseisiä asioita kaupunginhallitukselle 8.2.2021. Strategia sisältää kuusi painopistealuetta. Uutena painopisteenä on alueellisen yhteistyön lisääminen. Yhtiö onkin jo ryhtynyt selvittämään uusia kannattavia yhteistyömahdollisuuksia lähialueen energiayhtiöiden kanssa.

Hyvinkään Lämpövoima Oy tekee konserniyhteistyötä energia-asioissa, joista esimerkkinä ovat

- valvomopalvelu WiRE:n pilotointi
- sähkön hankintayhteistyö
- aurinkopaneeliratkaisut
- hybridi-lämmitysratkaisut kaukolämpöverkon ulkopuolisiin kohteisiin
- IT-ratkaisujen kehitys (mm. kunnossapitojärjestelmä)
- etäluentaratkaisut
- markkinointiyhteistyö.

Valvomopalvelu WiRE mahdollistaa kiinteistöjen energianhallinnan kehittämisen ja talotekniikan valvonnan. Palvelulla tuotetaan seurantatietoa lämmön, sähkön ja veden kulutuksessa sekä tietoa sisäilmaolosuhteista. Järjestelmän avulla pystytään vähentämään myös Hyvinkään hiilidioksidipäästöjä. Valvomopalvelu otettiin tuotantokäyttöön kaupungin tilapalveluiden rakennuksissa ja Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:n kiinteistöissä kesäkuussa 2019. KOy Hyvinkään Wanhan Villatehtaan rakennukset liitettiin palvelun piiriin vuonna 2020. Viimeisimpänä WiRE on otettu käyttöön vuoden 2020 loppupuolella valmistuneessa Kipinä-talossa. Valvomopalvelun laajentamista muille asiakkaille on valmisteltu.

Hyvinkään Lämpövoima lähti marraskuussa 2020 yhdessä Hyvinkään kaupungin kanssa mukaan kehittämään vertaisoppimisen mallia energiatehokkuustyöhön. Motiva Oy:n koordinoima hanke päättyi kesäkuussa 2021. Pilottiin tulivat valituiksi Hyvinkään lisäksi Hämeenlinna, Hollola, Turku, Rauma ja Oulu. Vertaisoppimisessa kunnat tutustuvat toistensa tapoihin organisoida ja toteuttaa energiatehokkuustyötä. Tulokset jaetaan avoimesti kaikkien kuntien käyttöön.

Yhtiön toimitusjohtaja vaihtui vuoden 2020 aikana useita vuosia yhtiötä ansiokkaasti johtaneen Matti Laukkasen jäätyä vuoden lopussa eläkkeelle. Uutena toimitusjohtajana aloitti toukokuun 2020 alussa Sanna Kytömäki. Myös talouspäällikkö vaihtui entisen irtisanouduttua tehtävästään. Uusi talouspäällikkö aloitti marraskuussa. Lisäksi tekninen johtaja eläköityi huhtikuussa. Kyseisten henkilöstömuutosten myötä yhtiön johtoryhmä uudistui merkittävästi.

	2017	2018	2019	2020
Asiakkaiden määrä	1 902	1 913	1 932	1 946
Lämmöntoimituksen piirissä olevat asunnot	15 894	16 153	16 510	17 030

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää erittäin positiivisena yhtiön aktiivista ja monipuolista konserniyhteistyötä energia-asioissa. Yhtiöllä on toiminnassaan kaikin puolin kehittävä ote. Yhtiö on aktiivisesti ollut mukana erilaisissa energiatehokkuuteen liittyvissä hankkeissa, kuten esimerkiksi valvomopalvelu WiRE, energianeuvontapalvelu EnergiaHelppi ja energiatehokkuustyön vertaisoppiminen. Lisäksi yhtiö on uusinnut strategiansa, jonka myötä sen tavoitteena on lisätä alueellista yhteistyötä.

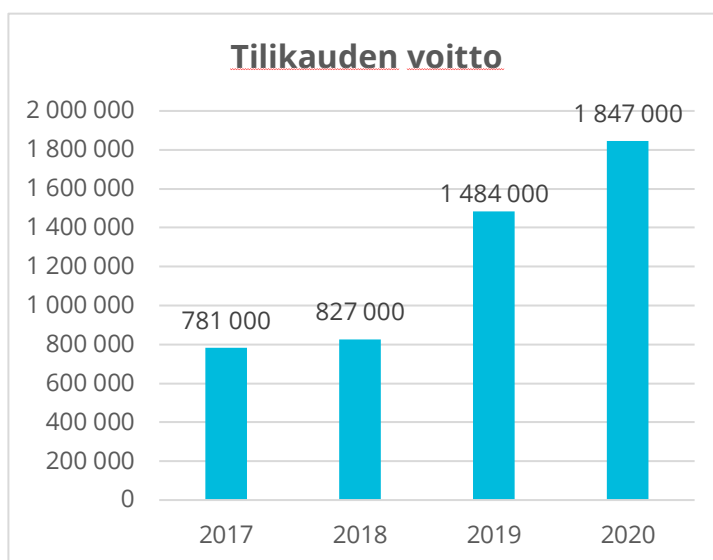
Yhtiön asiakasmäärä on jo vuosia ollut nousujohteinen. Asiakkaiden määrä on valtuustokaudella kasvanut 44 asiakkaalla ja kaukolämmön piirissä olevien asuntojen määrä 1 136 asunnolla.

Yhtiön talous

Yhtiön liikevaihto ja lämmön myynti jäi edellisiä vuosia alhaisemmalle tasolle lämpimän talven johdosta. Kuitenkin tilikauden tulos oli yhtiön historian paras. Hyvään tulokseen vaikuttivat polttoaineiden hankintahinnan lasku, yleisten operatiivisten kulujen pieneeminen ja poistoeron tuloutus.

Yhtiöllä on hyvin vähän lainaa. Omavaraisuusaste on kasvanut valtuustokaudella vuosittain ollen 74 % vuonna 2017 ja 79 % vuonna 2020.

Yhtiön omistajalleen maksama osingon määrä on pysynyt koko valtuustokauden ajan samana ollen 600 000 euroa. Tätä ennen Hyvinkään kaupungille tuloutettava osingon määrä kasvoi vuosittain 100 000 eurolla vuodesta 2012 vuoteen 2017 asti. Vuodelta 2020 yhtiön hallitus esittää maksettavan osingon määräksi perusosingon 600 000 euroa lisäksi 100 000 euron lisäosinkoa eli yhteensä 700 000 euroa. Yhtiölle on vuodelle 2021 asetettu tavoitteeksi maksaa 200 000 euroa lisäosinkoa yhtiön hyvästä tuloskehityksestä ja kaupungin taloustilanteesta johtuen eli osingon määrä tulee olemaan yhteensä 800 000 euroa. Lisäksi yhtiön tavoitteena on laatia pitkän aikavälin osingonjakosuunnitelma vuoden 2021 aikana. Edellä mainittujen osinkojen lisäksi yhtiö maksaa kaupungille vuosittain 275 000 euroa kaukolämpöjohtojen maankäyttövuokraa.

Arviointi: Yhtiö on toiminnallisesti ja taloudellisesti erinomaisessa kunnossa.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Miten KOy Hyvinkään Wanhalle Villatehtaalle vuoden 2020 talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat?

Tukevatko tavoitteet Hyvinkään kaupungin Pelikirjan päämääriä?

Arviointi: Yhtiölle asetetuista seitsemästä tavoitteesta vain yksi toteutui, joten toteuma-aste oli heikko jo toista vuotta peräkkäin. Tavoitteista kaksi jäi saavuttamatta koronapandemiasta johtuen, joten niiden toteutumattomuus oli yhtiöstä riippumaton.

Yhtiöllä oli kolme Villatehtaan alueen kehittämiseen liittyvää tavoitetta, joiden saavuttaminen edellytti yhtiön ja Hyvinkään kaupungin välistä yhteistyötä. Alueen kehittäminen vaatii myös kaavoituksellisia muutoksia. Kulkureitin avaaminen Kutomokadulle, Kankurinkadun loppuosan kehittämistä koskevan selvityksen laatiminen ja Wanhan Areenan tulevaa käyttötarkoista koskevien vaihtoehtoesitysten tekeminen eivät edenneet tavoitellulla tavalla.

Yhtiön tavoitteista neljä tukee Pelikirjan linjauksia. Yhtiö edesauttaa toiminnallaan kärkihankkeiden "Kehittyvä kaupunkikeskusta" ja "Aktiivinen tapahtumakaupunki" päämääriä. Lisäksi yksi tavoitteista edistää kaupunkistrategian mukaisia kestävä kehityksen ja yksi talouden kohentamisen päämääriä. Kaikkien muiden tavoitteiden avulla yhtiön tavoitteena on toteuttaa kaupungin omistajapoliittisissa linjauksissa sille asetettuja päämääriä. Tavoitteet ja niiden onnistumista todentavat mittarit olivat selkeitä.

Yhtiön talous toteutui budjetoitua paremmin. Tähän vaikutti erityisesti se, että yhtiö siirsi suunniteltuja korjauksia ajallisesti eteenpäin alkuvuoden yleisen epävarmuuden vuoksi.

Suositus: Kaupungin ja yhtiön on yhteistyössä suunniteltava, miten Villatehtaan aluetta kehitetään pitkällä aikavälillä. Näkymän tulee olla tarpeeksi pitkä, ettei kaupungin eikä yhtiön talous heikkene entisestään. Suunnitelmissa tulee ottaa kantaa niin kaavoitus- kuin liikennejärjestelyihin.

Villatehtaan alue on olennainen osa Hyvinkään kaupunkikeskustaa, joten sen kehittäminen on kaupungin elinvoiman kannalta ratkaisevaa.

Yhtiön tavoitteet

Liiketoiminnan kasvattaminen

Tavoite:

Kannattavuuden parantaminen ja liikevaihdon kasvattaminen sekä vajaakäyttöasteen pienentäminen.

Mittari:

Liikevaihdon kasvu +5 % vuositasolla.

Vuokrausasteen kasvattaminen 3 % vuoden loppuun mennessä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoitetta ei saavutettu. Syynä koronapandemia.

Liikevaihto jäi tavoitetta ja edellistä vuotta alhaisemmaksi koronaepidemian vuoksi hiljentyneen tapahtumatoiminnan ja vuokratulojen vähentymisen takia. Vuoden 2020 maaliskuun jälkeen kaikki ulko- ja sisätapahtumat peruuntuivat. Tapahtuma- ja kokoustilojen sekä oheispalvelujen myynnin menetykset olivat noin 83 000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Yhtiöllä oli tavoitteena nostaa vuokrausastetta korjaamalla tiloja ja sen jälkeen vuokrata ne. Koronaepidemia aiheutti kuitenkin yleisen epävarmuuden tilatarpeiden kysynnässä ja yhtiö siirsi korjaustoimenpiteitä ajallisesti eteenpäin. Lisäksi toimitiloja oli tyhjillään etätyön yleistyessä. Vuokralaisten taholta irtisanottiin vuokrasopimuksia normaalia enemmän. Pienemmät tilat yhtiö kuitenkin onnistui vuokraamaan uudelleen. Vuokrausaste jäi tavoiteltua ja edellistä vuotta hieman alhaisemmalle tasolle. Lisäksi osa vuokralaisista anoi vuokrahelpotuksia. Yhtiön myöntämien vuokrahelpotusten yhteismäärä oli noin 50 000 euroa.

Arviointi: Yhtiön mahdollisuudet liikevaihdon kasvattamiseen ja vuokrausasteen nostamiseen olivat erittäin huonot koronapandemiasta koituvien syiden vuoksi.

Liiketoiminnan kasvattaminen

Tavoite:

Selvitetään Wanhan Areenan tarkoituksenmukainen käyttö. Työryhmä selvittämään / kar-toittamaan nykyisen käytön mahdollisuuksia / uusista vaihtoehdoista.

Mittari:

Esitys uusista käyttövaihtoehdoista valmiina. (kyllä / ei)

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoitetta ei saavutettu käyttövaihtoehtojen osalta, joiden selvitys jatkuu edelleen tilikaudella 2021. Tilan käyttötarkoitus tulee todennäköisesti jatkumaan entisenä ainakin vuoden 2023 kevääseen asti.

Wanhan Areenan tulevan käyttötarkoituksen selvittäminen on ollut tavoitteena vuodesta 2018 alkaen, mutta tavoite jäi saavuttamatta myös vuonna 2020. Sama tavoite on asetettu jälleen vuodelle 2021.

Villatehtaan ja Wanha Areena Oy:n välinen vuokrasopimus päättyi vuoden 2020 lopussa ja arviointihetkellä maaliskuussa 2021 ei ollut voimassa olevaa vuokrasopimusta. Uudesta vuokrasopimuksesta on neuvoteltu, mutta siitä ei ole päästy yksimielisyyteen.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan Wanha Areena -halliin ei ole tarkoituksenmukaista tehdä kattavaa peruskorjausta, koska hallin tuleva käyttötarkoitus ei ole tiedossa.

Arviointi: Wanhan Areenan tulevaa käyttötarkoitusta ei ole kyetty selvittämään viimeisen kolmen vuoden aikana. Selvitystyö vaatii yhtiön, kaupungin ja urheiluseurojen hyvää ja rakentavaa yhteistyötä. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hallin tuleva kohtalo on riippuvainen myös siitä, toteutuuko Rentto Oy:n suunnittelema monitoimihallihanke Hangonsillan alueelle.

Suositus: Yhtiön ja kaupungin tulee yhteistyössä laatia vaihtoehtoiset pitkän aikavälin suunnitelmat kustannuslaskelmineen Wanhan Areenan osalta. Suunnittelun yhteydessä tulee analysoida eri vaihtoehtojen hyödyt ja haitat koko kaupunkikonsernin kannalta.

Kulkureitin avaaminen Kutomokadulle on ollut tavoitteena sekä vuonna 2019 että 2020. Vuoden 2020 aikana hanke eteni, mutta se ei valmistunut. Vuodelle 2021 asetetun tavoitteen mukaan kulkureitin tulee olla valmis syyskuussa 2021.

Esitys Kankurinkadun loppuosan erilaisista käyttövaihtoehdoista jäi valmistumatta. Kyseinen kehittämiskohde on asetettu uudelleen tavoitteeksi vuodelle 2021, jonka mukaan selvitys vaihtoehtoisista kehittämisideoista tulee olla valmis vuoden 2021 loppuun mennessä.

Edellisten arviointikertomusten (2017–2019) suositusten tilanne

Tarkastuslautakunta on vuosien 2017–2019 arviointikertomuksissaan antanut yhteensä kuusi KOy Hyvinkään Wanhan Villatehtaan toimintaa koskevaa suositusta. Suosituksista kaksi on toteutettu: yhtiön riskienhallintasuunnitelman laatiminen sekä kiinteistöveron oikaisun tekeminen ja oikeiden veroperusteiden ilmoittaminen verohallintoon. Yhtiö on hyväksynyt riskienhallintasuunnitelmansa vuonna 2018 ja päivittänyt sen vuoden 2021 alussa. Verohallinnolle on lähetetty vuonna 2019 tiedot verotuksen tarkistamista varten.

Yhden suosituksen kohdalla osa toimenpiteistä on toteutunut: epäselvien vuokrasopimusten uusiminen. Vanhoja vuokrasopimuksia on uusittu sitä mukaa, kun vuokralainen on vaihtunut tai tiloihin on tullut muutoksia. Uusiin vuokrasopimuksiin yhtiö käyttää yhtenäistä sopimus pohjaa, jonka liitteestä ilmenee vastuunjako vuokranantajan ja vuokralaisen vastuista. Kaikkien sopimusten uudistaminen samanaikaisesti ei ole mahdollista.

Kolmen suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty: asiakastytyväisyyden mittaaminen, Wanhan Areenan tulevan käyttötarkoituksen ja hallintamuodon selvittäminen, usean vuoden mittaisen suunnitelman laatiminen yhtiön kehittämishankkeista yhteistyössä Hyvinkään kaupungin kanssa. Todettakoon, että Wanhan Areenan tarkoituksenmukaisen käytön selvittäminen on ollut yhtiön tavoitteena vuodesta 2018 alkaen joka vuosi, mutta asia ei ole edennyt tavoitellulla tavalla.

Yhtiö ei ole vuosina 2018–2020 toteuttanut erillisiä asiakastytyväisyyden mittauksia. Lyhytaikaisessa vuokrauksessa palaute on pyydetty ja saatu välittömästi vuokrauksen aikana tai heti sen päättyessä.

Arviointi: Yhtiö on kehittänyt toimintojaan osittain tarkastuslautakunnan edellisissä arviointikertomuksissa annettujen suositusten suuntaisesti.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee palautejärjestelmän kehittämistä. Lautakunta näkee edelleen tärkeäksi asiakastytyväisyysmittausten systemaattisen toteuttamisen palvelun jatkuvan kehittämisen turvaamiseksi.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy

Miten Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:lle (HyVa) talousarviossa 2020 asetetut tavoitteet toteutuivat?

Tukevatko tavoitteet Hyvinkään kaupungin Pelikirjan päämääriä?

Arviointi: Yhtiölle asetetuista viidestä tavoitteesta kaksi toteutui täysin. Kaksi tavoitetta jäi saavuttamatta koronaepidemiasta johtuvista syistä. Energiatoteutuksen parantamiseen liittyvän tavoitteen osalta vedenkulutustavoite täyttyi, mutta energian säästöä koskevia tiedotustilaisuuksia ei voitu pitää koronasta johtuvien kokoon-tumisrajoitusten vuoksi. Samoin asuntojen markkinointikampanja yhteistyössä kau-pungin Elinvoima-palvelualueen kanssa jäi toteutumatta.

Yhtiölle asetetut tavoitteet tukevat Pelikirjan päämääriä. Asuntotuotannon lisäämi-nen ja asuntojen peruskorjaaminen vaikuttavat osaltaan Hyvinkään houkuttelevuu-teen asuinpaikkakuntana. Yksi tavoite edistää kaupunkistrategian mukaisen kestä-vän kehityksen periaatteita ja yksi liittyy Pelikirjan mukaiseen Talous-tukipilariin. Li-säksi tavoitteet toteuttavat Hyvinkään kaupungin omistajapoliittisia linjauksissa yh-tiölle asetettuja päämääriä. Yhtiö kasvattaa olemassa olevan rakennusomaisuuden arvoa peruskorjaamalla kohteita ja huolehtii asuntopoliittikkaa tukevasta asuntotar-jonnasta rakentamalla uusia kohteita sekä tarjoamalla edullisia asumisvaihtoehtoja.

Yhtiön tavoitteet

Yhtiön talous ja resurssit

Tavoite:

Hoitokate, vuokrausaste ja vuokrasaamiset

Mittari:

Hoitokate vähintään 52 %.
Vuokrausaste 97,5 %. Vuokra-saamisten määrä pysyy alle 130 000 euron tason.

Raportointi toimintakertomuksessa:

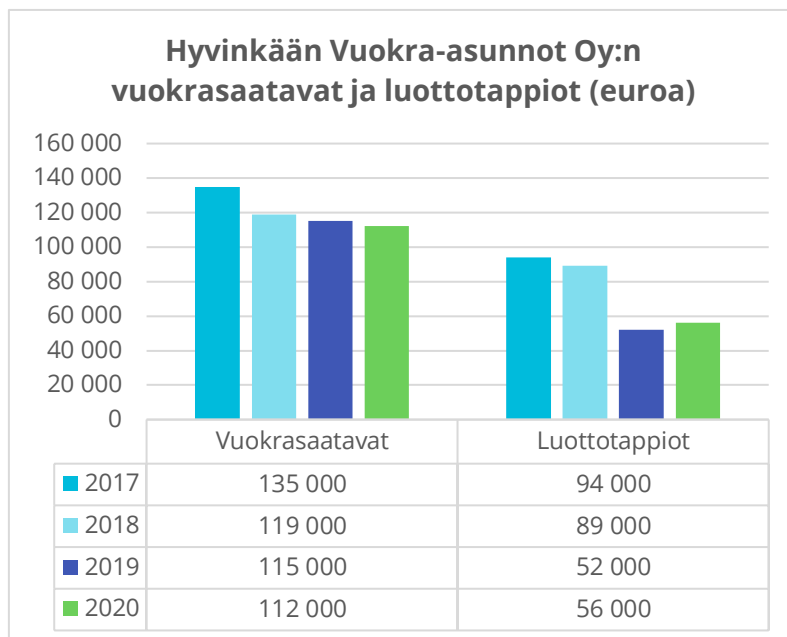
Tavoitetta ei saavutettu.
Hoitokate 49,0%, vuokrausaste 98,13 % ja vuokrasaamiset 112 000 euroa.

Tavoite saavutettiin vuokrausasteen ja vuokrasaamisten osalta, mutta hoitokate jäi tavoitellusta tasosta. Hoitokatetavoitetta laskiessa otetaan huomioon korjaussuunnitelman mukaiset kunnos-tusprojektit. Jos tulee äkillisiä suunnitelman ulkopuolisia remontteja, se laskee hoitokatetta. Yhtiö on katsonut, että pakolliset kunnostustyöt tehdään niiden ilmaantuessa, vaikka hoitokatetavoite siitä kärsisi.

Arviointi: Tavoitetta ei täysin saavutettu, sillä toteutumista todentavasta kolmesta mittarista yksi jäi täyttymättä. Vuokrausaste ja vuokrasaatavien määrä toteutuivat tavoiteltua tasoa paremmin, mutta hoitokate jäi tavoitteesta.

Todettakoon, että vuokrasaatavien määrä on valtuustokaudella vuosittain vähentynyt ja luottotappiotkin ovat laskeneet. Tätä voi pitää erittäin hyvänä saavutuksena.

Hyvinkään houkuttelevuus

Tavoite:

Perheasuntojen markkinointi painopisteeksi

Mittari:

Toteutetaan tavoitteessa kuvattu kampanja yhdessä Elinvoiman kanssa.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoitetta ei saavutettu. Yhtiö toteutti kaksi omaa markkinointikampanjaa. Yhteinen kampanja Elinvoiman kanssa ei toteutunut.

Yhtiö markkinoi vapaita asuntoja vuokraovi.com ja tori.fi -sivustoilla. Vapaat asunnot ovat olleet nähtävillä lisäksi yhtiön omilla kotisivuilla. Kohdekohtaisia videoita on ollut esillä myös yhtiön Facebook-sivuilla ja Instagramissa. Yhtiö on toteuttanut kampanjamarkkinointia, kun uudiskohde/peruskorjauskohde on valmistumassa.

Arviointi: Yhteinen asuntotarjontaan liittyvä markkinointikampanja Elinvoima-palvelualueen kanssa jäi vuonna 2020 toteutumatta koronaepidemian vuoksi, mutta yhtiö toteutti omia markkinointikampanjoita kiitettävästi. Yhtiö on käyttänyt asuntojen markkinointiin monipuolisesti eri kanavia.

Yhtiön toiminta

Yhtiö toteutti asukastyytyväisyyskyselyn keväällä 2020. Kokonaistyytyväisyysindeksi oli 3,87 asteikolla 1–5 (5 on paras arvosana). Edellisen vuonna 2018 toteutetun kyselyn kokonaisarvosana oli 3,72. Kyselyn tulokset olivat nousseet kaikilla osa-alueilla. Asukkaat antoivat parhaimmat arviot vuokraehtojen selkeydestä (4,37), vuokrien laskutukseen liittyvästä asiakaspalvelusta (4,33) ja henkilökunnan ystävällisyydestä (4,30). Matalimmat arviot saivat pesutuvan siisteys (3,50), kiinteistöhoidon laatu (3,55) ja yleisten tilojen siisteys (3,55). Kyselyn tulosten perusteella yhtiö irtisanoi sopimuksen yhden huoltoalueen siivousyhtiön kanssa palvelun laadun heikkenemisen vuoksi.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:lle on tullut yhä enemmän toiveita kokonaan savuttomista kiinteistöistä. Yhtiö on halunnut vastata asukkaiden toiveisiin toteuttamalla jatkossa kaikki uudis- ja peruskorjauskohteet savuttomina. Ensimmäinen kokonaan savuton kiinteistö valmistui vuoden 2020 lopussa Karsikkotielle Vehkojan asuinalueelle.

Yhtiö on laajentanut sähköisiä palvelujaan normaalin asiakaspalvelun rinnalla. Kaikki asumiseen liittyvät asiat voi hoitaa maaliskuusta 2021 alkaen yhdessä osoitteessa. Huollon vikailmoituksen, vuokrasopimuksen allekirjoituksen sekä asunnon irtisanomisen on jo aiemmin voinut toteuttaa verkossa. Uusien asukassivujen kautta voi jatkossa tehdä myös sisäänmuuttotarkastuksen, nähdä vuokrasopimukseen liittyviä maksutietoja sekä saada omaan asuinkiinteistöön liittyviä tiedotteita.

Arviointi: Asukkaiden tyytyväisyys yhtiön palveluihin on vuonna 2020 toteutetun kyselyn tulosten perusteella kohentunut edellisestä kyselystä. Matalimmatkin arvostamat olivat hyvällä tasolla. Tämä kertoo siitä, että yhtiö on tehnyt oikeansuuntaisia toimenpiteitä palvelujensa edelleen kehittämiseksi ja asuinalueiden viihtyvyyden kohentamiseksi.

Yhtiö on jatkuvasti kehittänyt asiakaspalveluaan sujuvammaksi ja monipuolisemmaksi.

Yhtiö toteutti vuoden 2020 aikana uudisrakentamiskohteen ja laajan peruskorjauskohteen. Metsäkaltevan asuinalueelle valmistui 50 asunnon kerrostaloyhtiö helmikuussa 2021. Vehkojalla Karsikkotie 1 -korttelissa valmistui marraskuussa 2020 yhden kerrostalon peruskorjaus (43 asuntoa). Kyseisen korttelin kaksi muuta taloa puretaan niiden huonokuntoisuuden vuoksi. Tilalle rakennetaan uudet aiempaa isommat talot, joiden on tavoitteena valmistua joulukuussa 2022.

Vuosien 2015–2020 aikana HyVa on rakennuttanut viisi kohdetta, jotka käsittävät seitsemän kerrostaloa ja yhteensä 221 asuntoa. Samana ajanjaksona yhtiö on toteuttanut seitsemän talon peruskorjaukset, joissa on yhteensä 217 asuntoa. Vuosikorjausten yhteydessä on uusittu 600 asunnon keittiöt ja 600 asunnon kylpyhuoneet.

Yhtiön asunnot ovat pääsääntöisesti vuokrattuja, mutta soluasuntotyyppisille opiskelija-asunnoille ei ole kysyntää. Soluasuntoja käsittävät talot ovat huonokuntoisia eikä niiden peruskorjausta nähdä tarkoituksenmukaisena. Talojen ja kyseisen tontin osalta ei ole tehty vielä päätöstä.

Metsäkaltevan alueelle valmistui 50 asunnon uudiskohde helmikuussa 2021.

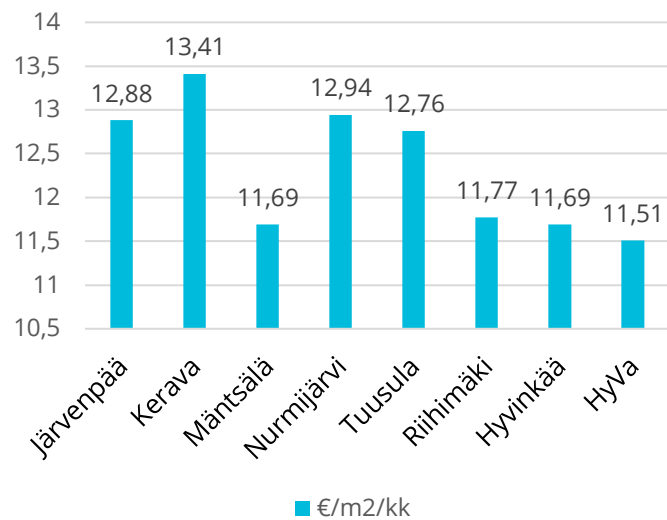
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) julkaisee kaksi kertaa vuodessa tilaston ARA-vuokra-asuntojen keskimääräisistä vuokrista. ARA:n asunnoiksi lasketaan arava- että korkotukilainoilla rahoitetut vuokra- ja asumisoikeusasunnot.

Omien ARA-asuntojen lisäksi HyVa hallinnoi Y-säätiön asuntoja (noin 130 kpl). Kun mukaan lasketaan sekä HyVan omat ja sen hallinnoimat asunnot, keski vuokraksi muodostuu 10,62/m²/kk.

Arviointi: Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy on toteuttanut aktiivisesti ja suunnitelmallisesti sekä uudisrakentamista että entisten kohteiden peruskorjauksia ja siten pitänyt asuntokantansa kilpailukykyisenä yksityisiin vuokra-asuntoihin nähden.

Keskimääräinen vuokrataso, ARA:n tilasto elokuu 2020

Yhtiöllä on keskeinen rooli kohtuuhintaisen asumistuotannon lisääjänä Hyvinkäällä. Yhtiön omistamien ARA-asuntojen vuokrat ovat edullisemmat kuin lähikuntien vastaavien asuntojen vuokrat. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tämä on erinomainen kilpailuetu markkinoitaessa Hyvinkään kaupunkia asuinkuntana.

Edellisten arviointikertomusten suositusten tilanne

Tarkastuslautakunta on arvioinut Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:n tavoitteiden ja toiminnan toteutumista arviointikertomuksissaan 2017 ja 2018. Kyseisissä kertomuksissa lautakunta on antanut yhteensä kaksi HyVa:n toimintaa koskevaa suositusta. Yhtiö on huomionnut asukastyytyvyyden mittausta koskevan suosituksen toteuttamalla kyselyn asukkaille joka toinen vuosi. Suositus kilpailukykyisen vuokratason esille tuomisesta markkinoidessa Hyvinkään kaupunkia asuinpaikkakuntana on myös toteutunut. Yhtiö toteuttaa Facebook- ja lehtimarkkinointia, jossa se tuo esille asuntojen edullisuutta. Yhtiön toimintatapa on kuitenkin välttää suoraa hintavertailua toisiin toimijoihin ja lähikuntiin.

Arviointi: Yhtiö on ottanut toiminnassaan huomioon tarkastuslautakunnan aiemmat suositukset.

Suosittelusten vaikuttavuuden arviointi

Onko vuosien 2017–2019 arviointikertomuksissa esitettyjen suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ryhdytty?

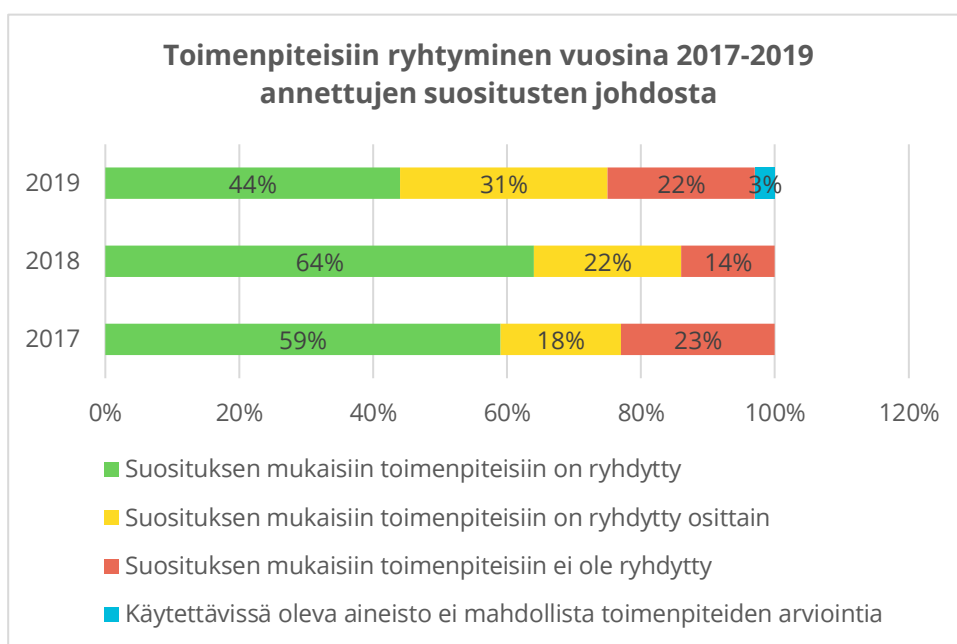
Mitä vaikutuksia suositusten mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Arviointi: Toimialat ja keskeiset tytäryhteisöt ovat suunnanneet kehittämistyötään pääosin tarkastuslautakunnan antamien suositusten suuntaan. Arviointikertomuksissa 2017–2019 annetuista suosituksista 80 % olivat sellaisia, että niiden perusteella on ryhdytty joko osittain tai kokonaan suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin.

Vuoden 2019 arviointikertomuksessa annettujen suositusten vaikuttavuus on luonnollisesti tässä vaiheessa edellisten kertomusten suosituksia vähäisempi, koska osa suositusten johdosta toteutettavista toimenpiteistä vaatii oman valmisteluajansa ennen niiden toimeenpanoa. Toimialat ja tytäryhteisöt antoivat alkusyksystä 2020 lausunnot, mihin toimenpiteisiin ne aikovat ryhtyä vuoden 2019 arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen perusteella.

Arviointikertomushavainnoilla ja -suosituksilla voi olla paitsi välitöntä vaikutusta ja konkreettista hyötyä, myös välillisiä vaikutuksia. Ne voivat toimia muutoksen käynnistäjänä, jonka tulokset näkyvät vasta pitkällä aikavälillä. Lisäksi arviointiprosessi lisää vuorovaikutteisuutta organisaation ja päätöksenteon välillä.

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksissaan 2017–2019 antanut yhteensä 116 suositusta. Suositusten määrään ei sisälly sosiaali- ja terveystoimeen kohdentuvat suositukset, joita oli vuoden 2017 arviointikertomuksessa. Tuolloin sosiaali- ja terveystoimen palvelut olivat vielä kaupungin omaa toimintaa.

Suosituksien vaikuttavuutta arvioitiin perehtymällä kaupunginhallituksen antamiin lausuntoihin arviointikertomusten 2017–2019 johdosta, kaupungin eri toimielinten pöytäkirjoihin ja palvelukokouksista vastaavilta viranhaltijoilta tai muilta asiantuntijoilta saatuihin vastauksiin suositusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden tämänhetkisestä tilanteesta. Arvioinnissa hyödynnettiin lisäksi Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) tilinpäätöksen 2020 ja henkilöstökertomuksen 2020 tietoja.

Poimintoja tarkastuslautakunnan suosituksista ja niiden vaikuttavuudesta

Arviointikertomuksessa on kerrottu vesiliikelaitosta koskevien suositusten vaikuttavuudesta luvussa ”Hyvinkään Vesi”. Tytäryhtiöitä koskevien suositusten jälkiseuranta on kuvattu kunkin tytäryhtiön alla luvussa ”Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden arviointi”. Tässä tuodaan esille yleisiä koko kaupunkia, sivistystoimen toimialaa sekä tekniikan ja ympäristön toimialaa koskevia olennaisimpia suosituksia ja niiden johdosta toteutettuja toimenpiteitä.

Tavoitteiden laatu ja niiden toteutumisen raportointi

Tarkastuslautakunta on vuosien 2017 ja 2018 arviointikertomuksissaan kiinnittänyt huomiota sitovien tavoitteiden laatuun ja mitattavuuteen sekä toteutumisen raportointiin. Tavoitteiden toteutumisesta ei ollut aina raportoitu sen mittarin mukaisesti, joka oli asetettu tavoitteen toteutumisen seuraamista varten. Lisäksi raportoinnissa ei aina tullut esille syy, miksi tavoite jäi saavuttamatta. Sekä tavoitteiden laatu että niiden toteutumisen raportointi on valtuustokaudella parantunut. Toimintakertomuksessa annettujen selvitysten perusteella tavoitteiden toteutumisen arviointi on nyt vaivattomampaa.

Vuonna 2017 tarkastuslautakunta huomautti siitä, ettei opetuslautakunnalle ja kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnalle ollut raportoitu lautakuntatasoisten tavoitteiden toteutumisesta. Vuodesta 2018 alkaen edellä mainituille lautakunnille on raportoitu niiden asettamien tavoitteiden toteutumistilanteesta osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Arviointi: Tarkastuslautakunnan suositus on otettu huomioon ja tavoitteiden laatu sekä tavoitteiden toteutumisen raportointi on valtuustokauden loppua kohden parantunut. Lisäksi lautakuntatasoisten tavoitteiden raportointikäytäntö on nyt yhteneväinen koko kaupungissa.

Määrärahalittykset

Vuosia 2018 ja 2019 koskevilla arviointikertomuksissaan lautakunta moitti määrärahalittyksiä, joita tapahtui useilla valtuustoon nähden sitovilla palvelualueilla lisämäärärahojen jälkeenkin. Kyseisiä määrärahalittyksiä ei käsitelty kuntalain ja Hyvinkään kaupungin hallintosäännön mukaisesti talousarviovuoden aikana. Tarkastuslautakunta suosittelikin noudattamaan kyseisiä säännöksiä määrärahamuutoksia käsiteltäessä.

Vuonna 2020 talouden seuranta on parantunut, sillä tilivuoden jälkeen käsiteltäviä määrärahaylytyksiä oli vain kahdella palvelualueella. Kaupungin talouspalvelut sai tiedon kyseisistä määrärahaylytyksistä ja niiden syistä vasta seuraavan tilivuoden puolella (tammi-helmikuussa 2021), joten määrärahaylytyksiä ei ollut mahdollista käsitellä talousarviovuoden aikana.

Vuoden 2020 aikana talouden seuranta ja talustilanteen raportointi on ollut säännöllistä. Talouden toteutumasta on raportoitu kuukausittain lautakunnillekin.

Investointien kustannusarvioiden oikeellisuus

Vuoden 2017 arviointikertomusta käsitellessään kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunginhallituksen tulee ilmoittaa antaessaan lausuntoa arviointikertomuksen johdosta tehtävistä toimenpiteistä, miten se tulee kiinnittämään huomiota isojen investointien pohjaksi tulevien budjettivarausten ja kustannusarvioiden oikeellisuuteen. Kaupunginhallituksen antamassa lausunnossa todettiin, että investointien suunnittelumalli ja -ohjeistus tullaan uusimaan ja malli olisi käytössä vuoden 2020 talousarvion laadinnassa.

Varsinaisia kirjallisia uusia ohjeita tilahankintaprojektista ei vielä ole, vaan edelleen on voimassa vuonna 2014 hyväksytty Tilahankkeiden toteuttamisohje. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kyseinen ohje tullaan uusimaan vuoden 2021 aikana ja viemään teknisen lautakunnan hyväksyttäväksi.

Vuosille 2019–2020 ja 2021 on asetettu tekniseen lautakuntaan nähden sitovaksi tavoitteeksi investointien talousseurannan parantaminen, jolle tavoitetasona on ”ei yhtään yllättävää menoylytystä”. Vuosina 2019 ja 2020 tavoite ei toteutunut.

Valtuustokaudella on ollut sekä onnistuneita hankesuunnitelman mukaisessa kustannusarviossa pysyneitä talonrakennushankkeita että kustannusarviot ylittäneitä hankkeita. Kustannusarvion mukaisesti ovat toteutuneet seuraavat rakennushankkeet: Hyvinkään sairaalan uudisrakennus eli H-sairaala, Kenttädun päiväkotia ja Kipinä-monitoimitalo. Hankesuunnitelman mukaiset kustannusarviot ovat ylittyneet seuraavissa: Metsäkaltevatalo, Sveitsin uimalan laajennus ja Vanhankirkonsilta. Metsäkaltevatalon rakennusurakkatarjoukset ylittivät hankesuunnitelman mukaisen kustannusarvion, Sveitsin uimalan laajennuksessa rakentamisen viivästyminen aiheutti kustannusarvion ylityksen ja Vanhankirkonsillan osalta kustannusarvio ylittyi haastavan maaperän vuoksi (paalutustavan muutos).

Yhteistoimintaneuvotteluja koskevan prosessin kehittäminen

Tarkastuslautakunta suositteli vuoden 2018 arviointikertomuksessaan yhteistoimintaneuvottelujen päättämisen jälkeen loppupalaverin pitämistä työnantajan ja luottamusmiesten kesken, jossa käytäisiin palautekeskustelu yt-neuvotteluprosessin onnistuneisuudesta ja kehittämiskohteista tulevia yt-neuvotteluja varten. Lisäksi lautakunta suositteli henkilöstön mielipiteen tiedustelua yt-neuvotteluprosessin onnistuneisuudesta.

Vuoden 2020 aikana toteutetuissa yt-neuvotteluista tehtiin tiedotteet koko henkilökunnalle jokaisen neuvottelun jälkeen ja tiedotteet oli luettavissa henkilöstön sisäisessä intranetissä. Tiedotteet laadittiin yhteistyössä pääluottamusmiesten kanssa. Yt-neuvotteluiden alkaessa ja päättyessä pidettiin henkilöstöinfot Teamsin kautta. Tiedottamisessa yt-neuvotteluiden vaikutusten kestosta on edelleen kehitettävää.

Useat kaupungin henkilöstöstä työskentelevät työmailla eivätkä he käytä tietokoneita, joten henkilöstön sisäisessä intranetissä olevat tiedotteet eivät tavoittaneet heitä. Monet heistä eivät lue sähköpostejakaan. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan yt-prosesseja koskevien asioiden tiedottaminen olisi tullut hoitaa työpaikkapalaverien.

Yt-neuvotteluiden jälkeen työnantajan ja pääluottamusmiesten kesken toteutettiin palautekeskustelut, jotka ovat tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan sujuneet hyvin.

Työnantaja ei ole tiedustellut henkilöstöltä yt-prosessin sujumisesta. Henkilöstöpalveluilta saadun tiedon mukaan ennen kuin tällainen tiedustelu tehdään, tulisi henkilöstöä informoida koko yt-prosessista, jotta henkilöstöllä olisi käsitys yt-prosessin kokonaisuudesta.

Suositus: Yhteistoimintaneuvotteluiden prosesseja kehitettäessä on otettu tarkastuslautakunnan suositukset osittain huomioon. Lautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin työnantajana täytyy huolehtia riittäväällä tavalla yt-prosessia koskevasta tiedottamisesta myös työmailla työskentelevän henkilöstön kohdalla, jotka eivät työtehtävissään käytä tietokoneita. Tiedottaminen tulee hoitaa menetelmin, joka tavoittaa kyseiset työntekijät. Henkilöstöä tulee kohdella tiedottamisessa tasapuolisesti työolosuhteista riippumatta.

Lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen

Tarkastuslautakunta on tuonut jokaisessa arviointikertomuksessaan vuosina 2017–2019 esille huolensa lastensuojelukustannusten ja kodin ulkopuolelle sijoitettavien lasten/nuorten määrän kasvusta. Lisäksi lautakunta toi esille tarpeeseen nähden liian vähäiset päihde- ja mielenterveyspalvelut, jotka ovat heijastuneet lastensuojelun kielteiseen kehitykseen. Lautakunta näki ensiarvoisen tärkeäksi sopia lasten ja nuorten tukemiseen liittyvistä yhteisistä toimintatavoista ja työnjaoista kaupungin sivistystoimen ja Keusoten toimijoiden kesken. Lisäksi lautakunta ehdotti tutki- maan, onko tähän mennessä toteutetut ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja varhainen tuki ollut oikeanlaista, riittävää ja oikea-aikaista. Niiden vaikuttavuus ei ainakaan ole ollut toivotunlaista.

Keusoten tilinpäätöksen 2020 mukaan sijaishuollon ostopalveluissa kustannukset kasvoivat Hyvinkäällä 1,1 milj. euroa. Uudet sijoitukset painottuivat vaativahoitoisiin nuorisoikäisiin, joilla on vakavia päihde- ja mielenterveysongelmia. Heille tarvitaan erityisyksikköhoitoa ja vaativaa laitoshoidoa, mikä on kallein sijaishuollon muoto.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä on vuoden 2020 aikanakin toteutettu koronapandemian aiheuttamista poikkeusoloista huolimatta. Nuorisopalveluissa on hyödynnetty digitaalista nuorisotyötä. Ohjaustoiminnat jatkuivat etäyhteyksien avulla, joiden kautta nuorisopalveluiden edustajat tavoittivat myös uusia asiakkaita. Lisäksi kaikille peruskouluille nimettiin yhteyshenkilöksi nuoriso-ohjaaja. Oppilashuollossa tapaamisia järjestettiin etäyhteyksillä.

Kevätlukukaudella kaikkien yläkoulujen käytössä oli kouluvalmentaja, jonka tehtävänä oli kouluikäikäymättömien nuorten aktiivointi takaisin opintojen pariin. Syksyllä 2020 jokaisella yläkoululla aloitti oma kouluvalmentaja. He ovat pitäneet omilla kouluillaan kouluajan jälkeistä toimintaa, jonne yläkoululaiset ovat voineet tulla tekemään läksyjä, tapaamaan kavereita ja juttelemaan aikuisen kanssa. Kaikki edellä mainitut ovat esimerkkejä toiminnasta.

Hoitopalveluketjuja on päivitetty yhteistyössä kaupungin, Keusoten, HUS:n (Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri) ja muiden Kuuma-kuntien edustajien kanssa. Hoitopalveluketjuissa on kuitenkin vielä tulkinnanvaraisia seikkoja. Aina ei ole selvää, kenelle mikin työskentely kuuluu. Tiedonkulussakin on vielä ongelmia, mikä aiheuttaa välillä päällekkäistä työtä ja välillä asiakkaan jäämistä ilman palvelua. Vastuunjakotaulukon laatiminen lasten ja nuorten palveluista varhaiskasvatuksen, opetuksen ja Keusoten kanssa oli opetuslautakunnan tavoitteena vuodelle 2020, mutta tavoite jäi toteutumatta. Vastuunjakotaulukon laatiminen on asetettu tavoitteeksi edelleen vuodelle 2021.

Myös useat työntekijävaihdokset vaikeuttavat kaupungin ja Keusoten välistä yhteistyötä. Keusoten henkilöstökertomuksen 2020 mukaan suurinta vaihtuvuus oli sosiaalityöntekijöillä ollen 24 %.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kaupungin varhaiskasvatuspalvelujen ja Keusoten alaisten neuvoloiden välinen yhteistyö on toiminut hyvin.

Lasten ja nuorten alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 oli Keusoten yhtymävaltuustossa 17.12.2020, mutta se palautettiin uudelleen valmisteluun.

Arviointi: Lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden hyvinvointia kohentavia uusia toimintatapoja on otettu käyttöön. Yhteistyö kaupungin ja Keusoten välillä on parantunut, mutta edelleen on puutteita hoitopalveluketjuissa ja tiedonkulussa. Ne heikentävät palvelun laatua ja oikea-aikaisuutta. Nykyisten toimintojen vaikutus ei ole ollut toivotunlaista, joten nykyisiä toimintatapoja on syytä tarkastella kriittisesti.

Palautejärjestelmä opiskelijoille ja yhteistyöryityksille

Lautakunta kiinnitti huomiota vuoden 2019 arviointikertomuksessaan siihen, että palautteiden pyytäminen oppilailta oppilaanohjauksen toimivuudesta ja yhteistyöryityksiltä työelämään tutustumisjakson onnistuneisuudesta oli puutteellista. Lautakunta antoikin näihin liittyvät suositukset tilanteen korjaamiseksi.

Palautejärjestelmää on suunniteltu 8. ja 9.-luokkalaisille Työelämään tutustumisjaksoja (TET) varten. Sekä oppilailta että TET-työnantajilta kerätään palaute. Kyselyt on tarkoitus ottaa käyttöön syyslukukaudella 2021. Lukioissa palautejärjestelmää kehitetään lukuvuoden 2021–2022 aikana.

Sivistystoimen asiakaskyselyjen tuloksista tiedottaminen

Sivistystoimen toimialalla toteutetaan useita asiakastytyväisyyskyselyjä, mutta kaikkien kyselyjen tuloksista ei ollut tiedotettu kyselyyn vastanneille eikä toiminnasta vastaavalle lautakunnalle. Tarkastuslautakunta suosittelikin antamaan kyselyjen keskeiset tulokset tiedoksi toiminnasta vastaaville lautakunnille ja tiedottamaan tuloksista kaupungin verkkosivulla. Varhaiskasvatuspalvelut - palvelualue oli toteuttanut kyselyjen tulosten tiedottamisen ja raportoinnin asianmukaisesti.

Perusopetus on julkaissut keväällä 2020 toteutetun etäopetuksen toimivuutta koskevan kyselyn tulokset kaupungin kotisivulla ja kyselyn tuloksista on raportoitu opetuslautakunnalle 23.6.2020. Metsäkaltevatalon esi- ja alkuopetuksen järjestelyjä koskevan kyselyn tuloksista on 15.12.2020 raportoitu opetuslautakunnalle. Elämäni Sankari ry:n yläkoululaisille toteuttaman hyvinvointikyselyn tuloksia on esitelty opetuslautakunnalle 2.3.2021.

Arviointi: Suositus on otettu huomioon ja asiakaspalvelujen tuloksista on tiedotettu aiempaa yleisemmin kaupungin verkkosivuilla ja toiminnasta vastaavalle lautakunnalle.

Maahanmuuttajille suunnattujen internet-sivujen kielivalikoima

Tarkastuslautakunta esitti vuoden 2017 arviointikertomuksessaan, että maahanmuuttajille suunnatuilla sivuilla tiedot olisi suositeltavaa esittää myös muilla kielillä kuin suomeksi (vähintään englanniksi), jotta useampi maahanmuuttaja ymmärtäisi sivuilla olevan informaation.

Maahanmuuttajille tarkoitettuja internet-sivuja ei ole käännetty englanniksi. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan englanninkieliset sivut palvelisivat vain pientä osaa Hyvinkäällä asuvista vieraskielisistä. Suurimmat kieliryhmät Hyvinkäällä ovat viron- ja venäjänkieliset.

Hyvinkää on mukana muiden Keusoten jäsenkuntien kanssa maahanmuuttajien neuvontapisteiden kehittämishankkeessa, jossa yhtenä kehittämiskohteena ovat maahanmuuttajille suunnatut digipalvelut.

Tarkastuslautakunta tuo esille, että esimerkiksi Keravan verkkosivuilla maahanmuuttajille suunnatut sivut ovat suomen kielen lisäksi englannin, ruotsin, venäjän, viron ja turkin kielillä.

Arviointi: Suositusta ei ole otettu huomioon. Maahanmuuttajille tarkoitettujen internet-sivujen edelleen vain suomen kielellä. Tosin edistystä on se, että Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelua koskeva esite löytyy myös arabian, englannin, viron ja venäjän kielillä. Lisäksi sivuilta on linkki Työ- ja elinkeinoministeriön Tervetuloa Suomeen -oppaaseen, joka on saatavilla suomen lisäksi 12 muulla kielellä. Edellä mainitut lähteet eivät kuitenkaan nosta Hyvinkään profiilia, kun kilpaillaan työ- ja osaamisperusteisesta työvoimasta. Lautakunta näkee tärkeäksi, että Hyvinkään vetovoimaisuutta edistetään monikielisillä kotisivuversioilla.

Rakennusvalvonnan asiakaspalvelu

Tarkastuslautakunta kiinnitti vuoden 2018 arviointikertomuksessaan huomiota rakennustarkastajien vähäiseen puhelinaikaan (yksi tunti neljänä päivänä viikossa). Lautakunta suosittelikin asiakasystävällisemmän asiakaspalvelun toteuttamiseksi rakennustarkastajien puhelinajan lisäämistä ja takaisinsoittojärjestelmän käyttöönottoa.

Takaisinsoittojärjestelmä otettiin rakennusvalvonnassa käyttöön lokakuussa 2020 ja kaikki puhelut ohjautuvat takaisinsoittopalveluun. Asiakasneuvonta on pääsääntöisesti keskitetty sähköiseen Lupapiste -neuvontapalveluun sekä Hyvinkään ja Järvenpään yhteiseen päivystävään rakennustarkastajapalveluun. Korona-aikana on kehitetty rakennustyön aikaisessa valvonnassa etätoimintatapoja, joita voidaan hyödyntää myös tilanteen normalisoituessa.

Ympäristölautakunta teki 23.4.2020 päätöksen rakennusvalvontayhteistyön tiivistämisestä Järvenpään rakennusvalvonnan kanssa. Hyvinkään ja Järvenpään rakennusvalvonnan viranhaltijoilla on

oikeus toimia molempien kaupunkien alueilla. Tämä turvaa toiminnan järjestämisen myös lomakoina ja yllättävien poissaolojen sattuessa.

Arviointi: Suositus on otettu huomioon ja rakennusvalvonta on ottanut käyttöön takaisinsoittopalvelun. Rakennusvalvonnan asiakaspalvelua on muutenkin kehitetty.

Ympäristöpalvelun henkilöstövoimavarat valvontaohjelmaan nähden

Ympäristövalvonnan henkilöstövoimavarojen vuoksi osa tarkastuksista jouduttiin vuonna 2018 siirtämään seuraavalle vuodelle ja lupapäätöksiä ei aina kyetty antamaan tavoitellussa ajassa. Tarkastuslautakunta suosittelee ympäristöpalvelun henkilöstövoimavarojen tarkastelua valvontaohjelman työmäärään nähden.

Ympäristönsuojelun viranomais- ja ympäristönsuojelun edistämistehtävien kokonaisuuden arviointi ja kehittämistoimien suunnittelu oli ympäristövalvontakunnan vuoden 2020 toiminnallisena tavoitteena. Koko henkilöstö osallistui kyseiseen arviointityöhön. Keskeisiksi kehittämistoimiksi valikoituivat mm. seuraavat: tehtävien priorisointityö, ympäristöpalvelun ydinprosessien mallintaminen, digitalisaatiota tukevat toimet, toiminnan seurantajärjestelmän tarkentaminen, ekologisen kestävyuden tiekartan jalkauttaminen ja ympäristöpalvelun viestintää tehostavat toimet.

Kehittämistoimien toteuttamiseksi laadittiin kehittämissuunnitelma vuosille 2021–2022, jossa tarkennettiin keinot, aikataulut, mittarit, seuranta sekä vastuhenkilö. Suunnitelmaluonnosta esiteltiin ympäristövalvontakunnan jäsenille marraskuussa 2020 ja samalla kartoitettiin heidän näkemyksiään toimintojen priorisoinnista. Valmis kehittämissuunnitelma annettiin ympäristövalvontakunnalle tiedoksi tammikuun kokouksessa 28.1.2021. Suunnitelman sisältämien kehittämistoimien toteuttaminen on vuonna 2021 aloitettu. Jatkossa ympäristöpalveluissa päätetään riskiarvion perusteella, mihin valvontatehtäviin käytettävissä olevat resurssit kohdennetaan.

Arviointi: Ympäristöpalvelu on toteuttanut erinomaisen osallistavan arvioinnin ympäristönsuojelun viranomais- ja ympäristönsuojelun edistämistehtävien kokonaisuudesta. Arviointityö on konkretisoitunut toimintojen kehittämissuunnitelmaksi. Tarkastuslautakunta pitää suunnitelmaa mallikelpoisena, sillä kehittämistoimet sisällytetään ympäristöpalvelun normaaleihin prosesseihin ja toimet on aikataulutettu sekä vastuutettu. Lisäksi suunnitelmaan on määritetty, miten kehittämistoimien onnistumista mitataan ja seurataan.

Suositus: Ympäristöpalvelun kokemusta arviointityöstä kannattaa hyödyntää kaupunkiorganisaatiossa laajemminkin. Tarkastuslautakunta kannustaa toteuttamaan vastaavanlaisia arviointeja ja toimintojen kehittämiseen liittyviä suunnitelmia muissakin kaupungin toiminnoissa.

Asiakaspalautteiden käsittelyajat

Tarkastuslautakunta suositteli arviointikertomuksessaan 2019 tekniikan ja ympäristön toimialaa muuttamaan asiakaspalautteiden käsittelyyn liittyvää prosessia, koska keskimääräinen vastausaika asiakaspalautekanavan kautta tullessiin palautteisiin oli aivan liian pitkä.

Tekniikan ja ympäristön toimiala on kehittänyt asiakaspalautteiden käsittelyyn liittyvää prosessia. Palautteen antaja pidetään ajan tasalla palautteen etenemisestä. Toimialalla on otettu käyttöön kuukausittaiset palaverit, joissa käydään läpi avoimet palautteet ja pyritään saamaan vastaukset niihin. Lisäksi palautteiden käsittelijöiden määrää on lisätty.

Vuoden 2020 toisella vuosipuoliskolla palautteiden käsittelyaika lyhenikin oleellisesti. Vuoden 2021 alkupuolella käsittelyaikoja on kyetty lyhentämään entisestään.

Osassa palautteista on kehitysehdotuksia tai tiedusteluja ja näihin ei välttämättä saada heti vastausta. Palautteet, joiden selvittäminen vie enemmän aikaa, nostavat asiakaspalautteiden keskimääräistä vastausaikaa.

Arviointi: Suositus on otettu huomioon ja asiakaspalautteiden käsittelyä koskevaa prosessia on kehitetty. Tuloksena on lyhentyneet palautteiden käsittelyajat.

Hyvinkäällä 17. toukokuuta 2021

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Pasi Karttunen
puheenjohtaja

Juhani Skyttä
varapuheenjohtaja

Laura Alkula

Johanna Jokinen

Timo Karhunen

Juha Lappalainen

Anitta Luoto

Seppo Nieminen

Anne Vuorinen